

קונטרס

מצענה שלמה

בו נקבצו וכאו סיכומים ע"ס השו"ע

בהלכות נדה סי'מ' קפ"ג-ר'

למען יהיה שגור בזיכרון, ולהשובה לכל שואל

אשר חנני ה'

הצעיר באלפי ישראל

סלמאן שלמה דורי

מח"ס שו"ת אשר לשלמה ועוד

בלאאמו"ר הגאון רבי **אברהם דורי שליט"א**

מח"ס אדרת תפארת ז"ח וש"א"ם

שנת התשפ"א

מהדורה ראשונה

©

כל הזכויות שמורות למחבר

לתגובות הארות והערות ניתן לפנות:

טל' - 0583-287-280

a0583280280@gmail.com

עיצוב ועימוד: יוסף ביטון#

הדברים נכתבו ללא עיון די הצורך

ונכתבו לצורך חזרה בקצרה לאחר הלימוד

ולכן אין לסמוך על הדברים ללא עיון מרובה
במקורות ובסיכום המורחב בספר מערכת שלמה
והוא העיקר

תוכן הענינים

ה	סימן קפ"ג - דין זבה ונדה דאורייתא
ה	סימן קפ"ד - פרישה סמוך לוסת
ז	סימן קפ"ה - נאמנות האשה
ט	סימן קפ"ו - בדיקות בזמן וסת
ט	סימן קפ"ז - רמ"ת
יד	סימן קפ"ח - דיני מראות
טז	סימן קפ"ט - דיני וסתות
כג	סימן קצ"צ - דיני כתמים
לד	סימן קצ"א - דם בהשתנה
לה	סימן קצ"ב - דם חימוד
לז	סימן קצ"ג - דם בתולים
לח	סימן קצ"ד - יולדת מפלת
מא	סימן קצ"ה - הרחקות
מד	סימן קצ"ו - לבישת ליבון ובדיקות
מח	סמן קצ"ז - שלא תטבול ביום
נא	סימן קצ"ח - דין טבילה
סא	סימן קצ"ט - בדיקה וחפיפה לטבילה
סה	סימן ר' - ברכת טבילה

סימן קפ"ג – דין זבה ונדה דאורייתא

- ד. רב זירא החמיר ז"נ על כל דם. ובט"ז מג' טעמים: א' - שיתבלבלו בין צבע הדם. ב' - שיתבלבלו בחשבון ע"פ רבי. ג' - שיתבלבלו בכלל בימי נדה וזבה.
- ה. בטוש"ע, קיבלו חומרת ר"ז ע"פ הראשונים להלכה. והוסיף הרמ"א, דאין חילוק בין פנוייה לנשואה.
- ו. פת"ש ג' הרגשות דאורייתא. א' - זעזוע אברים. ב' - פתיחת מקור. ג' - זיבת דבר לח, והנוב"י פסק דהוא דרבנן, וכ"פ להלכה בפוסקים.

- א. יש הבדל בין ימי נדה לזבה. נדה - ז' ימים וטובלת. זבה - יום כנגד יום וכן ביומיים, ובג' ימים ז"נ.
- ב. נח' רש"י והרמב"ן באופן חישוב ימי נדה וזיבה, להרמב"ן לעולם סופרת ז' לנה וי"א ימים לזבה וחוזר חלילה, ורש"י ס"ל סופרת ז' לנדה, ואז נכנסת לימי זיבה עד שתגיע לז"נ ואז נכנסת לימי טהרה, ושוב כשוראה הוי נדה ז"י ואח"כ זבה עם ז"נ ושוב טהורה וכו'.
- ג. רבי החמיר בזבה ג"כ ביו"א ו' ימים והוא, וכן ביומיים.

סימן קפ"ד – פרישה סמוך לוסת

- ב. ר"ן רשב"א ס"ל דהוא דרבנן. תוס' ותרומה, דאורייתא. ובב"י, גם לתוס' ותרומה הוי דרבנן עם סמך דאורייתא, וכ"פ בשו"ע דהוא דרבנן, והש"ך כתב דכן הסכמת האחרונים.
- ג. פת"ש מהנוב"י, דוקא כנגד החזקה שראתה הוי דרבנן, לענין שמעמידים אותה על חזקתה, אבל פרישה עצמה דאורייתא.
- ד. אור זרוע, עונה שקודם (24 שעות), ודחו האגור והשו"ע. הב"ח כתב שראוי להחמיר, והט"ז דחה דאין להחמיר. ואולי האו"ז דווקא כשיש לה ו"ק דאז יש לחוש לאו"ז.
- ה. אביאסף, דעונה האמורה 12 שעות ו' לפני ו' אחרי. ודחו בב"י דאין לחוש לכך דאין איזכור בפוסקים. והט"ז כתב, דלפעמים הוא חומרא דאתי לידי קולא. והש"ך, אפשר לחוש לשיטתו דווקא לחומרא. פת"ש, דאין לחלק ואין הלכה כהאביאסף כלל.
- ו. רוב הראשונים וטוש"ע, פרישה דוקא מתשמיש. ש"ך מהתרה"ד, המחמיר גם מחו"נ תע"ב, והט"ז להחמיר מעיקר הדין. פת"ש, אין להחמיר.
- ז. רמ"א, כ"ז דוקא בוסת ימים משא"כ בוסת הגוף שאין להחמיר לפני"כ ואם יש הסתברות שתקדים הכ"נ שתחשוש.
- ח. פת"ש, אשה שקבעה וסת בליל טבילה מותרת לשמש דאל"כ תיאסר על בעלה.

סעיף א'

- א. גמ', רוב הנשים רואות אחת לל' יום (ומה שנח' בגמ', הוא האם חישבנו ימי טומאה בתוך או שלא ואז הוא אחת לכ' יום) וכ"פ בטוש"ע ע"פ הראשונים.
- ב. בדיקות בזמן טהרתה כשיש לה ו"ק, מהגמ' א"צ שלא יהיה ליבו נוקפו ופורש. ובאין לה ו"ק מאותה סברא א"צ, והרמב"ם ס"ל שתבדוק לפני ואחרי באין לה ו"ק, ואחרי ביש לה ו"ק. השו"ע הביא בסתם שא"צ לבדוק לפני, והרמ"א כתב ע"פ הטור דא"צ לא לפני ולא אחרי ואין להחמיר.
- ג. ט"ז - כמו שירצה, אך אסר לשמש כשהיא ישנה.
- ד. ש"ך - דאין לה ו"ק חוששת לל' יום, ובין לבין א"צ בדיקה כדין יש לה ו"ק. פת"ש - רק בימים שיש לה לחוש תבדוק והשאר א"צ בדיקה כלל, ומעמידים אותה על חזקתה, ולכן כאשר יש ימים מסויימים שתראה בודקת בהם כדעת רמב"ם לפני ואחרי.
- ה. כל המרבה בדיקות בנשים הרי"ז משובח, ובתנאי שלא בזמן תשמיש, גמ' רשב"א ושו"ע.

סעיף ב'

- א. גמ', והזהרתם את בני ישראל מטומאותם, שיפרשו סמוך לוסתן. וכמה, עונה. והיא העונה עצמה.

סעיף ג'

א. רשב"א, בקטנה ובזקנה אין דיני פרישה. ט"ז ע"פ השו"ע, דוקא שתגיע לגיל נעורים ותביא סימנים. הש"ך סגי בא' מהני.

ב. פת"ש, בקטנה אין חוששת כלל לוסתות. והט"ז לקמן (סי' קפ"ט) סגי בג"פ כדי שתחשוש לוסת.

סעיף ד'

א. ברגילה לראות קודם הנץ עד אחר הנץ יש שמחמירין והראב"ד כתב לקולא ואזלינן בתר יום, וכ"פ הטוש"ע, כדין כל ספ"ד (משא"כ למ"ד דהוא דאורייתא דלחומרא לילה ויום).

ב. ט"ז, אף דיש מקום לחוש לילה בכ"ז נקטינן בתר יום דודאי טמאה בו.

סעיף ה'

א. טור ע"פ הרא"ש והראב"ד, בראתה רוב ראייתה קודם הנץ ומקצת אחר הנץ חישינן ללילה ולקצת מן היום שאח"כ, ושונה הדבר מראיה של כמה ימים דאמרינן ביה דמים יתרים אתווספו לה, כ"כ הדרישא והביאו הש"ך, והט"ז נשאר בצ"ע מנ"ל לחלק הכי.

סעיף ו'

א. הראב"ד הרמב"ן, דוסת שנמשך כמה ימים בין שופעת בין מזלפת, כולם חשובים כעונה אחת וחוששת לכל הימים.

ב. הרז"ה הרא"ש והטוש"ע, חוששת דוקא ליום הראשון, ושאר הימים דמים יתרים (והוכיחו מהגמ' דס"ל דא"צ לבדוק בסיום הוסת) וכ"פ שאר הראשונים, אלא"כ הוא קצת דא"א לומר דמים יתירים כדלעיל סע"ה.

סעיף ז'

א. גמ', מעוברת דדמיה מסולקים א"צ בדיקה וכ"פ ראשונים והטוש"ע. והוסיף הרא"ש דהו"ה למניקה ג"כ. ובתולה וזקנה צריכים בדיקות להחזיקה למסולק"ד.

ב. ט"ז, טעם מעוברת- דאין דמיה מצויים. מינקת- איבריה מתפרקין (נפק"מ למת התינוק).

ג. ש"ך, דוקא שלא קבעה וסת בזמן עיבורה ומניקותה, הל"ה חוששת לוסת שנקבעה, ולקמן ס"ל להש"ך שאפי' בפע"א סגי.

סעיף ח'

א. גמ', היתה במחבוא בזמן וסתה ולא בדקה טהורה דחרדה מסלק"ד. והב"י הרשב"א הרא"ש, א"צ בדיקה אף לכתחילה, וכ"פ השו"ע דס"ל דהוא ספ"ד.

ב. טור, רק בדיעבד שלא בדקה א"צ בדיקה. ב"י, שונה מעוברת דחזקה חזקה היא. ועוד, דיש חשש שמא לא פחדה מספיק, וחישינן לכתחילה דהוא דאורייתא, כ"פ הרמ"א.

ג. ט"ז, דוקא שפחדה כ"ז וסתה כמו מעוברת, הל"ה חייבת לבדוק, וכן אם יצא הפחד ועדיין הוא בוסתה חזר דינה לרגיל.

ד. פת"ש, לפי"ז אסור לשמש בזמן הפחד, שמא יסור הפחד ותראה, וכן אם ראתה בזמן זה דאין מצטרף לשאר ראיות.

סעיף ט'

א. גמ', בדיקה ביום הוסת חובה, ואם לא בדקה נח' האם טמא שמא בא והלך (ר"א), או מעמידים חזקת כשרות ותבדוק עתה (חכמים). וכ"פ תוס' רשב"א ועוד כחכמים, ותבדוק עתה ובנתיים אסורה.

ב. רי"ף ורמב"ם, דווקא בזמן וסת, אך אח"כ אם לא הרגישה טהורה וא"צ בדיקה.

ג. רשב"א ועוד, דברי הרי"ף והרמב"ם דווקא בוסת שאינו קבוע, ובו"ק חייבת בדיקה. והוסיף, דעונ"ב הוי כוסת קבוע לענין זה, וכ"פ בשו"ע.

ד. המרדכי והרא"ם, אם לא בדקה הוי ספק דאורייתא (למ"ד וסת דאורייתא) ואסורה שמא בא והלך, כ"פ ש"ך וב"ח.

ה. כתב הט"ז, דווקא שיש לה זמן מסויים שמסתבר שתראה, אך באם יכולה לראות בכל רגע, כל רגע הוא זמן בדיקה.

ו. פת"ש חו"ד, בדיקה צריכה חו"ס ותבדוק דוקא מתי שיש הסתברות גדולה שתראה, ובאם נאבד העד קודם שבדקה הוי ספ"ד שמא בהרגשה. ובוסת הגוף יש לה לחוש ולבדוק אפי' אינו קבוע.

סעיף י'

א. גמ', אמר ריב"ל היוצא לדרך צריך לפקוד אשתו שנא' ואל אישך תשוקתך. והני מילי לדבר הרשות ולא לדבר מצוה שמא יטרד.

- ה. שו"ע, היה לה שהות טהורה, לא היה שהות טמאה.
- ו. ב"י, מש"כ דמותר בין ערה בין ישנה הוא לענין נדה ולא לענין הא דאיתא בנדריים דאסור בישנה.
- ז. ש"ך כתב, דהוי במנומנמת.
- ח. ט"ז, אם יש איזה סיבה צדדית שבגללה יש לחוש שמא לא טבלה הוי ליה למיחש (קטנה שבושה, קר, עולה כסף וכד').
- ט. פת"ש, צריכה לומר במפורש שטהורה היא (הוא דווקא בודאי שהיתה טמאה דאין ספק מוציא מידי ודאי), ואולי יש להעמיד במח' האם הוי דאורייתא או דרבנן.

סעיף י"ב

- א. גמ', דוסת התלוי במעשה, מעמידים שלא עשתה ולא נטמאה, דמעמידין דבר על חזקתו, וכ"פ הראשונים והטוש"ע.
- ב. הרשב"א, בכ"ז כלפי וסת עונ"ב חיש ליה כדין כל אשה וכ"פ השו"ע, קפצה וכיוצ"ב.
- ג. ש"ך, יש לחלק בין וסת גוף באונס לבין רצון, שברצון אפש"ל קפצה ראתה לא קפצה לא ראתה משא"כ בגוף אונס דאין זה בשליטתה.
- ד. פת"ש, ביאור השו"ע, הכוונה כיוצ"ב לכאלה דברים רצוניים והכ"נ כהש"ך בוסת גוף באונס, ובחור"ד דהכ"נ בוסת פיהוקים דלא תמיד מפקת ולפעמים רואה בעונ"ב.

סימן קפ"ה- נאמנות האשה

- ד. שו"ע, נאמנת לומר טבלתי, והוסיף הרמ"א דמאחר וכבר עבר זמן מספיק כדי שתוכל לשנות חזקתה נאמנת אף דרואה שבגדיה מלוכלים. וט"ז, אף דרגילה היתה להחמיר ועתה אמרה שעשתה ע"פ עיקר הדין נאמנת.
- ה. ש"ך, אך אם מעיקר הדין לא עבר הזמן כמובן שאינה נאמנת.
- ו. פת"ש, צריך שתאמר ולא סגי ששוכבת אצלו, ואם חשודה אין להאמינה, וכן אם כבר הורעה חזקתה.

סעיף ב'

- ב. נח' בראשונים, ר"ת תוס' והרא"ש- דוקא בריצוי ולא בתשמיש, ובסמ"ג כתב להתיר, והמחמיר תע"ב, וכ"כ הרמ"א. רשב"א רש"י ראב"ד- חייב בתשמיש וכ"פ שו"ע וש"ך, דדברי ריצוי מותר גם בלא יוצא לדרך.
- ג. שורש מח' הוא, האם הוי וסתות דאורייתא או דרבנן.
- ד. פת"ש, יציאה לדרך דוקא ביוצא ל"ב מיל.
- ה. אירע טבילה בליל וסתה וכן בכלה נח' באחרונים, האם מותר לה לטבול או לא, ולהלכה מותר לטבול בחו"נ הוי ג"כ מצוה, ולמ"ד שבפרישה אסור ג"כ חו"נ אסור לה לטבול.

סעיף י"א

- א. משנה, כל הנשים בחזקת טהרה וכן הבאים מן הדרך והשאירו נשותיהם טהורות הרי להם בחזקתם. וגמ', והו"ד שבא בתוך ימי עונתה, ולא אחר ל' דאז כבר התעוררה הוחזקה כיון דבסתם נשים רואות לל'.
- ב. גמ', ובאם אחר זמן וסתה היה לה זמן לספור ולטבול, מעמידים שכך עשתה כאשר היה בדרך ומותרת לו.
- ג. רשב"א, משום דהוא ספק דרבנן אזלינן לקולא שנטהרה מתי שיכלה.
- ד. עוד טעם מהגמ', דהוא ס"ס, ספק ראתה, ספק טבלה, ולכן כתב הרמב"ן מתי שודאי ראתה ולא יכלה לספור הוי לחומרא אף דהוא דרבנן דודאי טמאה עכשיו.

סעיף א'

- א. גמ', חמירין ופועלין שהניחו נשותיהן בטהרה מעמידין על חזקתן ושוהין עימן בין ערות בין ישנות.
- ב. טור, לפי"ז אם הויא בחזקת טומאה אסורה עד שתאמר טבלתי. וב"י, ודווקא טבלתי דהיא מודה לחזקת טומאה שהיתה, ולא שאומרת טהורה אני, שמכחישה חזקת הטומאה.
- ג. וספרה לה לעצמה שהתורה נתנה לה נאמנות, וכ"פ ר' ירוחם והרא"ש, ואפי' שיש לה דם נאמנת לומר בשוק עברתי וכו'.

ט. פת"ש חת"ס, אם חזרה בה והקדימה זמן טבילתה עיי"כ לאותו יום, יש לחוש שמא התאוותה, בכ"ז עדיין יש להאמינה ע"פ דין תורה, ומ"מ בע"נ לא יאמינה. משא"כ אם הקדימה קודם אותו היום שיש להאמינה לכו"ע.

י. עוד כתב הטור, דהא בלבשה בגדי נידות הוי ממש כאילו ראתה ולא עוזר אמתלא והו"ד הגמ' משמשותו נדה שהוחזקה בשכנותיה דהוי כודאי ראתה. כ"כ הר"ן ורשב"א וכ"מ דעת הרמב"ם וכ"פ טוש"ע.

יא. ש"ך, דאף אם יש לה אמתלא לא היתה צריכה לעשות מעשה דהוא סותר חזקתה וקובע חזקה חדשה.

יב. ע"פ הגמ', אמרה פלוני חכם טיהר לי ואישתכח שיקרא, ע"פ הראשונים דהחכם נאמן עליה ולכה"פ כלפי דין נדה, משום שהסתמכה בדבריה עליו והוא מכחיש. אך באם אמרה שהחכם טיהר, ובא חכ"א ואמר שהחכם לא טיהר בכה"ג נאמנותה עדיפא עליו וטהורה, ואין נאמנות זו בכדי להוציא ממון.

סעיף ד'

א. גמ', נטמאה באמצע תשמיש ופירש מיד חייב מפני שיצא בהנאה, וכ"כ הראשונים שאם שימש בהיתר ונטמאה בתוך התשמיש ינעץ ציפורניו וכו' עד שימות האיבר ויפרוש באיבר מת וכ"פ בטוש"ע.

ב. כ"ז מתי שהיו מותרים שלא בזמן וסתה ואין היו צריכים בדיקות דאז הוי אנוסים ופטורים.

ג. באם פרש באבר חי – הוי שגגת כרת והרמ"א כתב, וצריך שיתענה מ' יום וא"צ רצופן. ואם לא יכול יפדה בצדקה כפי ממונו, והאשה א"צ כפרה דאנוסה היא.

ד. פת"ש, הרגישה תוכ"ד תשמיש ולא אמרה כלום הוי בעלה אנוס, ונשאר בספיקו עליה שהרי היא בגדר תחילתו באונס וסופו בפשיעה.

ה. החיוב בזה הוא מגיל מצוות.

ו. הוא דווקא שהרגישה ומצאה דם, אך בהרגשה בלבד פורש באבר חי, דדילמא הרגשת שמש היא.

ז. פת"ש, ג' ימים רצופין הוי כמ' יום (כלפי דין הרמ"א), ומג"א טוב שיהיו מפוזרים, חת"ס מהמקובלים, צום ע"ב יום.

א. גמ', הוחזקה בשכנותיה בעלה לוקה. רש"י רשב"א וטוש"ע, ע"י לבישת בגדי נדותה, דסגי בהכי כדי להחשיבה נדה.

ב. ט"ז, אם לבשה אין מועיל אמתלא דהוא מעשה וא"א לבטלו ע"י דיבור. ועוד, דהכא הוחזקה כלפי העולם.

ג. ט"ז משו"ת הרמ"א, באם הודיע קודם, מותרת אף אם עשתה מעשה נדה ובתנאי שהסברה הוא טובא (כדוג' להסתיר עיבורא וכו'), ובעלה בסוד הענינים).

ד. נקה"כ, דהסבר שצריך שהבעל ידע רק לאחר המעשה, הוא חייב להיות אמתלא חזקה וברורה למה לא הודיעה לו ושלא יהיה בזה מעשה.

סעיף ג'

א. גמ', אמרה טמאה וחזרה ואמרה טהורה אני, אם נתנה אמתלא נאמנת, ושמואל לא עביד עובדא בנפשיה, והמחמיר שלא לקבל האמתלא.

ב. ר' ירוחם, חוזרת תוכ"ד נאמנת אף בלי אמתלא, ולאחמ"כ צריכה אמתלא טובה ונאמנת בזה, וכ"פ בטוש"ע, אף דשמואל החמיר ע"ע. וביאר הרי"ף, דהא דשמואל הוא בשביל לומר שיש מקום להחמיר ואין בזה חסידות של שטות.

ג. פת"ש, אף אם עבר זמן ויכולה לומר שספרה וטבלה והוי מיגו, בכ"ז אם מכחישה בלי אמתלא אסורה, דלא אומרים מיגו נגד חזקה.

ד. אמתלא טובה, היא שלא רצתה לשמש שאמו או אחותו שם, וכן שסבורה שראתה, אך לא במשחקת.

ה. רמ"א ס"ל כהרי"ף דהמחמיר מידת חסידות היא.

ו. ב"ח מהמהר"י וי"ל, דא"צ אפי' שתוציא האמתלא בפיה, אם הוא יודע מותרת, ומ"מ נראה דחייב שתוציא מפיה, דדי לנו בקולא דנותנת אמתלא. ומהרמ"א משמע דאף אם לא הוציאה בפיה, במכיר באמתלא מותר.

ז. ש"ך, דכל מה שהתרנו ממשמעות הרמ"א הוא דוקא שפרשה ודיברה דיבורים של נדה ולא שאמרה במפורש, ואם אמרה במפורש אף לכו"ע צריך שתוציא בפיה האמתלא.

ח. פת"ש, כל האמתלא תקפה עד ל' יום, ולאחמ"כ כבר צריך לחוש לו"ס עונ"ב. ובחת"ס ועוד, דאין לחלק אם נצרכת לאמתלא יותר מל' יום.

ט. עוד ב' תירוצים, א'. אחרי ששימשו ראו דם על הכותנת דהוי ליה אונס. ב. ביום ל"א לראייתה דהרגישה וחשבה שהוא הרגשת מעוברת דהוי ליה למיחש ולא לשמש, ואם אמרה ושימשו שניהם חייבים, ובתוך השימוש אמרה, הבעל שוגג והיא אנוסה. ובלא אמרה כלל, הוא אנוס והיא קרובה למשמשו נדה.

ח. נו"ב, כיצד יתכן שישמשו סמוך לוסתן והאשה פטורה ורק הבעל חייב. ג' תירוצים. א. ששימשו סמוך לוסת, דאינם אנוסים אף שמותר, ולכן רק הבעל חייב. ב'. באשה שאין לה וסת דחייבת לבדוק בכ"פ, ולכן מותרת והבעל חייב. ג'. כשימשה שלא בזמן וסתה בלי בדיקה, ולכן היא מותרת והבעל חייב.

סימן קפ"ו- בדיקות בזמן וסת

ב. לדעת הרמב"ם, יכולים ליחד עד אחד ולקנח בו כמה פעמים בלילה אחד ולבדוק בבוקר ע"פ הגמ' דדי בשני עדים כל הלילה, ואם איבדה העד אסורה לשמש עד שתבדוק, אך אם יש חזקת מסולק"ד א"צ גם בנאבד, והבדיקה צריכה להיות כדין בדיקות כ"כ הרמ"א.

ג. ש"ך, דבאינה עסוקה בטהרות אין להצריך את הבעל לבדוק, ובפת"ש, דבמקום שאין מנהג כהש"ך הוי ליה כהשו"ע והרמ"א, ואין להקל כהש"ך בסתם. והחונ"ד, דכ"ז דוקא בלא ראתה דסתם בחזקת כשרות, ואם הורעה צריכה להחזיק עצמה בכשרות.

ד. פת"ש, כל הבדיקות באותו לילה הם רק על אחרי וא"צ לפני.

סעיף ג'

א. תרה"ד, בימים שברור שלא תראה בהם א"צ בדיקה וכ"פ בשו"ע.

סעיף ד'

א. הרמב"ם והשו"ע, נאמנת האשה לבדוק עד הבעל ג"כ מתוך שנאמנת על שלה.

סעיף ה'

א. טוש"ע, אם ראתה מח"ת אסורה לבעלה אחר ג"פ תצא בלא כתובה, ויתבאר כדלהלן.

סעיף א'- באשה שיש לה ו"ק

א. משנה, ופעמים צריכה להיות בודקת שחרית ובשעה שהיא עוברת לשמש ביתה, ובגמ' הני מילי לענין טהרות.

ב. גמ', אשה שאין לה וסת אסורה לשמש דברי ר"מ, ר' חנינא בן אנטיגונוס משמשת בעדים לפני ואחרי הן עיוותוה הן תיקונוה והו"ד בטהרות.

ג. גמ', דרך בנות ישראל לשמש בשני עדים א' לו וא' לה אחרי תשמיש, הצנועות בודקות גם קודם תשמיש.

ד. הראשונים, כ"ז הוא רק בטהרות אך גבי תשמיש א"צ לבדוק כלל. והרמב"ם, דאחרי צריך ולפני רק צנועות.

ה. שו"ע, כרוב הראשונים והב"ד הרמב"ם ג"כ. הרמ"א, עיקר כדעה ראשונה. פת"ש, אם לא ראתה א"צ בדיקה אלא לטהרות.

סעיף ב' - באשה שאין לה ו"ק

א. רש"י ורוב הראשונים ס"ל כהנ"ל, דעדיין אין חילוק וא"צ בדיקה כלל, והרי"ף הרשב"א הרמב"ן ועוד, כתבו דבג"פ ראשונות תבדוק ואח"כ א"צ והביאום השו"ע בסתם. הרמב"ם והרא"ש, כ"ז שאין וסת תבדוק לפני ואחרי, והרמב"ם הצריך ג"כ לבעל, והביאם ג"כ השו"ע ב"א.

סימן קפ"ז- רמ"ת

ב. ב"י ע"פ רש"י, אם אפשר לתלות שראתה דם מאיזה סיבה מותרת, וכן דאיכא למיתלי בבתולים. והרשב"א, צריך שיהיה בג"פ רצופין כשור המועד ודיני חזקה, ובנתיים דינה כדין אין לה ו"ק, וכ"כ בראשונים דצריך שיהיה בשעת תשמיש, כ"פ בטוש"ע.

סעיף א'- יסוד רמ"ת

א. גמ', רמ"ת ג"פ והוא דם נדה מח"ת, מתגרשת ואם ראתה ג"כ בשני ובשלישי וראתה ג"פ צריכה לבדוק עצמה.

יא. פת"ש בשם ראב"ד, ג"פ לא כולל ראייה ראשונה, אך הרמב"ם רמב"ן ועוד ס"ל דכולל ראייה ראשונה. מהשו"ע הכא כהראב"ד, אך לעיל (קפ"ו) משמע בג"פ כהרמב"ם.

יב. לישוב סתירת השו"ע ודעתו, ט"ז ש"ך ופת"ש מהאחרונים, דדעתו כהרמב"ם ג"פ כולל הראשון. ובתוה"ש, דעת השו"ע כהראב"ד ומש"כ שם, הוא באין לה ו"ק וצריכה לבדוק אחר תשמיש משא"כ הכא שיש לה ו"ק וא"כ א"צ, ולכן בפע"א לא בדקה ואינה בחשבון (טה"ב, מחמירים אם ראה אחר פעמים, אך אחר ג"פ מעמידים כהראב"ד כדי שלא תתגרש).

יג. פת"ש, באשה שראתה ב"פ ולא בדקה ושוב בדקה וראתה מצטרף והוחזקה כרמ"ת (טה"ב, להקל בזה ג"כ דנפלה חזקתה).

יד. פת"ש חקר, בדין נאמנות דשמא נתנה עינה באחר, והכריע שבגדול נאמנת, ואם השתתתה מלומר כנראה שאינה נאמנת.

טו. ש"ך, דם על עד הבעל לא צריך סמוך, ואפי' אחר זמן הוי רמ"ת. פת"ש, והו"ד על העד שהוא כן, ולא על הכותנת וכו', דאין לחוש לכתמים דבעל.

טז. ט"ז, מה שהתרנו לה להינשא לשני ולשלישי, לפי שאין כל האצבעות שוות.

יז. פת"ש נוב"י, לאסור לשני בדם בשפע דא"ש לומר כל האצבעות שוות, ובאחרונים היקלו בזה דלא מצינו חילוק זה.

יח. אם בפעם השניה לא ראתה עדיין לא נעקרה חזקתה ואסורה בשני תשמישים בלילה שמא ראתה, עד שתעקור בג"פ.

יט. ש"ך, הסתפק ברמ"ת ג"פ מג"א שונים כ"א בפע"א האם הוחזקה כרמ"ת מכל אנשים ותשמישים, והוא מח' אחרונים ולענ"ד מכיון שלא מצינו חילוק זה בראשונים.

סעיף ב', שפורפרת

א. גמ', כיצד בודקת, שפורפרת ובתוכה מכחול ומוך מונח על ראשו, מכניסה נמצא דם בראש המוך הרי"ז מן המקור לא, מן הצדדים. והוא שפורפרת של אבר ופיה רצוף לתוכה.

ב. ב"י, המטרה היא לראות הדם האם הוא מח"ת או מסיבה אחרת, ולכן מכניס שפורפרת חלקה שלא תישרט, ובפנים הקיסם עם המוך כדי שלא יפגע בצדדים כלל אלא רק בראש.

ג. שיעור זמן סמוך לתשמיש- גמ', אותיום ואח"כ רק טמאה נדה רגילה, ואין חייבין בקורבן, ואין חשיבי כרמ"ת.

ד. ביאור אותיום: רש"י- עד שתדיח פניה של מטה. טור וסמ"ג- עד שתרד מן המטה. ביאור ב"י ע"פ הראשונים- עד שתרד מן המטה הוא ביחד עם תדיח פניה.

ה. עוד בגמ', איזהו אחר זמן, ר"א בר צדוק: אחר שתושיט ידה תחת הכר ותקח עד ותבדוק. רש"י, ועודה במיטה והוא הרבה פחות משתרד מהמיטה. ועו"ש בגמ', אחר אחר, שמטמאה אחר הזמן של המשנה. איזהו זמן של המשנה, מח' ר"ע וחכמים אם הוא עד שתושיט או עד שתרד, וכן הלכה בב"י כרב חיסדא אחר אותיום המדובר במשנה, והוא שיהיה העד מזומן, והוא זמן מועט.

ו. דעות הראשונים: רשב"א- סגי בקינוח ול"ד בבדיקת חו"ס דא"א לעשות חו"ס בזמן כזה מועט. ראב"ד- א"א כ"כ לבדוק בזמן אז כל סמוך לביאה הוי מח"ת.

ז. פסיקת הלכה: שו"ע, כדי שתושיט ידה לכר והוא זמן מועט. רמ"א הביא ב"י דעת ראב"ד דכל והוא סמוך הוי מח"ת.

ח. ש"ך, אם ראתה אחר אותו זמן, ואח"כ רמ"ת ממש א"א לצרופי, שהפעם הראשונה לא נחשבת וצריך תמיד שיהיה בראייה ודאית של מח"ת, ולא ו"ד בפעמים הראשונות לשימושה (וא"כ צריך רצף).

ט. פת"ש, מח' נוב"י וחוו"ד האם רמ"ת הוא מדין וסת או מדין מחלה. נפק"מ- כאשר קבעה ו"ק אחר האם מתבטל וסת רמ"ת. וכן, האם שייך במסולק"ד. וכן, אם הוא מדאורייתא או מדרבנן (למ"ד שוסת דרבנן). הכרעת טה"ב- להקל מדין וסת.

י. מנין ג"פ של רמ"ת, גמ', נישאת לראשון לשני ולשלישי לא תינשא דברי רבי, רשב"ג אומר לשלישי תנשא ולרבעי לא תנשא. ופסקה הגמ' דבנישואין ומלקויות כרבי ובוסתות כרשב"ג, וכ"פ בראשונים שהאיסור הוא בבעל הרבעי כדעת רשב"ג משום דהוא וסתות וכ"פ בשו"ע. והסמ"ג כתב שכבר בשלישי נאסרת כדעת רבי משום שהוא דין בנישואין והלכה כרבי, ויסוד מח' הוא האם הוא דין וסת או מחלה.

ב. עפ"י תוס' הרא"ש, לא תעשה בדיקה אלא אחר ג' בעלים ואחר ג' ביאות. ור"ת חילק והתיר בבעל הראשון. ומה שבגמ' איתא, הוא שרק הבעל השלישי יכול לחייב, וכן ביאר הב"י בדעת רש"י וכ"פ לסמ"ק ורשב"א ועוד, וסברתם שהבדיקה נועדה להקל ולא להחמיר וכ"פ הטוש"ע בסתם.

ג. הרמב"ם ס"ל, שאחר שהוחזקה בבעל הראשון בג"פ אין הבדיקה מותרת לבעל הראשון, אלא רק כלפי הבעל השני והב"ד השו"ע ב"א.

ד. הגהמ"י והביאו רמ"א, דגם להמחמירים אם מצטערת יש מקום להקל שהוא מקום של חולי.

ה. ט"ז, להדגיש שכל הבדיקה היא להקל, ש"ך כתב, דאין להתיר בעל ראשון ע"פ סברת רמב"ם ורש"י שהובאה בשו"ע י"א, ואם יש חולי אפשר להקל.

ו. רמ"א פת"ש נוב"י, בבעל ראשון תועיל בדיקה רק אם יש רגליים לדבר שהוא חולי וכו'.

ז. פת"ש בה"ט חו"ד, אם בדקה בבעל ראשון ומצאה דם, ואח"כ בדקה ולא מצאה, לבעלה הראשון כבר הוחזקה לאיסור, אך מותרת היא לבעל השני.

ח. לענ"ד, היסוד בשפורפרת, הוא שהבדיקה מגלה את מה שהוחזק לפני"כ.

סעיף ד'

א. גמ', אם יש לה באותו זמן וסת ורמ"ת תולה בוסתה. ופרש"י, שפעמים רואה ופעמים לא, שקבעה פעם בכמה זמן וסת רמ"ת הילכך בשעת וסתה לא תשמש.

ב. הרמב"ם ועוד ביארו, דמה שראתה הוי מחמת וסתה ולא מח"ת משום שמזרזת וא"ש לקבוע מזה כלום.

ג. ב"י, ב' הביאורים הלכה, וכ"פ הכא ולקמן בשו"ע.

ד. ט"ז הב"ד המרדכי, שאם קודם ראתה מח"ת ואח"כ בא וסתה, טהורה בזמן רמ"ת שהוא דם טוהר, משום שאח"כ ראתה וסתה ואין זה מבואר דצריך לתלות במכתה, והביאור הוא דהיה לה מכה שא"א לתלות בה בלא וסת.

ג. רמב"ם ב"י, אחר בדיקה זו הדין ברור לדעת אם רמ"ת או לא, ולא אמרינן בזה לא כל הכוחות שווים (אם בדקה אחר בעל אחד). כאשר לא ראתה, דבזה אמרינן לקולא ולא לחומרא, וכ"פ טוש"ע.

ד. ש"ך ט"ז משאת בנימין, א"צ כח חזק במיוחד, אלא רק מה שמשערת שהוא כח השמש שדש.

ה. ראב"ד רמב"ן, האידנא אין אנו בקאים מענין הבדיקות וכן מחמת שהחמירו ע"ע לישב ז"נ, ובדיעבד שבדקה אזלינן בתר הא.

הרי"ף הרמב"ם ועוד חלקו, דג"כ האידנא בקאים ונוהגין מענין זה.

ענה הרא"ש על טענת האוסרים: א, דא"צ בקיאות בראית הדם. ב, לא החמירו בראייה מן הצדדים, וכ"פ הרמ"א.

ו. פת"ש, בדיקה בעץ טובה בין לקולא ובין לחומרא, אף שאינה מומלצת ולא שאסרנו בעץ.

ז. פת"ש מהנוב"י, אחר בדיקה שנמצאה עם דם נאסרה עולמית זולת אם תפיל חרות דם, ולכן כתב חו"ד לעשות רק אחר הבעל השלישי, כדי שלכה"פ תמצה האפשרויות שלה קודם לבדיקה שיכול ותיאסר ע"כ עולמית.

ח. פת"ש בה"ט, מספיק שרק יראו שאין דם מהמקור, וגם אם בבדיקה לא ראו כלל דם בכ"ז מכיון שאין מן המקור הוי לן שהדם הוא מהצדדים, ובסד"ט חלק, דצריך שיראו דם ומהצדדים, ובאם לא, הבדיקה לא מועילה. והנוב"י חילק, שרק אם לא נמצא דם כלל אז הבדיקה תועיל עד עכשיו ואם תראה אח"כ צריך ג"פ שוב.

ט. פת"ש, בבדיקת שפורפרת שראתה מן הצדדים נח' באחרונים, האם בכ"ז צריכה ז"נ או שמכיון שהוא מן הצדדים א"צ בז"נ (וכן בפוס"ז נראה להקל).

י. פת"ש, אפשר לעשות הבדיקה ע"י כל מיני סוגי בדיקות אף שאין יכולות להוכיח לאסור בכ"ז להקל אפשר על ידיהם ורק באין ברירה לעשות שפורפרת שיכול ועיד"ז יאסרו לגמרי.

סעיף ג'

א. גמ', מהו שתבדוק בבעלה הראשון ומהו שתבדוק בביאה ראשונה של אדם שלישי, לא שאין כל הביאות ואין כל הכוחות שווים.

יב. ובש"ך כתב דבכ"ז, כ"ז לענין רמ"ת אך לענין ז"נ כן צריך והפת"ש כתב לחלק דאם ל"ח לרמ"ת ל"ח לז"נ.

יג. גבי כתמים תמיד תליא במכה ג"כ לפי הרמ"א.

סעיף ו'

א. גמ', נאמנת אשה לומר מכה יש לי דברי רבי, רשב"ג אומר דם הבא מן המקור טמאה.

ב. רשב"א, נאמנת לומר שיש לה מכה, וע"ז נסמוך וטהורה וכ"פ בטוש"ע. הטעם פת"ש מחת"ס, מדין וספרה לה, וכן מחזקת סתם נשים אינם רמ"ת.

ג. הגהמ"י, נאמנת רק שיודעת בוודאות שזאת המכה מוציאה את הדם.

ד. רמ"א מהמהר"י וי"ל, דאפי" נאמנת לומר ברי דא"ז מן המקור גם אם יודעת מהמכה. פת"ש, האחרונים פקפקו בזה, ורק אם יש עוד צד להקל מקלינין.

סעיף ז'

א. שו"ע מהמהר"י איסרלין, ברואה מן הצד נאמנת וכ"ש אם יש לה כאב באותו צד. פת"ש, והחידוש הוא שגם אם אינה יודעת בוודאות אלא בהערכה ג"כ נאמנת להוציא עיד"ז מדין רמ"ת.

סעיף ח'

א. תרומה, יכולה להתרפאות כל ולא הוחזקה ע"י רופאים, אבל אח"כ רק ע"י מומחה וכ"פ טור וסמ"ג.

ב. סמ"ק ועוד, צריך שיהיה רופא יהודי ומומחה, וברופא גוי אין להתיר אפי" במומחה, אך בחזי לאיצטרופי כגון שהפסיק הכאב והדם יועיל משום שיש אפשרות ג"כ ע"י חררת דם.

ג. שו"ע הוסיף, או רופא ישראל או גוי, ורפואות שניכר שהועילו.

ד. מומחה או בעל ניסיון באשה אחרת, פת"ש, התמחה ע"י הראשונה שהתרפאה ושימשה ע"י חזי לאיצטרופי.

סעיף ט'

א. גמ', ההוא דאתא לרבי, א"ל הפחד אותה, הפחיד והפילה חררת דם, אמר רבי נתרפאה זו.

ה. ש"ך, היאך אפשר לשמש בכלל סמוך לוסתה, ותירץ: א', יוצא לדרך. ב', עונה הסמוכה לעונת וסת. ג', עברו ושימשו. ד', קטנה שאין לה וסת.

ו. פת"ש מסד"ט, דאין ראייה שסמוכה לוסת מצטרפת לרמ"ת, אפי" אם אח"כ רמ"ת בלא וסת.

סעיף ה'

א. גמ', אם יש לה מכה תולה בה, ואם הוא דם שונה אין תולה בה.

ב. ה"ה והרשב"א, כל ואין מתברר צבע דם מכתה תולה במכתה דבחזקת אין רמ"ת וכ"פ בטוש"ע.

ג. הגהמ"י מהתרומה, כל ואינה יודעת מן המכה אין תולה בה, ובשעת וסתה ג"כ במכה שמוציאה אין תולין דאל"כ לא תהיה טמאה לעולם וכ"מ מעוד ראשונים וכ"פ הרמ"א.

ד. ש"ך ע"פ ב"ח, דווקא כאשר יש במכה במקור, אך אם בצדדין הוי כהשו"ע שתולין.

ה. פת"ש חו"ד, כל ואינה בהרגשה תליא במכה, ל"ש מקור או צדדים, וכן אם הוא זב דרך מקור אפי" מכה טמאה.

ו. בדם מכתה שונה, טור רמב"ן, מכיון שא"א בקאין בסוגי דמים אין תולין במכה, הרא"ש, תולין שאין משונה עד שיודע אחרת שיראה אם הוא שונה מסתם דם מכה וא"צ מומחים.

ז. ובב"י כתב דהוא תליא במח' הנ"ל אם מחמת מחלה או וסת, ובשו"ע ס"ל להקל ג"כ האידנא.

ח. פת"ש נו"ב, אף שהוא שונה אם אפשר לתלות במכה (שדחקה ולכן שונה), תולה עדיין במכה כמה שאפשר, וא"צ לבדוק.

ט. הרמ"א כתב לחלק, דמה שתולה במכה הוא שיש לה ו"ק וראתה שלא בזמן וסת דאז תולה במכתה אף שאין ידוע אם מוציאה דם, אך באם אין לה ושאינה יודעת ממכתה ס"ל כהראשונים להחמיר וכ"פ ט"ז.

י. ש"ך ע"פ ב"י, לחלק ולהקל בכה"ג שיש לה ו"ק אף באינה יודעת ממכתה, ובאין לה ו"ק רק שיודעת ממכתה.

יא. ג"כ תלוי במח', גבי תלייה במכה בשעת וסת או בזמן עונ"ב, דלהשו"ע יש לה לתלות גם אז ולהרמ"א לא.

ושימש באיסור, אך בלא זה אם ראתה ג"פ רצופין אסורה עד שתעשה שפורפרת, ובעברה ושימשה עדיפא משפורפרת.

ח. נח' ברמ"א, ב"ח ט"ז: שדיבר דווקא בג"פ אך לא רצופין דאל"כ מאי הוא להתירה. ש"ך: דווקא שראתה ג"פ אחר לידה אחת ואח"כ עברה ושימשה דמותרת דאל"כ צריכה שפורפרת לודאות שהוא מחמת מכה. ובעברה ושימשה כבר הוחזקה שרואה מחמת לידה ובפע"ד לא חוששת.

ט. פת"ש, כ"ז דווקא לענין מח"ת, אך לענין ז"נ כחומרת ר"ז חייבת.

י. ש"ך, כ"ז דווקא אחר ימי טוהר מחמירים מח"ת, והנו"ב כתב כהש"ך וכן הלכה.

סעיף י"א

א. רשב"א תשובה למהר"ם, רמ"ת פעם בחצי שנה, אינה קובעת וסת ע"כ כי רואה ג"כ במהלך החצי שנה, ובכ"ז חוששת לפע"א בחצי שנה הבאה וכ"פ שו"ע, והש"ך, בנתיים חוששת ג"כ לוסתות הרגלים של כל חודש.

ב. פת"ש מחו"ד, לא עוקרת וסת חודש עד שתשמש באיסור ולא תראה (גם אם הוא מח"ת).

סעיף י"ב

א. רשב"א מהמהר"ם, רמ"ת שאין לה תקנה צריכה להתגרש ואסור להשהותה גם אם לא בא עליה דחשיינן שמא בכ"ז יבוא עליה, דאיסור דרבנן קיל עליה (ולמ"ד דוסתות דאורייתא או שבמח"ת הוא מחלה, הכ"נ איסור זה קל עליה).

ב. רמב"ם התיר להשהותה ע"י שלישי והולך אליה בעדים ואם ירצה להוציאה יוציא ויתן כתובה, וכ"פ בשו"ע.

ג. ש"ך אם נפרדו ואינם גרים באותה שכונה א"צ עדים, ואם לא קיים פו"ר חייב לישא אשה נוספת.

ד. פת"ש ע"פ רמ"א, בזה"ז נהגו לא לכופ בעניני זיווגים אף למי שלא קיים פו"ר.

סעיף י"ג

א. גמ', תינוקת שלא הגיע זמנה ונישאת, ב"ש ד' לילות וב"ה עד שתחיה המכה, וכל שלא פסקה מח"ת תלינן בדם בתולים עד שתפסוק ושוב

ב. כ"פ הרמב"ן והוסיף, ובכ"ז אם שימשה שוב וראתה אפי' פע"א בידוע שלא הועיל והאידינא לא נוהגים בזה.

ג. הפוסקים השמיטו, הגהמ"י והראב"ד מטעם הנ"ל, ובכ"ז אם עברה ושימשה ולא ראתה אין מוצאין אותה, וכ"פ טוש"ע.

ד. ש"ך ט"ז, אין מוצאין אך אין מתירים אותה להינשא עפ"י"ז.

ה. פת"ש נו"ב, דוקא שהפחידה ולא שנבלה.

סעיף י"ד

א. הגהמ"י בשם הרמב"ם, אחר פע"א שרמ"ת מותרת לשמש כשתיטהר, ובכ"ז חוששת לאותו הפעם שהיתה מדין וסת ולא תשמש באותו היום שראתה (כגון ראתה בליל טבילה חודש הבא לא תשמש בליל טבילתה), ואחר שלא ראתה א"צ לחוש לחודש הבא וכ"פ בשו"ע.

ב. פת"ש נו"ב, זקנה אין שייכת בדין זה שהוא דין וסתות.

ג. חו"ד, דוקא שראתה בליל טבילה מח"ת או אחר תשמיש, אך בלא תשמיש א"צ לחוש ליום טבילה לענין וסת.

ד. ביאר החו"ד, דאסורה לשמש כ"פ בליל טבילה עד שיתעקר ע"י שתשמש באיסור (דהגהמ"י חשש מדין היום שגורם, והרמ"א ביאר דהטבילה הגורמת) והש"ך פסק כהשו"ע והגה"מ דהיום הגורם.

ה. רמ"א ע"פ רשב"א, ג"פ אחר טבילתה קבעה וסת לרמ"ת ביום טבילה ואסורה כי א"א לה להיטהר, וביאר הט"ז משום שקבעה וסת לתשמיש הראשון, ותמיד צריך שיהיה ראשון, ולא שחולק הוא על השו"ע, וכ"פ בפת"ש בשם האחרונים, והט"ז ס"ל שקבעה וסת לימים ומעשה ומותרת לשמש למחרת (והכ"נ אם קבעה רמ"ת בתשמיש ראשון דאסורה).

ו. דרמ"ת מחמת טבילה הו"ד באותו יום ולא חשיינן לאחמ"כ מחמת טבילה, וחו"ד, שפורפרת לא תעזור בזה דהא שאר ימים אינה רואה, ובנקה"כ התיר שפורפרת ביום טבילה.

ז. רמ"א מגש"ד, ראתה אחר ג' לידות מח"ת או אחר לידה א' ג"פ, יש שהיקלו דהוא מחמת חולשתה והוא מחמת מכה, והו"ד שאח"כ עבר

- ד. פת"ש חו"ד, אם בתשמיש ראשון לא ראתה דם א"א להעמיד בדם בתולים.
- ה. גמ', ותולה בכל דבר שיכולה לתלות ואפי' בבנה ובבעלה, וכן הוא אם לבעלה יש מחלה שיוצא דם מפי האמה שתולה בו כ"פ ב"י מהרשב"א והביאו רמ"א.

סעיף י"ד

- א. רשב"ץ, אשה שיש לה מכות ומשום כך אין יכולה לטבול אפי' אם יחממו לה המים וכו' חייב לגרשה אם אין לו אשה אחרת כ"פ שו"ע (אלא"כ יש אפשרות שתתרפא).

תראה מח"ת, וכן איתא בתוספתא ופסק הסמ"ג וב"י, והוסיף דצריך שיהיה ידיים מוכיחות, ובשו"ע פסק להקל בסתם.

- ב. הרמ"א מהר"ם פדאוה, תולה בצער, ואם פסק כאב בתולים הרי היא ככל אשה.
- ג. ט"ז, אחר בעילת מצוה אינה בתולה, ומה שהיקלנו הוא משום דרובא אין כאן מח"ת אך רואין מחמת בתולים, וא"כ הרמ"א אינו חולק, דזה מש"כ בב"י שיהיה ידיים מוכיחות, ב"ח, להקל כפשט הגמ'.

סימן קפ"ח- דיני מראות

- ו. ב"י, אף שלב"ה התיר כמימי תילתן וכמימי בשר צלי, אנן אסרנו דא"א בקאים והוא נוטה לאדרום.
- ז. תוס', מה שנח' ר"ע בן מהלאל וחכמים, בירוק הוא לא בירוק שלנו דהוא אין דומה לאדרום אלא לירוק כזהב, ונח' האם ג"כ הוא נוטה לאדרום או לא.
- ח. שו"ע רמ"א, לפי"ז ירוק כשעווה וזהב ככרתי או כעשבים טהור וכן כחול בכלל ירוק.
- ט. רמב"ם רמב"ן וטוש"ע, במראות טהורות, אפי' אם עבה וסמיך כדם טהור דאזלינן בתר צבע, והתרה"ד גימגם.
- י. תרה"ד, הרגישה שנפתח מקורה וראתה מראה טהור, טהורה. דמה שהרגישה שיצא הוא המראה הטהור הזה, ובכ"ז ירא להתיר, אלא"כ היה בלא הרגשה. ב"י כתב להתיר, דהוא חומרא יתרה ע"פ הרמ"א.
- יא. פת"ש, כתם שבלילה היה נראה טמא וביום יבש והוא טהור אזלינן בתר היום שאז צריך לראות. לבושי שרד, הכ"נ אם ראה טמא ביום ואח"כ השתנה לטהור בכ"ז מעמידים על חזקתו.
- יב. פת"ש מהמהר"ם ממינץ, סד"ט, דבכ"ז יש מקום להחמיר בירוק אם הוא כמראה שעווה או כזהב ודינו כדין בהמה שהורה בה חכם שיש מקום להחמיר.
- יג. ט"ז מהב"ח, יש חששו במראה לכן אחר מרחץ דילמא דם שהלביץ, וכתב דאין משמע להחמיר ומי שירצה יחמיר בלי להורות כן.

סעיף א'

- א. גמ', ה' מיני דמים: א', אדום. ב', שחור. ג', קרן כורכום. ד', מימי אדמה. ה', יין מזוג (והם: אדום, שחור, כתום, חום, סגול).
- בש"א, אף כמימי תילתן, וכמימי בשר צלי. בה"א, מטהרים. ר"ע בן מהלאל, אף ירוק, חכמים מטהר. ר"מ, על כל מקרה לענין טהרות מטמא כדין משקים.
- לסיכום: ב"ש, מימי תילתן, בשר צלי, טמא, ב"ה מטהרים ר"ע בן מהלאל, ירוק טמא, חכמים מטהרים.
- ר"מ, לענין טהרות הכל מטמא מדין משקה.
- ר' יוסי, אדום כמכה, שחור כחרת, עמוק מכאן טמא, דיהה טהור.
- ב. גמ', כי יפלא ממך דבר בין דם לדם מכאן שיש דם טהור, ולמדנו ע"פ הפסוק "ויראו מואב את המים האדומים כדם", ומכך שהוצרכנו לומר ג"כ אדום וג"כ כדם, אמר ר' אבהו דמיה דמיה הרי ד', ושחור הוא אדום שלקה.
- ג. הראשונים פסקו כחכמים, רק ה' מיני דמים מטמאים והשאר טהורים.
- ד. גמ', ר' יוחנן חכמתא דר' חנינא וכו', מן החכמים שחוששין לראות, הרי דמזמן חכמים לא רצו לראות דא"א בקאים במראות הדמים.
- ה. טור מהראשונים מכיון שא"א בקאים כל שחור ואדום ודומיהם טמאה, ואין טהור אלא בלבן וירוק בין ככרתי ובין כזהב.

והדם שסביב לחתיכה נוגע הוא בבשר וטמאה (ר"א), או שבבשרה הוא רק מי שרואה כדרך וכ"ז הוא לא כדרך וטהורה (ת"ק).

ה. טוש"ע ע"פ רא"ש והר"ש מקוצי, טהורה בכל שלא ראתה כדרך ראייה בין ע"י חתיכות בין ע"י שפורפרת.

ו. שו"ע (ע"פ ר"א), וכן שנעקרו חתיכות ממקורה ויצאו טהורה, אך אם ראתה דם אין תולה בהם וטמאה, דכל מה שהתרנו הוא דווקא דם בחתיכות ולא דם שיוצא בחיצונית לחתיכות.

ז. דרכ"מ, הקשה דהרי תלינו דם כאשר יש מכה במקור וטהורה, וכ"פ ברמ"א שכל זמן שיש חתיכות בבית החיצון טהורה מכל דם דתלינו בחתיכות דהם ידיעת ודאי.

ח. ט"ז בדברי הרמ"א, הם אפי' בדם נדה בזמן וסתה, מכך שלא חילק בין זמן וסתה ללא כדלעיל.

ט. ב"ח ש"ך חלק דדברי הרמ"א להתיר הוא דוקא דמאז החתיכות לא פסק הדם, ואם פסק הרי"ז רואה כדרכה וטמאה, והכ"נ דאין לה ו"ק דתמיד אפשר להעמיד דהוא דם וסת כדרכה טמאה תמיד.

י. פת"ש, מכיון דחלקו בזה הפוסקים בפרטי הדינים אין לכ"א להורות אלא רק לגדולי הדור.

יא. פת"ש חו"ד, כ"ז רק שיצא בשעת וסתה, אך אם יצא קודם שעת וסתה שרואה דם טמאה.

יב. ש"ך החמיר אף אם יצא בזמן וסתה וראתה אחרי זמן וסתה ג"כ טמאה.

יג. מח' ת"ק ור"א אם יש לפיה"ק בלא דם ת"ק יש, ולר"י אין לפיה"ק בלא דם.

יד. מח' ת"ק ור"י אם יש לפיה"ק בלא דם, ת"ק יש לפיה"ק ור' יהודה אין לפיה"ק.

טו. כ"ז דווקא בחתיכות קטנות. ובגדולות, ע"פ ר' יהודה דא"א לפיה"ק בלא דם, לכן טמאה בין אם היה דם ובין לא, כ"פ הרא"ש. ולכן הכא פסקו הראשונים דבחתיכה גדולה איכא למיחש לפיה"ק וטמאה כדרי"י.

טז. להרמב"ן ולהראב"ד, ס"ל כת"ק שיש לפיה"ק בלא דם, ואעפ"כ כתב הראב"ד דעת הרמב"ן כשאר הראשונים שבכה"ג טמאה, דא"א בקאים

יד. ב"ח, לא יורה במראה לח שמא ישתנה. ט"ז ש"ך, אין לדיין אלא מה שענינו רואות.

טו. פת"ש כנ"ל נגד הב"ח, והוסיף החכ"צ, דהכ"נ גם כאשר השתנה מאז שראה בלח והתיר למראה טמא מעמידים על חזקתו הראשונה, ובשבוי"י חו"ד ועוד, חלקו להתיר אחר שכבר השתנה.

סעיף ב'

א. גמ', נאמנת לומר כזה ראיתי ואיבדתי. הרשב"א, והוא ע"פ נאמנותה של וספרה לה, ובכ"ז אין נאמנת אחר שהוחזקנו בטומאה לטהר, וכן בספק אין נאמנת משום דהוא ספק דאיכא לבירורי, וכ"פ שו"ע.

ב. ש"ך, אף אם אומרת זה המראה חכם הורה לי לטהר נאמנת, אך לדמות מילתא למילתא א"א להאמינה, רק באין הדם לפנינו נאמין.

ג. פת"ש, כשהדם לפנינו אפי' היא אינה נאמנת וצריכה להראות לחכם, ובתוה"ש, אפי' שמראה המראה הקודם בכ"ז כאשר איכא לבירורי על הנוכחי חייב להראות אותו לחכם.

ד. פת"ש מתוה"ש, יכול אדם לראות כתמי אשתו, אך לא להורות אחר שהתעוררה שאלה דאיתחזיק איסורא (טה"ב, כתב להתיר ג"כ בזה).

סעיף ג'

א. גמ', בעא מינה ר' ירמיה מר"ז הרואה דם בשפורפרת מהו, בבשרה אמר רחמנא ולא בשפורפרת או"ד הא בבשרה בין מבפנים בין בחוץ, א"ל בבשרה ולא בשפורפרת.

ב. רש"י, הכניסה קנה חלול באומ"ק ונמצא בתוכו דם טהורה, וכ"כ הרמב"ם וכ"פ טוש"ע, דנאמר דם יהיה זובה בבשרה, וכאן לא ראה בבשרה, ואין דרך לראות כך.

ג. גמ' ע"פ רש"י, ת"ק ור"א בהפילה חתיכות עם דם, בבשרה אמר רחמנא ולא בחתיכות, וטהורה, ונח' בדם שבין החתיכות ת"ק בבשרה ולא בשפיר ולא בחתיכה, ולכן בתוך החתיכה טהורה ומחוץ טמאה, ורבנן סברי דגם מה שבחוץ א"ז בבשרה וטהורה.

ד. רא"ש והר"ש מקוצי ביארו, דנח' בתחילה ר"א ורבנן, האם דרך לראות כך (ר"א) או לא (ת"ק). ועוד נח' רבנן ור"א בגדר בשרה, האם ממעטים מהפסוק בבשרה וכאן הפסיק מבשרה וטהורה

י. רמ"א, ובכ"ז אם קודם שהשרה מיעך טמאה ולא יעזור השרייה במים דכבר נמעך ויצא דם.

יא. פת"ש משו"ת ב"י, אם נאבד טהורה מדין ס"ס אם בצבע אדום, ספק אם מתמעך. סד"ט חלק דהוא ספק אחד מדין נדה ולחומרא.

סעיף ה'

א. ראב"ד רשב"א רא"ש, דם יבש אף שאינו נימוח טמאה והוא מתי שיודעים בוודאות שהוא דם בלא מקום להסתפק כמו קליפין וכד'.

ב. רשב"א שו"ע, א"כ בהנ"ל שנפלו קליפות לחים לא אמרינן כנ"ל וטמאה אפי' בחרדל, וכל האמור דווקא ביבשים (שהנידון הוא על החתיכות אבל אם נלווה גם לחות הוי דם וטמאה אפי' בחרדל כדין נדה).

ג. ט"ז, אף שאין דרכה, בכ"ז טמאה דהוא דם. ש"ך, והו"ד מחוץ אבל מבפנים הלחות היא חלק מן החתיכה וטהורה.

ד. רמ"א מהרא"י, אם מקצת נימוחו ומקצת לא טמאה.

ה. רמ"א, הוחזקה בג"פ בחתיכות אלו והשרתם וראתה טהורה, א"צ לחוש שוב, והוא דווקא שיש לה ו"ק וזה לא עכשיו.

ו. ש"ך, לאו דווקא ביש לה ו"ק (אם הם יבשים), יכולה להחזיק אותם בטהרה.

ז. פת"ש עמודי כסף, מה שהוצרך הרמ"א לחלק בין ו"ק ללא, משום דאפי' בפעם הרבעית אם יצא עם דם טהורה והוא דווקא כשיש לה ו"ק ולא עכשיו.

סעיף ו'

א. ראב"ד רמב"ם רשב"א ושו"ע בסתם, חתיכת דם קשה ואינה נימוחה טמאה, ש"ך, שכ"מ מהירושלמי.

ב. הרז"ה רא"ש טור ושו"ע י"א, צריך לבדוק אם נימוחה כהנ"ל ואם לא נימוחה טהורה (והו"ד בחתיכה קטנה ודקה כשפורפרת דק שבקנה) והחידוש דאף שהוא חתיכת דם ודאית בכ"ז כדין קליפות להשרות.

בצורת ולד, יש לנו לפסוק כר"י דא"א לפיה"ק וכ"פ טוש"ע.

יז. טוש"ע, גם בחתיכות קטנות צריך לבדוק שהם של בשר ולא של דם יבש, ע"י שישרו בפושרין, אם נימוח הוא דם וטמאה ולא הוי בשר וטהורה.

יח. אין חובה להשתמש בבדיקת פושרין רק מתי שמסתפקים, אך אם בוודאות נראה כדם או כבשר א"צ להוכחה.

סעיף ד'

א. גמ', המפלת כמין קליפה, שצורה, יבחושין אדומין, תטיל למים אם נימוחו טמאה, ובלא נימוחו בריה בפנ"ע ואין להם קשר לדם, וביארו הראשונים, דמקורו הוא ממכה פנימית וא"ש לנדה.

ב. גמ', תנ"ה תטיל למים פושרין, רשב"ג ממעכתו ברוק ע"ג הציפורן, ונשאר בתיקו אם צריך מעל"ע.

ג. רא"ש רשב"א רמב"ם, מכיון דמילתא דלא איפשטא אזלינן לחומרא וכן מעל"ע.

ד. גמ', נח' האם בכל המעל"ע צריך שיהיו פושרים וכן פסקו כרשב"ג הפוסקים שכן צריך.

ה. שיעור פושרים: רא"ש רשב"א רי"ו, כמים שאובין מן הנהר בקיץ ועמדו מעט בבית, שחום הבית מחמם קצת, והוא שיעור פושרים ג"כ בחורף, וכ"פ טוש"ע.

ו. ריטב"א, מהא דאמרינן ממעכתו ברוק הוי שהוא טמטפורת פושרים וכ"פ הרמ"א. ש"ך, הוא כלל גדול לכ"מ בש"ס.

ז. שיעורו היום 36 מעלות.

ח. אם נשאר קשה, אף שאפשר למעוך, מכיון שבבדיקה החמורה נשאר קשה טהורה גם אם אפשר למעוך בציפורן, והוברר עכשיו בוודאות שאי"ז דם. משא"כ שמועך בציפורן עדיין אין ברירות גבוהה כזו.

ט. ה"ה הרשב"א, אף שבמים הוא ברור, בכ"ז אם מיעך ולא נימוח טהורה וא"צ לבדוק ע"י שרייה ג"כ דבכלל מאתיים מנה, ומה שלא עושין כן לכתחילה משום שאפשר שימעך בציפורן ולא ימעך במים (דהם פחות חזקים).

סעיף א'

- א. גמ', והוא שמצאה (הבעל ששב מהדרך) בתוך ימי עונתה, רש"י, עד ל' יום לראייה, ואח"כ צריך בדיקה דסתם נשים רואות לסוף ל'.
- ב. רשב"א טוש"ע, ש"מ אשה שאין לה ו"ק בעלה מוזהר עליה ביום העונה שהוא ל"י, והוא עונ"ב.
- ג. ע"פ נ"ל, ואם יש לה ו"ק חוששת לאותו יום.
- ד. ש"ך, והוא בנוסף להפלגה ולימים כדלקמן. ט"ז, וכ"ז מתי שאין לה ו"ק, וביש לה חוששת לו בלבד, ואף לא לעונ"ב.

סעיף ב'

- א. משנה, וכל שקבעה בג"פ הוי ו"ק.
- ב. ראשונים וטוש"ע, ובשביל ג"פ צריכה לראות לכה"פ ד"פ שהראשונה אינה מן המנין.
- ג. גמ' ראשונים וטוש"ע, אמר ר"פ כ"ז דוקא ל"ק אך בפע"א חוששת פעם אחת לחודש הבא כלפי אותו תאריך (וסת החודש) וכלפי אותו זמן (וסת הפלגה).
- ד. גמ' ראשונים וטוש"ע, לעקור ו"ק צריך לראות בג"פ שעקרה זמנה, ובנתיים אחר פע"א שעקרה עדיין חוששת לו"ק ובנוסף לוסת הנוכחית וכן בפעמיים, ואחר הפע"ג כבר לא חוששת לזמן הראשון אלא לשני.
- ה. ט"ז, בוסת הפלגה צריכה בשביל לעקור ד"פ כדי לראות שעקרה.

סעיף ג'

- א. גמ', שיש לה ו"ק לשעות ביום מסויים, נח' האם חוששת לו ומהבוקר אסורה לשמש, או שבבוקר מותרת, ורק אחר זמן וסתה באם לא הגיע אסורה עד השקיעה, כ"פ הראב"ד טוש"ע, שעד אותה שעה מותר.
- ב. בגמ', ראייה לדין זה מההיא איתתא דאתא לר' יוחנן, שכל שחוזרת מהטבילה רואה וקבעה וסת ליום טבילה, א"ל שתיבעל לו ע"ג הנהר שהוא עדיין סמוך, וא"כ רואים שכאשר יש סבירות לשעות חוששת רק להם.
- ג. וסת זו נעקרת בפע"א משום שהיא וסת רעועה.

סעיף ד'

- א. טור ע"פ רשב"א (ע"פ קפ"ד), גבי בדיקות, בו"ק: אע"פ שעברה עונתה ולא ראתה או הרגישה אסורה עד שתבדוק. באינו קבוע: עבר עונתה ולא בדקה ולא הרגישה מותרת.
- ב. ועי"ל, דהוא דלא כהרי"ף והרמב"ם דגם בו"ק א"צ בדיקה אחר התשמיש, הכא סתם דצריך בדיקה.
- ג. ש"ך תירץ, דשם איירי על בדיקת שקודם תשמיש והכא שכבר עברה תשמיש א"צ לבדוק שוב.
- ד. שו"ע, וסת עונ"ב דינה לענין זה כדין ו"ק. פת"ש, והוא רק גבי ענין זה אך לעוקרה סגי בפע"א כשאר וסת שאינו קבוע.

סעיף ה'

- א. טור בשם רשב"א, יכולה לקבוע וסת דילוג בהפלגות (אחר 30 אחר 31 ואחר 32).
- ב. ה"ה בשם המפרשים, והוא שיהיה שווה ההפלגות בצורה אחידה, וכ"פ טוש"ע כל שיש מכלול של סדר.
- ג. פת"ש בה"ט, והו"ה למפרע (28,29,30). והכו"פ, פקפק דהוא מנוגד להגיון בכ"ז קובעת שהוא מכלול.

סעיף ו'

- א. רשב"א בשם רבותינו הצרפתיים, ע"פ גמ', קבעה לעצמה וסת לימי ראשון והו"ה לתאריך מסויים וכ"פ טוש"ע.
- ב. תוס', הרא"ש, הריטב"א, הראב"ד ועוד, אין חשיבות לכך שא' מן החודשים חסר או מלא בכלל, ו"ק לפי תאריך של חודש עברי.
- ג. עו"כ תוס' וכ"כ טוש"ע, דא"צ בוסת התאריך לד"פ דסגי בג"פ כדי לראות שקובעת לפי התאריך.
- ד. ש"ך, הו"ה לשאר דיני תורה שתלוי בחודשים שהוא ע"פ חודש ולא ע"פ ימים והוא דין מוסכם.
- ה. פת"ש, כל החידוש בוסת לפי שבוע וחודש, הוא שא"צ לד"פ ואם דנים אותם כסת ימים צריך ד"פ.
- ו. ע"פ פת"ש חו"ד ועוד, דלפי"ז אחר ג"פ קובעת וסת שבוע ואחר ד"פ עוד פעם קובעת לפי ימים

דהוא וסת מצויה יותר. כו"פ נשאר בצ"ע, ונראה שיש לחוש לחומרת שניהם.

סעיף ז'

א. גמ', ראתה יום ט"ו, ט"ז, י"ז כו"ע קבעה וסת דילוג, ונח' רב ושמואל, אם פעם ראשונה מן המנין (רב) או שרק מהשניה מונים (שמואל), וכנ"ל דהווא תלוי אם יש אפשרות לראות המכלול כבר בפעם הראשונה בוודאות.

ב. טור, גם ע"פ שמואל אם יש לה ו"ק א"צ ד"פ כהנ"ל, ונח' בראשונים ר"ח ראב"ד כרב, רמב"ם הרמב"ן, והרא"ש כשמואל.

ג. ב"י, יש להחמיר כר"ח וראב"ד כשיטת רב לחוש כבר מהפעם הראשונה, ובשו"ע פסק כשמואל ע"פ רוב הראשונים והב"ד רב ב"א וסיים ויש לחוש.

ד. ט"ז דרישא, כל ו"ק סגי בשביל ג"פ, וחילק שרק באם זה קשור לוסת החדשה וכ"כ הש"ך.

ה. פת"ש, דילוגים נעקר רק אחר ג"פ בדילוג שלא תראה.

סעיף ח'

א. תוס' רשב"א רא"ש, יכולה לקבוע ג"כ ג"פ בדילוג חלילה (ט"ו ט"ז י"ז, ושוב ט"ו ט"ז י"ז), וכ"פ טוש"ע.

ב. ש"ך ב"ח, בכה"ג ג"כ א"צ שבפעם הראשונה יהיה אחר ד"פ דסגי בג"פ כדי לראות את המכלול הנקבע. פרישה, בכ"ז צריך ד"פ ג"כ הכא, דסו"ס בשביל הראשונה צריך ד"פ כדי להוכיח.

ג. פת"ש, לחומרא דאין דבריהם מוכרחים, דהכא בחזרת, הוכח שהראשונה חלק מהוסת.

ד. ראב"ד ש"ך מב"ח, א"צ ג"פ ואפי' דילגה וחזרה בב' דילוגים כל ויש ג"פ מכלול. ט"ז, הכ"נ ומש"כ שו"ע בג"ח להשמיענו ריבונתא אפי' הפרש של יומיים.

סעיף ט'

א. טוש"ע, ראתה בסירוגים של חודשים קבעה ג"כ וסת.

ב. שו"ע, אף אם ראתה א' ניסן א' אייר וא' תמוז לא קבעה לא' כאשר דילגה על סיון דצריך שיהיה ברווחים שווים.

ג. ט"ז דרישה, כנ"ל תליא במח' האם צריך ד"פ או ג"פ. ש"ך, הכא א"צ דהוא וסת החודש ולא דילוגים.

סעיף י'

א. גמ', ראתה ט"ו ניסן ט"ז אייר י"ח סיון לא קבעה כי היתה צריכה גם לי"ז סיון.

ב. ש"ך, גם לרב אין קבעה וסת. ועוד, דגם אם היה לה קודם ו"ק לי"ד לא יועיל משום שי"ד אינו מן החשבון כי שינתה ממנו.

סעיף י"א

א. גמ', כשמתחילה לקבוע וסת הדילוג אין חוששת לו בנתיים (ש"ך, והוא כהנ"ל במח' רב ושמואל אם צריכה ג"פ או ד"פ).

סעיף י"ב

א. ראב"ד, כו"ע מודי בוסת ימים שהראשון מן המנין, ובוסת הפלגה כו"ע הראשון אינו מן המנין. ונח' רב ושמואל, רק בוסת החודש בדילוג: רב, ראשון מן המנין, שמואל: אינו מן המנין.

ב. עפ"ז ב"י, להעמיד וסת סירוג כוסת ימים, דכו"ע הראשון מן המנין, ולכן- ראתה בניסן חוששת לראייה וכשלא ראתה באייר א"צ עוד לחשוש, וכן ראתה אח"כ בסיון חוששת לתמוז, לא ראתה בתמוז א"צ לחוש לאב אף שמסתמן וסת סירוג אם תראה באב, דכו"ע ראשון מן המנין.

ג. ש"ך, אם תראה באב הרי היא קובעת וסת ל 60 יום וא"ז חשיב כוסת סירוג, וביאר- שבשביל שלא תקבע וסת של 60 יום צריכה לראות קודם באדר פע"א ואח"כ ניסן סיון ואב כדי לקבוע סירוג, ומש"כ השו"ע דא"צ אלא לג"פ הוא רק כדי לקבוע סירוג אך בשביל לגלות שמסרגת ולא הפלגה של 60 יום צריך עוד ראייה קודם.

ד. פת"ש, אם היה לה ו"ק לחודש, צריך שתפסיק מהו"ק ורק אח"כ תסרג, וכן להפך שחוזרת מסירוג לרגיל לוסת החודש, אב כבר מצטרף לקביעת חודש ולעקירת סירוג שלא נקבעה באב.

ה. פת"ש, ובנתיים כשקובעת סירוג חוששת להפלגות 60 ומש"כ השו"ע שלא חוששת לאב הו"ד לענין סירוג ולא לענין הפלגות.

סעיף י"ג

ב. רש"ל, כ"ז דווקא בחודש וכו', אך בהפלגות אחר שלא הפליגה בטל הו"ק לגמרי.

סעיף ט"ז

א. טור רמב"ן שו"ע, הו"ה לוסת החודש שנעקר אחר ג"פ וחוזרת בפע"א כל ולא קבעה וסת אחר.

ב. פת"ש, אם ראתה ב' פעמים והתעברה ואחר ימי עיבור והנקה ראתה פע"ג אין מצטרף לקבוע.

סעיף י"ז

א. גמ', קפצה ראתה ג"פ קבעה וסת לקפיצות, והא תניא כל שתקבענה מחמת אונס לא קבעה וסת וכו', אלא קבעה וסת לימים ולקפיצות ואפי' אם קפצה בראשון וראתה קפצה בראשון וראתה קפצה בשבת וראתה בראשון קמ"ל שהקפיצות גורמת ראיית ראשון אף שלא קפצה בראשון, ולכן יכולה לקבוע וסת ימים עם קפיצות וא"צ שניהם ביחד כל ואפשר לקשר ביניהם.

ב. לישנא אחרינא, בכה"ג שקפצה בראשון וראתה פעמיים, ושוב קפצה בשבת ראתה בראשון הוי הוכחה שהוא וסת ימים בלבד, דוסת משולבת צריכה את שניהם כל הג"פ ביחד.

ג. רש"י רז"ה, דייקו דהכ"נ אם קבעה וסת רק ביום שבו קופצת יכול לקבוע וסת רק לקפיצות אף בלא ימים.

ד. רשב"א תוס' רמב"ם ה"ה ועוד, לא ס"ל הכי, וכל שלא קבעה קפיצות וימים א"ש לו"ק כלל.

ה. טור פסק כהרז"ה ורש"י, ותמוה אמאי נגד רוב הראשונים.

ו. הרמב"ם, בוסת אונס (כגו' קפיצה) אם לא קבעה אותו עם ימים אין הוא וסת כלל.

ז. הגהמ"י, בכ"ז תחשוש לו כוסת שאינו קבוע.

פסיקת ההלכה:

ח. שו"ע כרוב הראשונים, כל וא"ז צמוד לימים אין וסת, רמ"א הוסיף דעת הגהמ"י, שבכ"ז תחשוש כוסת לא קבוע.

ט. ט"ז, שונה הדבר מלקמן וסת פיהוק דאז אזלינן בתר הוא בלא קשר לימים דהוא פעולת גוף שאינה רצונית משא"כ בקפיצות.

א. ראב"ד טוש"ע, וסת הפלגה צריך שיהיה כל הראיות בעונה אחת בשביל לקבוע ולא די בתאריך.

ב. פת"ש נו"ב בשם חכ"א, ר"ל שמעמידים הפלגה לפי מס' עונות ולא לפי ימים ודחה אותו.

ג. רמב"ן טור רמ"א ט"ז, כל ואין לה ו"ק צריכה לחוש לוסת חודש והפלגה, עד שתקבע שוב תאריך חדש או שתעקור וסתות אלו (שיעברו ולא תראה), ואין קשר ביניהם וחוששת גם לחדשה וגם להפלגה, הגם שבנתיים ראתה בתאריך אחר.

ד. ב"י מפרשים, אחר שראתה פע"א, ביטלה כל וסתות קודמות ובתנאי שעקרה וסת הארוך, אך בתוך הראייה ראתה שוב ושוב חזרה לו"ק אינה עוקרת הוסת הראשונה (ראתה בא' ניסן ובכ' בו, חוששת אחר א' ניסן לא' באייר ואח"כ בכ', צריכה לחוש גם לכ' אייר).

ה. ש"ך, העיקר היא ההפלגה ולכן תחשוש ג"כ להפלגה של י"ב ימים (כ' עד ר"ח) וכן אפשר לקבוע וסת בתוך וסת ע"פ הנ"ל.

ו. ראתה בתאריכים שונים אך סמוכים ובכל ג"פ ראתה בא' מן הימים, יש שאמרו שהוא וסת אך רוב הראשונים אזלינן בתר תחילה.

סעיף י"ד

א. גמ', היתה למודה לראות יום ט"ו, ושינתה ליום כ' זה וזה אסורים, זה אסור משום ו"ק שלא נעקר וזה אסור הפלגה לחודש, שוב פעם ראתה חודש הבא כהנ"ל, וכן חודש שלישי, יותר לא תחוש לו"ק שנעקר ותחוש לוסת החדש בלבד. ובזמן השינוי חוששת לשניהם.

ב. רש"י הרא"ש וטוש"ע ע"פ הנ"ל, כל ולא נעקר בג"פ תחשוש לו"ק, ובנוסף לוסת הביניים.

ג. וביארו ט"ז ש"ך, שהחידוש שאף שכבר נעקר הו"ק בפעמיים, ושוב ראתה כפי וסתה חוזרת לדיני ו"ק, דבשביל לעקור חייבים ג"פ רצופים.

סעיף ט"ו

א. טור רמב"ן שו"ע, שינתה ראיותיה מו"ק ולא קבעה וסת נוסף אין חוששת לו"ק שנעקר, אך באם אפי' אחר הרבה זמן ראתה חוזרת שוב לו"ק.

י. ש"ך, מש"כ הרמ"א שתחשוש כוסת שאינה קבוע, דווקא שראתה כן ג"פ הל"ה לא חוששת כלל.

יא. עו"כ שו"ע ע"פ הרמב"ם ע"פ לישנא אחרינא, וכ"ז הו"ד שקפצה וראתה באותו יום, אף אם פע"א קפצה בשבת ראתה בראשון קבעה לימים בלבד ולא לקפיצות, טור רשב"א כלישנא קמא, דג"כ בזה הוי וסת ימים וקפיצות.

יב. ש"ך, מש"פ שו"ע שאין קבעה וסת לקפיצות וימים הוא קולא ולא חומרא.

יג. סיכום נוסף: רז"ה רש"י טור- לישנ"ק, וסת לימים וקפיצות, ולא בהכרח צמוד. רוב הראשונים שו"ע- לישנ"ב, וסת לימים וקפיצות, ודווקא ביחד. רמ"א הגהמ"י- תחוש ג"כ לטור כוסת שאין קבוע.

סעיף י"ח

א. ע"פ לישנא בתרא, רשב"א טוש"ע, אם קבעה וסת לר"ח אחר שקפצה ג"פ, קבעה וסת קבוע מורכב לשני התנאים גם יום מסויים וגם קפיצה ובלא א' מהם אין חוששת.

ב. ש"ך ע"פ הראב"ד, ותיעקר אחר ג"פ שתקפוץ באותו יום ולא תראה.

סעיף י"ט

א. משנה, וסתות גוף, מפקת מתעטשת חוששת בפי כריסה בשיפולי מעיה ושופעת וכמין צמרמורת וכן כיוצ"ב, כל שקבעה כן ג"פ הוי ו"ק.

ב. גמ', כיוצ"ב לאתויי מאי, לאתויי ראשה כבד עליה איבריה כבדים ורותחת וגוסה- והוא מפקת או מתמתחת או גרפס ושלושתן הלכה, שכל שינוי גוף הרי"ז מספיק בשביל לקובעו כוסת כ"פ רא"ש וטוש"ע.

ג. תוס', רא"ש טוש"ע, השינויים צריך שיהיו הרבה פעמים או ברצף ולא בפע"א. ש"ך, כדי שיוברר שהוא קשור לוסתה.

ד. רשב"א ורוב הראשונים, וטוש"ע, וסת הגוף הוא וסת עצמאי וא"צ לימים איתו ושונה מקפיצות דהוא תגובה רצונית ולכן צריכה ימים.

ה. רשב"א רא"ש טוש"ע, הכ"נ אם קבעה לגוף וימים שצריכה לחוש לשניהם. רמ"א, וכל ולא

קבעה לשתיים חוששת לשתיים דאינה יודעת איזה מהם תקבע.

ו. ט"ז דייק לפי הרמ"א שחולק על השו"ע, מה שחוששת הוא רק לימים ולא לפיהוק כל ולא נקבע (דלא כהשו"ע שחוששת לשניהם כוסת שאינו קבוע). פת"ש מחו"ד, אין שו"ע ורמ"א חלוקים וחוששת לשניהם כוסת שאינו קבוע.

סעיף כ'

א. רא"ש רשב"א וטוש"ע ע"פ דין קפיצות: א. פיהקה ב"פ בר"ח ואח"כ פיהקה בלי ר"ח וראתה = וסת פיהוקים. ב. פיהקה כנ"ל, ואחר כך לא פיהקה ובר"ח ראתה = וסת חודש. ג. פיהקה כנ"ל, ואח"כ פיהקה לפני ר"ח וראתה בר"ח = וסת פיהוקים, דפיהוקים של אתמול גרמו.

ב. ש"ך, ולא דומה לקפיצות דשם אמרינן גם היום מצטרף לגרום, כאן א"צ ליום בהכרח דהוא תגובה לא רצונית משא"כ קפיצות.

סעיף כ"א

א. טוש"ע ע"פ הראשונים, פיהקה וראתה בר"ח, ושוב באמצע החודש פיהקה צריכה לחשוש ואסורה לשמש, ואם לא ראתה אח"כ חוששת רק לר"ח מדין וסת חודש.

ב. ט"ז, מה שחוששים הכא יותר ואסורה לשמש עד שתבדוק הגם שאי"ז ו"ק, והלא אמרנו שאם עברה עונתה, כוסת שאינה קבועה ולא ראתה א"צ לבדוק, בכ"ז הכא מכיון שהוא מגלה על פנימיות הגוף הוי סימן חזק וצריכה ג"כ לבדוק.

סעיף כ"ב

א. טוש"ע ע"פ הראשונים, והו"ה בימים- פיהקה היום ולסוף ג' צריכה לחוש לכ"פ שתפק וא"צ לחוש לפי ימים, שמא קבעה וסת לפיהוק לבד, פיהקה לסוף כ' ולא ראתה א"צ לחוש לוסת פיהוק אך צריכה לחוש ליום ל' שמא קבעה וסת ³⁰.

ב. סיכום הב"י, דלפי"ז אשה שפיהקה וראתה צריכה לחוש לפיהוק, לוסת החודש, ולהפלגה.

סעיף כ"ג

א. טור רשב"א ה"ה והמפרשים וכ"פ שו"ע, דווקא שעושה את אותו סוג של וסת הגוף בכל הג"פ ולא פעם פיהוק ופעם עיטוש וכו'.

- א. רמב"ן רשב"א ה"ה בשם מפרשים, רא"ש ראב"ד וטוש"ע, כמו וסת ימים כך וסת הגוף אפי' בפע"א חוששת לו פע"א מתי ששוב יגיעו הסימנים ואם לא ראתה יותר א"צ לחוש.
- ב. פת"ש סד"ט, ודוקא שיגיע היום ופיהקה ולא ראתה אך אם גם לא פיהקה עדיין יש לה לחוש אם יגיע היום ותפקק, דבכה"ג לא נעקר עדיין.

סעיף כ"ז

- א. גמ', תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וראתה, פע"א דיה שעתא שניה שווה לראשונה דיה שעתא, שלישיית ושווה, הרי היא ככל הנשים וקבעה ו"ק ככל הנשים, ולהפלגות צריך ד"פ.
- ב. רוב הראשונים, הגדרת תינוקת, אחת שלא הגיע לגיל נעורים ואין לה סימנים ובהעדר אחד מהם הרי היא קטנה, שו"ע.
- ג. הראשונים- נח' האם חייבת לקבוע בתחילה ו"ק או די שרואה ג"פ.
- ד. פסיקת הלכה- שו"ע ש"ך, אינה חוששת אלא לו"ק ואפי' אם קבעה לה ו"ק ושוב אין ראתה ביטלה ו"ק ואינה חוששת יותר עד שתקבע שוב.
- ה. ט"ז, חוששת ג"כ לוסת שאינו קבוע.
- ו. גבי טומאה וטהרה, בגדולה חוששת כבר מהראיה השנייה ובקטנה רק מראייה שלישית בזמן וסתה.
- ז. אם אחר שקבעה וסת בג"פ לא ראתה כלל ג"פ, ושוב ראתה פע"א בזמן וסתה, דבגדולה חוששת לזמן וסתה ואילו בקטנה לא חוזרת לוסתה.
- ח. קטנה חוזרת לגדר מסולק"ד ב 90 יום שלא ראתה בהם כלל.

סעיף כ"ח

- א. משנה, ראשונים, טוש"ע, איזוהי זקנה, כל שעברו ג"ע סמוך לזקנתה (ולא ראתה), ר"א אומר כל אשה שעברו עליה ג"ע דיה שעתה גם אם אין היא בגיל של זקנה. וברגע שג"ע לא ראתה לא חוששת לכלום.
- ב. רשב"א רמ"א, קטנה וזקנה אינם חוששות לוסת שאינו קבוע.

סעיף כ"ט

- ב. גמ' הנ"ל, לאתויי אשה שראשה ואיבריה כבדים ורותחת וגוסה, ועו"ש רק מה שמנו חכמים לאתויי אכלה שום בצלים כססה פלפלין וראתה וכו', ודינם כדין וסת קפיצות דהוא מעשים רצוניים.
- ג. ביאורי מילים: גוסה- רשב"א, מתעוררת להקיא. רותחת- רמב"ם, שיחם בשרה.
- ד. פסיקת הלכה: שו"ע- דווקא הני מילי בג"פ הוא וסת פיהוקים והשאר כוסת קפיצות. רמ"א- אכלה שום וראתה וכו': י"א (רא"ש)- קבעה וסת לדברים חמים. י"א (ב"י רשב"א)- וסת לאכילה כוסת קפיצה. י"א (ב"י תוס')- דינו כוסת פיהוקים.
- ה. פת"ש חו"ד, בשביל לעקור וסת לדברים חמים צריכה לאכול מהני דברים שבהם הוחזקה, ומועיל לכל הדברים החמים.

סעיף כ"ד

- א. משנה, לענין טומאה היתה רגילה לראות בתחילת וסת כל טהרות שעשתה בתוך הוסת טמאות. בסוף הוסת, הטהרות שעשתה בתוך טהורות משום שרגילה לראות בסוף, קי"ל דחוששים לזמן וסתה, וכ"פ רשב"א הראב"ד ועוד.
- ב. טוש"ע ע"פ הנ"ל, חוששת לשעתה שבה רגילה לראות, וכ"ז דווקא שהראיה כולה מובלעת באותה עונה, אך אם נמשכת הראייה כל אותה העונה אסורה.
- ג. ש"ך, כ"ש ברגילה בוסת הגוף שחוששת מאז, שלא יודעת בוודאות מתי, אך יודעת שצריך להגיע.

סעיף כ"ה

- א. טוש"ע הרא"ש הראב"ד, אם ידוע לה שהסימנים מגיעים ביום מסויים בד"כ אסורה כל אותו היום.
- ב. ט"ז, החילוק בין הכא ללעיל שאמרנו שוסת הגוף א"צ לימים, הוא שבוסת הגוף לבד מאותו רגע שמגיע או מאותו יום שידוע לה שיגיע הסימנים אסורה עד לסוף אותו היום, משא"כ בגוף עם ימים, שמותרת עד שתראה הסימנים משום שלבד א"צ לחוש לימים.

סעיף כ"ו

א. גמ', גדר זקנה: ר"י, שחברותיה אומרות עליה זקנה. ר"ש, כל שקורין לה אמא אמא ואינה בושה. ונח' האם שאינה מקפדת או שאינה בושה, ואיכא בינייהו בושה ואינה מקפדת.

ב. ראשונים טוש"ע, הלכה כר"ש שקורין לה אמא וכן הביא הט"ז.

ג. רמב"ם רשב"א וטוש"ע, במח' האמוראים כמ"ד שאינה מקפדת.

ד. ט"ז דקדק מהשו"ע שאינה בושה והוא לחומרא.

סעיף ל'

א. גמ' טוש"ע, זקנה שעברו ג"ע וראתה דיה שעתה ואחר ג"פ שראתה חזר דינה כדין אשה רגילה ומטמאה מעל"ע ומפקידה לפקידה.

סעיף ל"א

א. רשב"א טוש"ע, חמורה זקנה מצעירה, דזקנה שחזרה לראות בזמן ו"ק חוזרת לו"ק, וקטנה שחזרה לו"ק אין חוזרת לדינה עד שתקבענו שוב.

סעיף ל"ב

א. ראב"ד רמב"ן רשב"א טוש"ע, אשה יכולה לקבוע וסת בתוך וסת, וכן וסת בימי נדה ובימי זיבה, והכלל הוא שאם קבעה וסת ובתוכה קבעה וסת יותר מוקדמת אין מבטלת את הוסת המאוחרת אלא חוששת לשניהם.

ב. ט"ז, והוא שיש הבדל של ימים בין הראשון לשני, אך אילו ראתה א' וב' הרי"ז בחזקת מעיינה פתוח והוא וסת אחד, ויש כאלה שגרסו שג"כ בהכי קובעת ב' וסתות.

ג. ש"ך, כן גרסו דרישא ופרישא שאפשר לקבוע ג"כ בסמוך, וזה אינו נכון דב' ימים רצופין הוי ראייה אחת והולכים בתר התחלת הראייה.

סעיף ל"ג

א. משנה ד' נשים דיין שעתן, בתולה מעוברת זקנה ומניקה. מעוברת- משיוודע עוברת. מניקה- עד תגמול את בנה.

ב. במניקה נח' התנאים בנתנה למניקה או מת: ר"מ, מטמאה מעל"ע, וחכ"א דייה שעתה מתי שתראה, אחר שתפסוק, רבי יוסי אומר מעוברת מניקה, עוברת עליהם בלא דם ג' עונות דיין שעתן.

ג. רמב"ם רשב"א, הלכה כחכמים דיין שעתן מיד בכדי להחשיבה כמסולק"ד.

ד. גמ', הכרת עובר: סומכוס ג"ח, שנא' ויהי כמשלוש חודשים וכ"פ שו"ע.

ה. רש"י, רוב ג"ח, רשב"א ג"ח מלאים.

ו. גמ', ומניקה, נח' האם הוא שדם נעשה חלב או שאבריה מתפרקין. ונפק"מ דאין מניקה, או במניקה ד' וה' שנים.

ז. טוש"ע, הסיבה היא משום שאבריה מתפרקין והכל לפי הענין, ולכן הוא גם באין מניקה ועד שנתיים.

ח. גמ', אע"פ שאמרו דיה שעתה בכ"ז בודקת, דילמא קבעה וסת באותו הזמן אף שאין מלמד לאחמ"כ, ורק בדם טוהר אין קובעת וסת וא"צ לבדוק.

ט. נח' בראשונים: רמב"ן, אשה יכולה לקבוע וסת בזמן עיבורה או הנקתה, ראב"ד רשב"א ריטב"א, אין יכולה לקבוע וסת ורק חוששת לו כוסת שאינו קבוע.

י. שו"ע כרוב הראשונים, והוסיף, ומ"מ חוששת לראיה כוסת שאינו קבוע, וביאר הט"ז, דבכ"ז במניקה ומעוברת יש דם והתינוק מעכב, ולכן יכולה לקבוע משא"כ בזקנה שאין לה בכלל דם.

יא. פת"ש סד"ט, מה שאינן קובעת וסת הו"ד לקולא ולא להחמיר שצריך ג"פ לעקור ו"ק אלא סגי בא', וכן להקל לחוש רק לו"ק וכו', ובכ"ז חוששת ג"כ בו"ק להפלגה ולחודש, ומה שקבעה הוא גבי עונ"ב.

סעיף ל"ד

א. גמ', ע"פ מח' אם וסתות דרבנן או דאורייתא, בימי עיבורה בהגיע זמן וסתה ולא בדקה, דלמ"ד דרבנן א"צ כלל, ולמ"ד דאורייתא דילמא דמיה מסולקים וא"צ אף שהוא דאורייתא, וראייה מהיתה במחבוא בלא בדקה דא"צ כיון דמסולק"ד הכ"נ.

ב. ראב"ד רמב"ן כמ"ד וסתות דאורייתא צריכה לחוש עד אחר ג"ע.

ג. תוס' רשב"א רא"ה רא"ש, א"צ לחוש כלל משהוכר עוברת כמ"ד וסתות דרבנן.

הפלגות דא"ש לחוש אחרי ההנקה והעיבור (דהוא כבר הפלגה גדולה) ורק אחרי שתראה פע"א תחשוש לדין ההפלגה שהיתה לה.

ח. פת"ש נו"ב, ובאם לפני לא היה לה ו"ק אי"צ לחוש כלל.

ט. ש"ך, כאשר לא ראתה בזמן ו"ק צריכה את כל דיני עקירה של ו"ק שהיא בג"פ.

י. ש"ך, דקדק דהטור ס"ל כהרמב"ן והראב"ד כמ"ד וסתות דאורייתא, והשמיט השו"ע דעתם שצריכה לראות פע"א בשביל לחזור לו"ק דלקולא אזיל.

ד. טוש"ע כרוב הראשונים, דא"צ לחוש ואפי' אם תראה בהם דם מקרה ולא קשור לו"ק. ט"ז, ובכ"ז עכשיו נוהגים כחומרת ר"ז, ונידו"ד רק לענין ו"ק.

ה. רשב"א, אחרי עיבורה והנקתה חוזרת לו"ק שהיה לה מיד דההקפאה של הו"ק נגמרה.

ו. רמב"ן ראב"ד, צריכה קודם לראות פע"א דם אפי' בלי וסתה ואז חוזרת לדיני ו"ק. שהפעם שראתה נועדה להוציאה מחזקת מסולק"ד.

ז. שו"ע פסק כהרשב"א, שמיד חוזרת לדיני ו"ק גם אם לא ראתה עדיין כלל דם, וכ"ז חוץ מוסת

סימן ק"צ- דיני כתמים

י. פת"ש שב יעקב, באשה שהיתה מתעטשת ויצא מ"ר, ולא יכלה לבדוק באותו זמן ואח"כ ראתה כתם קטן מגריס טהורה, דתלינן הרגשה במ"ר, וכתם בלא הרגשה, והכ"נ ביש סבירות שמהרגשה יצא הכתם שטמאה מדין ספק דאורייתא.

יא. פת"ש, זעזוע איברים בלא ראייה גם לתרה"ד טהורה דאפשר לתלות בדברים אחרים. חו"ד חלק דגם בזה דיבר התרה"ד.

יב. הכו"פ, דוקא אם בדקה בשיעור וסת ולא ראתה טהורה הל"ה טמאה.

יג. פת"ש יש מי שאומר, דאם מצאה מראות טהורות תליא בהם ההרגשה, והו"ד בודאי מראות טהורות.

יד. חת"ס, כנ"ל דתליא בהרגשות שהם מדאורייתא ולא זיבת דבר לח, וגם להנו"ב דהוא גם הרגשות, בכ"ז הוי רק לענין הרגשות ודאיות, אך לא להוציאה מחזקת כשרות.

טו. פת"ש תוה"ש, טמאה בהרגשות הנ"ל כדיני וסת, ונפק"מ למסולק"ד דבלא ראייה טהורה, חת"ס חלק דהוא הרגשה דאורייתא ושייכת ג"כ בהם.

טז. הכרעת הפוסקים: כהתוה"ש שהוא כדיני וסת ולכן גם אם מסולק"ד אך משאר מראות טהורות לא וטהורה, וצריך שיהיה הרגשה ודאית ולא ספק דאז ס"ס להקל.

יז. פת"ש, קינחה וראתה, הכו"פ סד"ט ועוד, רק בבדיקה פנימית נחוש להרגשה והכא טהורה

סעיף א'

א. גמ', אמר שמואל בדקה קרקע עולם וישבה עליה טהורה שנאמר בבשרה עד שתרגיש בבשרה.

ב. גמ', לא אמרו חכמים את הדבר להקל אלא להחמיר = להחמיר בדיני תורה וכתמים דרבנן.

ג. טוש"ע, מן התורה אשה טמאה רק אחר שתראה בהרגשה, חכמים החמירו על כל כתם אפי' שלא הרגישה.

ד. רשב"א ה"ה רמב"ן שו"ע, וצריכה הפס"ט וז"נ חוץ מיום המציאה.

ה. סמ"ג תרומה רמ"א, צריכה ג"כ לחוש לשכ"ז וצריכה עוד ה' ימים כדין פולטת.

ו. הרמב"ם, יש לחלק בכתמין אם די שמספיק כמו דין תורה לנדה שהוא ז"י ולא צריך נקיים, ובכתם יש לחוש לימי זיבה וז"נ, ודחו ה"ה דבריו וכ"כ הרמב"ן הרשב"א, דתמיד צריך ז"נ בכתמים חוץ מיום המציאה, וכ"פ טוש"ע.

ז. תרה"ד, הרגישה שנפתח מקורה ולא ראתה כלום טמאה שמא יצא טיפה ונימוח, דהרגשה דאורייתא היא, והב"ד שו"ע ביש מי שאומר.

ח. ט"ז, אין לומר ס"ס ממנה, ומן המקור. דרוב דמים באשה שאין לה מכה הם מהמקור, ולכן הוי טמאה מספק אחד.

ט. פת"ש, כתמים הו"ד בבגדים שלה ולא בשל בעלה או ילדיה.

מספ"ד. חשב האפוד, אף קינוח הוי ספק דאורייתא.

סעיף ב'

א. גמ', כל הנשים כתמן טמא למפרע ונשים שאמרו חכמים דייך שעתן כתמן כראייתן חוץ מתינוקת שלא הגיע זמנה, שאפי' סדיניה מלאים אין חוששין, דאין כתמים בה.

ב. רש"י, חכמים שגזרו כתמים לא גזרו בקטנה.

ג. טוש"ע, א"ש בכתמים בין ברוקה בין בנשואה כל ולא הגיע זמנה.

ד. גמ', תינוקת שלא הגיע זמנה וראתה, ראשונה ושניה רוקה ומדרסה וכתמיה טהורים, ונח' גבי כתם שבין שניה לשלישית האם ג"כ טהור (ר' יוחנן) או לא (חזקיה). ונח' האם מכיון שעכשיו שתראה הוא מטמא, אולי ג"כ כתמה, והסיקה הגמ', כיון דלא איתחזק, כתמה טהור, וכ"פ רשב"א דהלכה כר' יוחנן.

ה. פשט רש"י, מספק די בא' מהסימנים, אך רוב הראשונים וטוש"ע, צריך את ב' הסימנים בשביל להחשיבה כגדולה.

ו. טוש"ע ר"ח רמב"ם רשב"א רא"ש, אחר ג"פ סגי בשביל שכתמה טמא, רמב"ן רש"י ותוס', צריך ד"פ.

ז. ט"ז רש"ל ב"ח, כל שיש לה בעל צריך להחמיר דאפי' דם בתולים מונים ז"נ. ש"ך, יש לחלק בין בתולים דבא מגופה לבין כתמים שלא וטהורה גם בנשואה.

ח. פת"ש, קטנה שברי מגופה אפ"ה טהורה, חו"ד רע"א, טמאה בכה"ג ע"פ רש"י, ועוד חישנין שמא בהרגשה ואינה נאמנת לומר שלא.

סעיף ג'

א. גמ', תינוקת שלא הגיע זמנה, אפי' שופעת כל ז' הוי ראייה אחת, ואם פסקה הוי כשתי ראיות.

ב. מדלפת טיף טיף הוי ראייה אחת הפסיק וחזר אפי' אותו יום ב' ראיות.

ג. רשב"א טוש"ע בסתם כנ"ל, שאם פסק ב' ראיות, רמב"ם שו"ע יש מי שאומר, עד שתראה בג' וסתות ומדלפת היא על כל הראייה של אותו חודש אף אם הפסיקה בנתיים.

ד. רמ"א, הלכה כסברת הסתם.

ה. ט"ז ע"פ שו"ע, אפשר ביום אחד אם הפסיקה וחזרה לראות ג"פ להפוך מיד למוחזקת לראיות. והש"ך, דווקא שהיתה הפסקה מלאה בין הראיות.

סעיף ד'

א. גמ' רשב"א טוש"ע, דיה שעתה ושלישית הרי היא ככל הנשים, עברו עליה ג"ע ולא ראתה, חזרה לו"ק לדיני קטנה, שאם תראה דיה שעתה, אפי' אם חזרה לאותם עונות.

סעיף ה'

א. גמ', הרגה מאכולת הרי"ז תולה בה, ר"ח בן אנטוגיניוס עד כגריס אע"פ שלא הרגה. ובגמ', דווקא בהרגה תולה חכ"א בין כך ובין כך תולה. רשב"ג אומר לדברי וכן לחכמים אין לדבר סוף, לדברי- שכולן טמאות אף שמצוי מאכולת. לחכמים- כולן טהורות שיכולות תמיד לתלות. והלכה- כר"ח שעד כגריס של פול תמיד תולה, ויותר מכך רק אם הרגה פשפש וכו' ולפי הענין.

ב. רמב"ם רשב"א רא"ש טוש"ע, כמסקנת הגמ' עד כגריס תולה אף אם לא הרגה ויותר רק אם הרגה.

ראב"ן או"ז, תמיד תליא אם הרגה אם לאו.

ג. דעת הראשונים וטוש"ע, ע"פ הגמ' דמה שתולה הוא עד כגריס ולא עד בכלל.

ד. גודל כגריס הוא ע"פ הגמ' משנה נגעים מקום של 36 שערות שיעור ט' עדשות.

ה. שו"ע ע"פ גמ', כתם ארוך מצטרף, טיפין טיפין אין מצטרף.

ו. גמ' ראשונים טוש"ע, שגודל כגריס הוא להקל והכ"נ אם נמצא כינה גדולה נשער ע"פ מה שהתחדש.

ז. פת"ש יראים, מכיון שאין בקאים בגודל ואין מצוי כ"כ מאכולת צריך לזוהר בזה, אך חכ"צ וחת"ס ס"ל דעד כגריס ג"כ היום טהורה דאין גזרו חכמים פחות מכגריס.

ח. פת"ש מאיר נתיבים, 36 שערות בגוף ולא בראש, ובדרכ"מ הוא בראש (והוא שיעור של 20 ממ"ר מטבע של 2 ש"ח).

ט. פת"ש מעי"צ, תולין דווקא כתם אדום שהוא כדם מאכולת, אך שחור וכו' א"א לתלות בו,

סד"ט מהראב"ד, שחור תולין בפרעוש והכ"נ באם מצוי שם.

סעיף ו'

א. רשב"א ה"ה ראב"ד רמב"ן, דשיעור כגריס הוא ג"כ שזה על הבשר טהורה וכ"פ שו"ע בסתם.

ב. רמב"ם, על הבשר גם פחות מכגריס טמאה והב"ד שו"ע ב"א.

ג. ש"ך, הלכה כרמב"ם לחומרא. ב"ח להקל כרוב הראשונים וסתם שו"ע.

ד. פת"ש, מח' אחרונים אם הלכה כהש"ך או כהב"ח.

ה. לשיטת הרמב"ם, בנמצא גם על הבשר וגם על הבגד: סד"ט תפל"מ, יש להקל לכו"ע דהבגד מתהפך. חו"ד, ג"כ טמאה משום שעדיין הוא על הבשר.

סעיף ז'

א. תוס' רשב"א רא"ש טוש"ע, הרגה פשפש תולה עד כתורמוס.

ב. ט"ז ש"ך ע"פ ראשונים, דמצוי פשפשים תמיד תולה, אך יש מן הראשונים וכ"מ מהטוש"ע דלא התיירו אלא אם ראתה, וכ"פ ב"ח נגד ט"ז ש"ך.

סעיף ח'

א. גמ', טיפין טיפין לרוחב ירכה וכו' כאשר זה על הבשר אזלינן לחומרא דיש הסתברות שבא ממנה.

ב. רשב"א ר"י, ביארו דהכל לפי הענין ובכתמים גדולים יש יותר מקום להחמיר משא"כ בכתמים קטנים הגם שהוא על בשרה.

ג. תוס' ראב"ד טור, תמיד על הבשר אזלינן לחומרא, ואילו על הבגד לקולא.

ד. רמב"ם רא"ש, כנגד בית התורפה לחומרא שלא כנגד בית התורפה לקולא.

ה. לפי"ז יוצא, באשה שמצאה כתמים מפוזרים בגודל כולל של כגריס כנגד התורפה:

א. לרשב"א ר"י, אין מצטרף וטהורה.

ב. לתוס' ראב"ד, מצטרף וטמאה.

ג. רמב"ם רא"ש, כנגד בית התורפה א"צ לצרף וטמאה.

ו. פסיקת הלכה: שו"ע בסתם, כרשב"א ור"י לקולא ואין מצטרף. ובי"א תוס' ראב"ד וטור, שבבשרה מצטרף לחומרא (כ"פ פוסק"ז לחומרא).

ז. פת"ש מבינת אדם, כתם שנמצא על מקום קמט בבגד שיעור כגריס אך כשפושטין הבגד הוי כמה חלקים ואין בכ"א כשיעור גריס בכ"ז טהורה ואין מצטרף כל ולא מחובר.

סעיף ט'

א. רמב"ם רש"י רשב"א ורא"ש, כתם שנמצא על בשרה וצורתו מלמדת שאין בא ממנה (כרצועה או עגול, אורך הכתם על רוחב ירכה וכו'). אעפ"כ כנגד בית התורפה טמאה, כ"פ טוש"ע.

ב. ש"ך ב"ח, שונה הכא מלעיל (ס"ח), דהכא יש שיעור כגריס והוא על בשרה, ואפי" בפחות כנגד בית התורפה טמאה.

סעיף י'

א. ג"נ שישבו על ספסל אחד או לבשו חלק אחד ונמצא כתם כולן טמאות. ישבו על ספסל שאינו מקב"ט רבי נחמיה מטהר, שכל דבר שאינו מקבל טומאה טהורה אם נמצא עליו דם, וכן הורו חכמים כדבריו.

ב. וכ"פ שמואל בדקה קרקע עולם ומצאה טהורה.

ג. כ"פ רוב הראשונים וטוש"ע, דאם הכלי לא נטמא בטהרות, האשה לא נטמאה נדה, והראב"ד חלק.

ד. הרמ"א ע"פ מרדכי סמ"ק סמ"ג, דג"כ בית הכסא אין מקב"ט וטהורה.

ה. ש"ך, ברמב"ם ה' כלים מפורט מהו כלים המקב"ט, וכן הוא אפי" בקטן דאין מקב"ט (ג' על ג' אצבעות=6 על 6 ס"מ).

ו. ש"ך רא"ש, כלי שמקב"ט נגעים אף שאינו מקב"ט בכ"ז בנדה טמאה.

ז. פת"ש תוה"ש, עפי"ז רצפת בית שמקבלת טומאת נגעים טמאה, וכ"ום סד"ט, דוקא כלים, אך בבית ג"כ טהורה בכתמים.

ח. נו"ב, בגד שמקב"ט דרבנן הכ"נ טמאה.

ב. רשב"א טוש"ע, הטעם חישיינן דווקא למה שיכול ויגיע ממנה ול"ח שמא העבירה ממקום למקום.

ג. ט"ז, החשבון של הגמ' הוא ע"פ שישיבה ישיבה מזרחית שאז יכול ויגיע ג"כ להנ"ל.

ראש גודלה או שאר הרגל

ד. גמ', בשלמא עקבה, ראש גודלה מ"ט, שפגע ע"י פרסותיה נטף מאומ"ק. ב"י, והו"ה לשאר הרגל וכן הדגיש רמ"א וש"ך, שהוא גם על שאר הרגל.

ה. ט"ז ב"ח, אין הכרח לומר דהוא על כל הרגל ואולי דווקא על האגודל ולא על שאר הרגל, ובכ"ז אין להקל דהוא דעת שו"ע ורמ"א, ובכ"ז על שאר אצבעות דרחוק הוא אולי יש להקל.

טומאה ממקום למקום

ו. גמ', לא מחזיקים טומאה ממקום למקום, והתניא נמצא על קשרי אצבעות טמאות, מפני שידים עסקניות והוא בכל הידים אך בשא"מ לא מחזיקין שעבר ממקום למקום. והוא בכל היד שמא שחתה ונגעה.

ז. רשב"א רי"ו, דוקא כשידעה שנגעה הל"ה טהורה. רמב"ם רמב"ן מאירי טוש"ע, אף אם לא יודע דחזקה סתם ידיים עסקניות.

ח. פת"ש סד"ט, אם ברי לה שלא נגעה טהורה, גם למ"ד סתם טמאה.

ט. עוד מהנ"ל, אף להרמב"ם שבבשרה טמאה בכ"ש, איכא רק בגריס ולא בפחות, וכן מהח"א, אם יש צד להקל אף מעל קשרי אצבעותיה מקילינן. פוסק"ז- הכא שהולכים עם בגד הוי ליה בסתם כברי לן שלא נגעה.

שוקה ופרסותיה

י. גמ', על שוקה ופרסותיה מבפנים, רבי ינאי עד מקום החבק, וחבק עצמו כלפנים.

יא. ביאור חבק: רש"י- מתיחת גידין שחובקין הירך והשוק כנגד אומ"ק עד פריסת רגליה. ערוך- כשנולדין גרביים שיש בהם לולאות הוא מקום הלולאות. ועוד- כשכופפת שוקה על ירכה מה שמכוסה מן הבשר ע"י כפיפת השוק.

יב. רמב"ם רמב"ן מאירי ועוד וטוש"ע, מבפנים כל המקומות הנדבקים זו בזו בעת שתעמוד ותדבק

ט. פת"ש סד"ט, כתם מטמא משא, ולכן נמצא על אינו מקב"ט טמאה, הפרי דעה חלק, דאין כתמים מטמאים במשא, כ"פ טה"ב.

י. פת"ש רמב"ם, נייר אין מקב"ט. נו"ב, אם עשוי מפשטן כן מקב"ט, ותלוי בזמנים ממה עשוי, סד"ט חת"ס ועוד, אף מפשטן פ"ח באו ואינו מקב"ט.

יא. פת"ש סד"ט, בגד צבעוני אחר תשמיש או הטמ"ר טמאה דילמא בהרגשה, חמד"ש, לא שכיח וטהורה.

בגד צבעוני

יב. גמ', בגד צבוע מטמא משום כתם, ר' נתן בר יוסף, אינו מטמא שלא תיקנו בצבעונים אלא להקל, ותיקנו ולא גזרו בפולמוס אספינוס כדי להקל על כתמים.

יג. רא"ש רמב"ן, כת"ק ומטמא. רמב"ם רשב"א שו"ע וכ"מ מהטור, כר"נ ואין מטמא. בטור הוסיף דהרשב"א כתב, המחמיר תע"ב.

יד. טעם הדבר, משום שא"א להבדיל בצבעים, או משום שאינו מקב"ט בחלק מהמקרים.

טו. רמ"א רמב"ם, כתמים מקילים היכא דאפשר, לפיכך תלבש צבעוני ותינצל מן הכתמים.

טז. פת"ש מע"צ סד"ט ועוד, בגד מנומר- ואין שיעור כתם רק על הלבן טהורה אף שמחובר יותר מכגריס גם לעוד חלק שהוא לבן, כל ואין גריס על לבן, חו"ד ועוד דמצטרף (טה"ב להקל, שבה"ל להחמיר).

יז. פת"ש חת"ס, בגד צמוד גם צבעוני טמא, האחרונים כתבו להתיר (שבה"ל יותר מכגריס להחמיר).

יח. פת"ש עמודי כסף, מש"כ רמ"א שתלבש צבעוני כדי להקל הו"ד בשאר ימים ולא בז"נ דצריכה להחזיק כלא רואה, פת"ש, לכה"פ בג"י ראשונים.

סעיף ט'

כתם על הבשר

א. משנה, רואה כתם על בשרה כנגד תורפה טמאה, לא טהורה, עקבה וראש גודלה טמאה שוקה ופרסותיה מבפנים טמאה מבחוץ טהורה ועל הצדדים טהורה.

כב. ט"ז הכ"נ בכל מקום תולה דאם יכולה לקשר.

סעיף י"ב

א. ע"פ המשנה והראשונים וכ"פ טוש"ע, נמצא על החלוק למטה מהחגור או במקום חגור טמאה, ורק אם נמצא לחוץ טהורה.

ב. רמ"א ראב"ד רשב"א, ואין חילוק אם נמצא לפניו או אחריה דרך החלוק ללכת אנה ואנא.

ג. ש"ך, ב' דעות במקום החגור אם כנגד התורפה או עד הטבור.

ד. טוש"ע ע"פ הנ"ל, ואם עברה בשוק טבחים ויכולה לתלות ע"פ האמור לעיל.

ה. נח' ראשונים, נזדקרה וקפצה, ונמצא דם על חלוקה מהחגור ולמעלה, רמב"ם ס"ל דנזדקרה בא ממנה וטמאה. רשב"א, נמצא רק על חלוקה אין מציאות שבא ממנה בגלל הזדקרות וטהורה (והכ"נ כשיש תחתון), וכ"פ טוש"ע.

ו. ש"ך ב"ח, מש"פ כרשב"א הוא בגלל שאינו דעה יחידאה, והסברא ניתנת דא"א שינטוף הדם ויגיע עד למעלה מן החגור בלי שיגע ג"כ בבשר.

סעיף י"ג

א. משנה רשב"א טוש"ע, בכתם על השרוול והוא שיכול להגיע למקום התורפה טמאה הל"ה טהורה ואין מחזיקים שטומאה עוברת.

ב. פת"ש חכ"א, שתשער האשה אם יכול להגיע או לא.

סעיף י"ד

א. גמ' שו"ע, בפיג'מה שפושטת ולובשת בכ"מ אפש"ל שבא מהמקור וטמאה, ואפי' בכובע שלה (שהיה בזמנם כצעף מגולגל) באם התפרק לה בלילה טמאה.

סעיף ט"ו

א. רי"ו טוש"ע, ב"נ שכיסו ראשם בחלוק א' ונמצא כתם על השיריים של הכיסוי מכיון שהולך אנה ואנא שניהם טמאות אלא אם יש הסתברות לאחת מהן.

סעיף ט"ז

רגל לרגל. ש"ך, הוא אפי' שלא עברה בשוק טבחים.

מצאה מלמעלה

יג. מ"מ, חגור ולמעלה, כגון דאיזדקרא וכו'. רש"י, דזקפה רגליה לאחוריה שקפצה, ואם יש הסתברות שיצא בזמן הקפיצה ולשם הגיע טמאה, הל"ה טהורה וזה לא בכל מקום שתראה בה, וכ"פ טוש"ע.

על בשרה ועל חלוקה

יד. רמב"ם, נמצא על בשרה לבד, מחגור ולמטה תמיד טמאה למעלה רק אם היזדקרה, וכן ביארו ראב"ד רמב"ן רשב"א וטשו"ע, דגם להרמב"ם אם נמצא על הבשר ויש במה לתלות תולה.

טו. רמב"ם רמב"ן רשב"א, נמצא גם וגם ויש לה במה לתלות תולה וכ"פ שו"ע, והרא"ה, אם יש על הבשר טמאה אף שיש במה לתלות וכ"פ ש"ך.

טז. פת"ש סד"ט, אף אם אין החלוק בדוק דתלינן שהכתם שעל הבשר קשור אל החלוק שדרכו להתהפך באם יש לה במה לתלות.

ביש לה מכה

יז. משנה, אם יש מכה ויכולה להיגלע ולהוציא דם הרי"ז תולה בה כל מה שאפשר.

יח. רשב"א רמב"ם טוש"ע, והוא אף שנמצא רק על הבשר בשונה הוא משאר כתמים שתולה רק אם יש גם על החלוק.

יט. ט"ז, וכ"ש אם יש לה גם לתלות בנוסף למכה בשוק של טבחים וכו'. ש"ך, ע"פ רמ"א לקמן, ובג"י ראשונים אין תולה.

כ. פת"ש בה"ט, משמע מהט"ז דהוא דוקא שהמכה על ידה והכתם ג"כ, הל"ה א"א לתלות במכה, ובאחרונים חלקו ואמרו דהא קי"ל שידיים עסקניות הרי שהם מטהרות כל כתם הנמצא איפה שהם יכולות להגיע, אף דקי"ל אין טומאה עוברת, הא משום ס"ס, ספק אם העבירה, משא"כ הכא שודאי נתלכלכה הוי ספק אחד להקל, וכ"פ בשם האחרונים.

כא. גמ', היה לה מכה בצוארה שתוכל לתלות תולה על כתיפה שאינה יכולה לתלות אינה תולה, וכ"פ טוש"ע שהכל לפי הענין אם יכולה לקשר הכתם למכה או לא.

- א. גמ' רשב"א רמב"ם טוש"ע, אפי' יכולה לתלות בבנה או בבעלה באם יהיה דרכם לראות.
- ב. טור ע"פ הרמב"ן וב"י, ובכ"ז אם התעסקו בדם ולא נמצא עליהם כתם אלא עליה א"א לתלות במה שהתעסקו אלא"כ הוא דבר שניתז.
- ג. ש"ך, ובכ"ז אם היה עליהם דם יכולה היא לתלות אף דהסירו מעצמם.
- ד. פת"ש פרישא סד"ט ועוד, ובכה"ג אפי' אם הכתם על בשרה תולה וטהורה (משא"כ שאר כתמים שעל בשרה להרמב"ם).
- ה. פת"ש נח' באחרונים האם יכולה לתלות במכה בבנה ובבעלה שהגלידו שמא נתגלעו, וחוד' ואחרונים היקלו כפשט השו"ע וטהורה.
- ו. מרדכי ושע"ד רמ"א, הכ"נ אם ישנה עם נשים מוכות שיכולה לתלות במכתן.

סעיף כ'

- א. רשב"א טוש"ע, בעל שרגיל לצאת דם מפי האמה, בשעת תשמיש תולה בבעלה ואפי' נמצא בעד.
- ב. פת"ש נו"ב, ואם יוצא דם רק בשעה שמטיל מ"ר אין יכולה לתלות בו.
- ג. פת"ש, ולא דווקא שתולה רק בשעת תשמיש אלא אפי' אחר ג"י כדין פולטת שכ"ז (ובלבד שרגיל בכך).

סעיף כ"א

- א. ראב"ד טוש"ע, אשה שיש לה כתם מאחרי הבגד, ומכה מלפנים אפשר שהסתובב ותולה במכה.

סעיף כ"ב

- א. גמ', עברה בשוק הטבחים ספק ניתז ספק לא תולה שניתז, ספק עברה ספק לא אין תולה וטמאה.
- ב. רשב"א, ודווקא שיש להם מקום מוגדר והיא מסתפקת אם עברה או לא, אך באם נמצאים בכ"מ תמיד תולה.
- ג. ב"י מקור הרשב"א מהגמ', אמר רב אשי עיר שיש בה חזירים אין חוששים לכתמים, אמר ר"נ בר יצחק עיר כדוקרת (עיר טבחים מלא אשפתות ושקצים מצויים (רש"י), או עיר שמגעים חזירים

- א. רשב"א ב"י טוש"ע, ע"פ האמור סעי' י"ד, להחמיר הכא להקל, ביש לה פצע ופושטת פיג'מה שבכ"מ שמצאה טהורה וכנ"ל.

סעיף י"ז

- א. גמ' תוס' רא"ש, היו בה כתמים למעלה ולמטה, אם למעלה יותר מכגריס, ולמטה פחות מהלמעלה טהורה דתלינן למעלה בא מעלמא ולמטה חלק ממנו, אך באם יותר גדול הלמטה וכן באם למעלה יש גריס ופחות ממנו דאז תלינן למעלה בא מכינה ולמטה ממנה וטמאה, וכ"ז דווקא שיודעת שלא נזדקרה, אך באם נזדקרה טמאה.
- ב. ש"ך, ושאני הכא דהצרכנו שתדע שלא הזדקרה משום שיש ג"כ ריעותא שיש לה כתמים בחלוק.
- ג. פת"ש סד"ט, הסתפק כאשר למעלה על החלוק ולמטה על הבשר האם בכה"ג אמרינן דהוא נמצא על חלוקה ועל בשרה, ואם עברה בשוק טבחים תולה בהם, או שמא כשנמצא על החלוק ודאי עברה.
- ד. הנ"ל, והו"ד שב' הכתמים היו באותו צבע ולא שונים דאז א"א לתלות האחד בשני.

סעיף י"ח

- א. גמ', לא אמרו הדבר אלא להחמיר על דברי תורה וכתמים עצמן דרבנן.
- ב. ראשונים וטוש"ע, ולכן תולה בכל מה שיכולה לתלות, כג' שחטה בהמה וכד' או נתעסקה בכתמים או ישבה ליד המתעסקים, תולה וטהורה.
- ג. פת"ש, אפי' באם יודעת שנוטף דם מאפה ע"י הרחה וכו' וכן אם יש בגד שמעביר צבע תולה בכ"מ שיכולה.
- ד. גמ' רשב"א טוש"ע, עד כדי כך היקלו, דאפי' לבשה ג' חלוקים בדוקים ונמצא על התחתון אף שהוא סבירות נמוכה שבא משוק הטבחים בכ"ז אם יכולה לתלות תולה, ואפי' בתחתון, לא יכולה לתלות טמאה אף בעליון.
- ה. גמ' רשב"א מרדכי ועוד, וטוש"ע, אם נמצא על בשרה טמא, אלא"כ יש לה מכה שאפשר שמוציאה דם אפי' לא תמיד מוציאה דם תולין במכה וטהורה.

סעיף י"ט

ב. טור הרא"ש, אם מצאה יותר מכגריס א"א לתלות במה שהתעסקה וטמאה. והביאו הרמ"א כיש מחמירים ובכ"ז דכתמים אזלינן לקולא.

ג. ש"ך, בכ"ז פסק לחומרא, ע"פ שדייקו בגמ' לעיל.

סעיף כ"ז

א. עוד ע"פ הנ"ל, נתעסקה בפחות מכגריס ונמצא יותר מכגריס, טור ורא"ש, טמאה כ"ש מהנ"ל. רשב"א וסייעתו וכ"פ שו"ע, להקל, דתלינן בנוסף למה שנתעסקה עד כגריס של מאכולת.

ב. כ"י ע"פ רמב"ם רשב"א, ואפי' אם נתעסקה בפחות מכגריס ומצאה ב' גריסים טהורה משום שכשמעורב שנים מעמידים ההתעסקות כחצי מהמציאה ואז גריס להתעסקות גריס למאכולת דאזלינן לקולא וכ"פ שו"ע.

ג. הרא"ש ושאר הראשונים וכ"כ רמ"א, כנ"ל דינן מחמירים ובכ"ז הוסיף ע"פ הראב"ד רשב"א, דאם אין יודעת בכמה התעסקה מעמידם כגריס.

ד. ט"ז ש"ך ב"ח ועוד, ס"ל להחמיר דיותר נראה מסברא (טה"ב טוב להחמיר אלא"כ יש צורך).

סעיף כ"ח

א. גמ', נח' האם מצאה ב' גריסים וכינה רצופה, אם מעמידים גריס מהכינה גריס ממנה וטמאה, או גריס מהכינה גריס מעלמא וטהורה.

ב. רמב"ם, טמאה. רמב"ן רשב"א רא"ש טוש"ע, טהורה דאזלינן אחר המיקל.

ג. ש"ך, דשונה מהתעסקה בכגריס ומצאה שנים דטהורה, דהכא לא התעסקה הצרכנו לראות רצופה.

סעיף כ"ט

א. גמ' רשב"א טוש"ע, מתי שהרגה פשפש שדבר גדול יותר תולה עד שיעור תורמוס, וצריכה לראות עוד גריס אח"כ בשביל להיות טמאה.

סעיף ל'

א. גמ', מעשה שתלן ר"מ בקילור אדום, רבי בשרף וכו', דתלו בסברתם לדמות המראות ולא שהשוו ממש.

ב. רשב"א, י"א שצריך לדמות כיון דתולין הכתם במראה, ומכיון שא"א בקאים א"א לתלות, אך

אף שלא גדלים (רמב"ם) והכ"נ שניהם), כעיר של חזירים וכ"פ טוש"ע.

ד. טור תוס', והו"ד שיש הסתברות שמשפריצים כ"כ עד כדי כתמים על בני"א הל"ה לא.

סעיף כ"ג

א. גמ', לישנא קמא- אמר רבא, נמצא מין אחד תולה כמה מינים. מיתיבי נתעסקה באדום אין תולה בשחור, נתעסקה שאני.

לישנא בתרא- אמר רבא, נתעסקה במין אחד תולה כמה מינים, מיתיבי נתעסקה באדום אין תולה בשחור, כי קאמר רבא בנתעסקה בתרנגולת דאיכא כמה צבעים.

ב. פסיקת הלכה: ראשונים וטוש"ע, כלישנ"ב, הילכך אין תולה שאר כתמים בכתם טמא גם אם לא נתעסקה.

ג. גמ', מעשה שתלה ר"מ בקילור אדום וכו' והוא אף דאינם דומים. ראשונים- דווקא אין תולין אדום בשחור, אך אדום באדום אף דאין דומים תולים וכ"פ טוש"ע.

סעיף כ"ד

א. טוש"ע ע"פ הנ"ל, הכ"נ (כלישנ"ב) נתעסקה בתרנגולת תולה אדום שחור כורכום, וכן אם התעסקה בכמה צבעים תולה בכל הצבעים.

סעיף כ"ה

א. גמ' טוש"ע, ב"נ נתעסקו בציפור ונמצא דם של ציפור (כמות סלע) על כ"א משניהם טמאות מספק (דאחת מעצמה).

ב. ט"ז ע"פ ראשונים, דעת תוס', דוקא אם באו ביחד, אך באם באו בנפרד מעמידים את שניהם על חזקת כשרות משא"כ ששניהם פה דהורעה חזקת כשרות, וכ"פ ט"ז. אך דעת הרמב"ן רשב"א וב"ח, דאפי' כשבאות בנפרד בכ"ז טמאות (כ"פ טה"ב).

סעיף כ"ו

א. גמ', בעי רב ירמיה, נתעסקה בגריס ומצאה יותר מהו, ומילתא דלא איפשיטא. ופסקו רמב"ם רמב"ן רשב"א ועוד, ובשו"ע, דעד כגריס נוסף תולה דגריס אחד ממה שנתעסקה ועוד אחד מהמאכולת וטהורה ויותר מב' גריסים אין תולה וטמאה.

הרשב"א ראב"ד רמב"ן ועוד, חלקו ע"פ הגמ' דא"צ לדמות ודי שדומים כ"פ טוש"ע, כל ודומה ואפשר לתלות תולין.

סעיף ל"א

א. גמ', שבעה סממנין מעבירין על הכתם: רוק תפל, מי גריסין, מ"ר, נתר, בורית, קומינא, ואשלג. הטבילו ועשה ע"ג טהרות ואח"כ ראה יעביר א' מהסממנין אם לא עבר הכתם הרי"ז צבע וטהור משא"כ עבר או דיהה הרי"ז כתם ונטמאו הטהרות.

ב. רמב"ם רשב"א והמ"מ, הו"ה גבי כתם באשה, הראב"ד הרמב"ן חלקו דאין מועיל בדיקה זו לאשה אלא הוא רק גבי טהרות.

ג. טוש"ע כהרמב"ם וסייעתו, דשייכי ג"כ באשה, ומ"מ עתה דנאבדו שמות הסממנין וא"א בקאים א"א לערוך בדיקה זו.

ד. באשה מסתפקת בין כתם לצבע ואין ז"ס, הראב"ד הרמב"ן, לדעת הרמב"ם טהורה מספק, וב"י ס"ל, שהרמב"ם לא כתב ע"ז אלא נח' רק אם העבירה, האם נטהרת או לא, ונח' האם הוא ספק דאיכא לבירורי (רמב"ם שו"ע וכן הלכה) או דאין איכא לבירורי (ראב"ד רמב"ן).

סעיף ל"ב

א. גמ', אשה שהיתה עובדת באריגה, וראתה דם בא' ממקומות עבודתה ומסתפקת אם עברה שם או לא, ר' ינאי הורה לה לעבור שוב באותם מקומות שעבדה בהם ואם עברה מעל אומ"ק טמאה הל"ה טהורה.

ב. רשב"א, והוא שיהיה הכתם דווקא על מקום בדוק הל"ה טהורה מספק כ"פ טוש"ע.

ג. רמ"א, והוא שהמקום עצמו מקב"ט (לאפוקי על הרצפה).

ד. ש"ך דרישא, והוא אף שהוא דם מוכרח הכא בלא הרגשה ולכן בצירוף אינו מקב"ט טהורה.

סעיף ל"ג

א. גמ', נמצא על שלו וכו', וניחוש שמא מאכולת היא, אומ"ק בדוק הוא אצל מאכולת ואיכ"ד דחוק הוא אצל מאכולת. נפק"מ, במקום שאינו בדוק או בכה"ג במאכולת רצופה.

ב. ביאור מאכולת רצופה: רש"י- רחוק קצת מן הדם אך לא על הכתם דאז תליא ג"כ במאכולת. רשב"א- אף על הכתם אין תולין במאכולת.

ג. טוש"ע כהרשב"א דכל ובדקה בעד ונמצא אפי' כגריס טמאה.

ד. ט"ז, חומרא יתרא דאין מצוי מאכולת שם.

ה. גמ' ריטב"א טוש"ע, בדקה בעד שאינו בדוק לה והניחתו בקופסא ולמחר מצאה עליו דם, רבי טמאה נדה, ר' חיא טמאה כתם דהוא עד שאינו בדוק וכ"פ כר"ח. וא"כ בעד בדוק ונמצא כתם כו"ע טמאה נדה ולא כתם.

ו. ש"ך, הכ"נ בעד שאינו בדוק טהורה, פרישא, ל"ש בדוק או לא תמיד כתם.

סעיף ל"ד

א. משנה, עד שהוא נתון תחת הכר ונמצא עליו דם עגול טהור משוך טמא, ובגמ' וכן הלכה.

ב. רשב"א רא"ש טוש"ע, הטעם בעגול שנראה כאילו מעכה מאכולת ובמשוך נראה שבא מבדיקתה (כל ואין בו כגריס).

ג. ש"ך, כ"ז דווקא בכה"ג ולא כלפי שאר דיני כתמים דא"ש לחלק בין עגול למשוך.

ד. פת"ש ע"פ רמ"א, בג"י ראשונים של ז"נ אין תולין בכתם, והכ"נ דגמ"ר סד"ט דטמאה בג"י ראשונים, מע"צ, ג"כ להרמ"א יש להקל בכה"ג.

ה. רמ"א, והו"ה ביותר מכגריס אם יכולה לתלות. ט"ז, כמו אשה שיש לה פצע ונגעה בו שתולה באין זמן וסתה.

ו. פת"ש חו"ד, חולק על הט"ז דתולה ג"כ בזמן וסתה במכה. מאיר נתיבים, מעמידים דבר על חזקתו ובז"נ טמאה, בשאר ימים טהורה ודחו דבריו, מסקנת פת"ש- ג"י ראשונים אין תולה.

סעיף ל"ה

א. גמ', בדקה בעד בדוק וטחתו בירכה ולמחר מצאה עליה דם, רב- טמאה נדה וכו', איתמר נמי שמואל טמאה נדה וכן מוריין.

ב. רש"י, נמצא כתם על ירכה איפה שטחה העד.

רשב"א בדעת רש"י- דגם נמצא על העד, החידוש שהדם הגיע מהעד לירך.

תוס' רמב"ם רשב"א רא"ש ועוד- נמצא רק על העד.

ד. ט"ז, שאני הכא מעד שטחתו שאף יותר מכגריס טהורה, הכא יש הסתברות יותר וחשיב כמניחתו בקופסא.

סעיף ל"ח

א. תוס' רמב"ן, עד בדוק- שבדקה שאין בו דם ומאז לא עזבה אותו, הל"ה הוי עד שאינו בדוק.
ב. רשב"א שו"ע, עד בדוק- בדקה והניחה במקום משתמר. אינו בדוק- שלא בדקה שנקי אף שאין בו חזקת לכלוך.

סעיף ל"ט

א. רשב"א שו"ע, כתם בחלוק רק אם בדקה קודם שנקי טמאה הל"ה טהורה. ש"ך, מעמידים לקולא דכתמים דרבנן.
ב. ט"ז, הכא בחלוק שחזקתו מלוכלך משוק הטבחים טהורה (הל"ה טמאה במקום שרק אין מוחזק כנקי).

סעיף מ'

א. גמ' רשב"א טוש"ע, בדקה חלוק לבשה ופשטתו ומצאה טהורה והביאה לחברתה ונמצא כתם חברתה טמאה.
ב. ט"ז, מדוע צריך בדיקה קודם הלבשה הראשונה, ב"ח, משום שאם לא בדקה אחר שהורידה מעמידים אותה ג"כ בספק טמאה, ט"ז, דם שתבדוק רק אחרי, דהא לקמן שניהם שווים טמאים מספק. אלא ודאי דמדובר בדקה לפני שלבשה החלוק ואחר שלבשה הגוף, ובכה"ג היא טהורה וחברתה טמאה ספק.

ג. ט"ז ש"ך לפי"ז, אם בדקה רק אחרי, הוי בדיקה רפה ונחשבות שניהן חלוק שאינו בדוק וטהורות, וכה"ג שרק השניה טמאה, הוי שהראשונה בדקה קודם טוב והוי חלוק בדוק, ואח"כ בדיקה חזקה אזי השנייה טמאה.

סעיף מ"א

א. גמ', השאילה חלוקה לנכרית או לנדה תולה בה וטהורה, רש"י רמב"ן טור- בדקה השאולה ושוב לבשה בלא בדיקה אזי תולה הכתמים בהם וטהורה.
ב. רשב"א- לבשה השאילה החיזרה ונמצא כתם טהורה.

ג. פסיקת הלכה: רש"י ראב"ד רמב"ן רשב"א שו"ע בסתם- אם הכתם משוך טמאה בכ"ש, ועגול ככתם.

הרמב"ם רי"ו טור ושו"ע בי"א ורמ"א- ל"ש גודל וצורה רגליים לדבר שבא ממנה וטמאה בכ"ש.

ד. ש"ך, ולא דמי להניחה בכרית דשם מצוי מאכולת משא"כ הכא.

ה. ט"ז, להרמב"ם טמאה ממ"נ דאסר בכתם על הבשר.

סעיף ל"ו

א. גמ', בדקה בעד שאינו בדוק והניחה בקופסא, ולמחר מצאה דם נח' האם טמאה מדין נדה או כתם וצריכה גריס, וכ"פ הלכה כר"ח שטמאה כתם הרא"ש רז"ה רמב"ן רשב"א טור.
ב. רמב"ם יותר מכגריס טמאה דאורייתא פחות טהורה.
ג. רשב"א ה"ה בדעת רמב"ן, להחמיר למעשה.
ד. שו"ע, כדין כתמים וטמאה רק ביותר מכגריס.
ה. פת"ש חת"ס, גריס כשיעור כינים ופשפשים המצויים.
ו. רמ"א ריטב"א, בעד בינוני שאין בדוק ולא מלוכלך, אך בעד שחזקתו מלוכלך כג' שלקחה עד ממקום מצוי כתמים טהורה אפ' יותר מכגריס דא"ז בכלל בדיקה.
ז. ט"ז, שו"ע ס"ל כהרא"ש דהוא כתם דרבנן בכה"ג.

סעיף ל"ז

א. גמ', עד שאינו בדוק והניחתו בקופסא וכו'. רש"י, על העד ואיכא לסיפוקי אם מלפני"כ היה כתם אפ' כגריס טהורה וכ"פ שו"ע.
ב. נמצא דם על ירכה: ט"ז, הכ"נ טהורה. ש"ך חו"ד, טמאה שכשנמצא על העד ולא על הירך יש יותר הסתברות ממנה.
ג. רמ"א, כ"ש אם הניחתו במקום שאינו משתמר שתהיה טהורה, אבל במקום משתמר יותר כגריס טמאה.

א. ראשונים טוש"ע, כמו שיכולה לתלות בחברתה יכולה לתלות בימי טומאתה, וש"ך, אף אם ודאי בא ממנה בימי טומאתה שוב אין מטמאין אותה.

סעיף מ"ה

א. רי"ו רשב"א, והו"ה אם לבשתו קודם שהיתה מסולק"ד דאין היא טמאה עכשיו. שו"ע רמ"א, והו"ה לזקנה.

סעיף מ"ו

א. משנה, וכן כתם שנמצא מטמא עד שעת כיבוס, גמ', עד שעת כיבוס חזקתו בדוק או"ד חזקתו מתכבס, ונפק"מ לכיבוס ולא בדקה. חזקתו בדוק, הא לא הרי"ז דם, חזקתו מתכבס הא התכבס. וכן, אם נמצא בצדדים בדוק, בדקה ג"כ עתה מכובס, לא בדוק.

ב. דעת התנאים: ר"מ- חזקתו בדוק, ולכן לא בדקה תולין שבא מהפעם האחרונה שנבדק. ר"א- חזקתו מתכבס, ותכבס שוב אם יצא הוי משעת כיבוס אם לא מהפעם אחרונה שנבדק. רבי- תכבס אם דוהה משעת כיבוס, מתכהה מהפע"א שנבדק.

ג. דעת הראשונים: רמב"ם- כר"מ, דחזקתו בדוק והכיבוס לא מעלה או מוריד. ראב"ד רמב"ן- כרבי, ואם אינה יודעת טמאה מספק. רשב"א- חילק בין כביסה ישראלית שבודקת ולכן הוא מאחורי כביסה, לגויה שלא בודקת ומהפע"א שבודקת.

ד. פסיקת הלכה: טוש"ע כרשב"א דאם יהודית או גויה, והוסיף, ואם אין ידוע לנו מי כיבס, דאם אפשר לברר ע"י כביסה תברר ואם לא בקיאה תחמיר כהראב"ד.

ה. אחרונים: ש"ך, מש"כ שו"ע באינה לפנינו הכוונה ג"כ לחלק ואז הוי ספק דאין איכא לבירורי ולקולא, אך אם איכא לבירורי ראוי לחומרא באם אין בקיאה, וכ"כ עוד באחרונים, ולכן השתא דא"א יש להחמיר.

ו. ש"ך ב"ח, הגויה אינה פונקציה גם אם היא לפנינו דאין מאמינים לה.

ז. ט"ז ש"ך, אף דכתמים דרבנן מ"מ הכא הוא ספק ידיעה והוא לחומרא.

סעיף מ"ז

ג. ב"י להרמב"ם- דוקא שאפשר לה לתלות בה שרואה. רש"י וסייעתו- בכל נכרית שהגיע זמנה לראות תולה ול"ש מסולק"ד.

ד. טור כרמב"ן רשב"א רש"י, מכיון שאין הנכרית מקפדת על הדמים.

ה. שו"ע הב"ד שניהם, שגם תלבש קודם חלוק בדוק ותשאיל לנכרית שהגיע זמנה, אע"פ שאינה רואה עכשיו תולה בה.

ו. רמ"א ע"פ הנ"ל, דבכ"ז בג"י ראשונים אין לתלות בה.

סעיף מ"ב

א. גמ', רשב"ג, תולה בשומרת יום כנגד יום ובסופרת שבעה, היא טהורה וחברותיה טמאות, רבי, אינה תולה אלא בנכרית אך לא באשה בלא דמים טהורים, ושתייהם טמאות, אלא"כ הוא דם טהור דאז תולה בה וטהורה.

ב. ראב"ד רמב"ן רשב"א רא"ש, הלכה כרשב"ג דהלך אחר המיקל, והרמב"ם כרבי.

ג. טוש"ע כרוב הראשונים, שתולה בדם טהור אך לא במי שכבר פסקה מלראות (סופרת ז' וכו').

ד. ש"ך, הביאור בזה דאין היא יכולה לטמאות ע"י תלייתה לטמאות המשאילה (דמאי חזית), ולכן תולה רק שגם אם תולה בה טהורות שניהם (דאז חזית), ואף בתולה אף שנותנין בעימ"צ מכיון שהוא מעיקרא דם טהור תולה בה.

ה. שו"ע ט"ז, ואומנם גם מקולקלת כבר קצת כג' סופרת ז"נ תולים קילקול במקולקלת.

ו. פת"ש רע"א, לפי"ז נשואה עם פנויה יכולה לתלות הנשואה בפנוייה דאין היא סופרת ובחזקת מקולקלת.

סעיף מ"ג

א. גמ', אשה טמאה כתם שהשאילה חלוק ונמצא עליו כתם, אין יכולה לתלות במשאילה דחשינן שמא בא ממנה ושניהם טמאות, וכ"כ רשב"א וטוש"ע, אלא"כ יודעת בעלת הכתם שבא ממנה.

ב. ה"ה הרמב"ן טוש"ע, כ"ש אם השאילתו לטהורה והוחזקה ולבשהו שתייהן, שחוששות וטמאות.

סעיף מ"ד

ממני טהורה וכ"מ מהשו"ע ג"כ. אך באינם משולבות, תחת האמצעית טמאות, פנימית, היא והאמצעית, חיצונית, היא והאמצעית. [ומהשו"ע משמע שניהם, ורמ"א הדגיש שיטת הרא"ש וראב"ד]. (2) טוש"ע, דווקא שכ"א נכנסה ממקומה, אך אם עלו מצד אחד נמצא על החיצונית או אמצעית, כולן טמאות נמצא פנימית, פנימית ואמצעית טמאות דחיישינן מהם. (3) דעת רא"ש ושו"ע, דווקא שאין במיטה סדינים, וביש טמאות כולן בין במשולבות ובין לא, כי סדין מתהפך, ודומיא דעלו מאומ"ק וכן דומיא דחלוק אחד. רשב"א ע"פ ב"י, הכ"נ אם הסדין לא זו דדינו כדין אין סדין שיכולות לתלות.

ד. ט"ז ש"ך, דעת השו"ע בסדין שלנו שלא מתהפך, שאינו מחבר ורק מי שנמצא תחתיה טמאה היא והסמוכה לה, אך בסמיכה (סדין עליון) שמתהפכת כולן טמאות, והכ"נ בסדין שאינו מתוח.

ה. ש"ך, אין לחשוש כאשר ישנו לא משולבות שיתהפכו למשולבות דהוא כתמים דרבנן.

סעיף נ"א

א. משנה רשב"א טוש"ע, בדקה אחת מהן ונמצאה טהורה, השאר טמאות, שניים, השלישית טמאה, שלוש, כולן טמאות דהדם צריך להגיע ממישהי.
ב. רמב"ן רשב"א רמב"ם שו"ע, והו"ד שבדקו מיד אחר מציאת הכתם כדי שיעור בדיקת חו"ס, הל"ה אין נטהרות או נטמאות ע"י בדיקות אחרות. רא"ש רי"ו תוס' וטור, הכ"נ גם אם בדקו אח"ז הולכים אחר הבדיקות.

סעיף נ"ב

א. גמ', רשב"א רי"ו טוש"ע, מה שאמרנו בג"נ שבדקים היכן הדם הוא שכולן שוות בדיוק, אבל אם אחת ראוייה יותר מחברתה, השאינה רואה תולה בראוייה, כג' זקנה וילדה, דהזקנה תולה בילדה וכד', וכן תולה בעצמה בזמן שאין מטמאה עכשיו, אך בשוות אפי' מסולק"ד כולן טמאות או לפי הענין.
ב. ט"ז ש"ך, אין ראוייה שהיא מסולק"ד ולא אשה שאין לה עתה וסת.
ג. ש"ך, אין הבדל מאיזה סיבה מסולק"ד.
ד. רשב"א הר"א ה"ה, היו שלושתן ערות רק מי שנמצא תחתיה טמאה והשאר טהורות דברי

א. רשב"א בדעת רבי, לבשה חלוק הבדוק לה, פשטתו, כיבסתו והשאלתו, אם מגליד בידוע שהוא מאחרי הכביסה, הל"ה מלפני, ולפי"ז דון מהראשונה או מהשנייה, ואם אינם יכולות לבדוק שניהם טמאות מחיסרון ידיעה.

ב. ש"ך, והוא שא"א לבדוק ע"פ הנ"ל.

סעיף מ"ח

א. גמ', ארוכה שלבשה קצרה ולהיפך, אם מגיע כנגד בית התורפה של ארוכה שניהם טמאות (דבכלל מאתיים מנה), ואם לאו ארוכה טהורה קצרה טמאה באם מגיע לשלה.

ב. רשב"א טוש"ע, ב"נ שלבשו חלוק אחד בדוק ונמצא כתם תלייא במיקום הכתם ומי ששיכת בו טמאה והוא שלא פשטו באמצע הלילה לכסות ראשן, והכ"נ אם פשטו שייכות ביה וטמאות, וכן אם אחת פשטה היא טמאה.

סעיף מ"ט

א. גמ', רשב"א טוש"ע, ג"נ שלבשו חלוק אחד או ישבו בספסל אחד כולן טמאות, ובדבר שאינו מקב"ט הכ"נ, ואם בדקו ביניהם האחרונה טמאה.

ב. ב"י טור ראב"ד, וכ"ז שכולן שוות, אך אם יש ראוייה יותר לראייה, ובמסולק"ד המסולק"ד תולה בראוייה.

ג. ט"ז מהרשב"א, וגם אם באין זא"ז לשאול כולן טמאות, ולא דמי לעיל שאם באו בנפרד טהורות, דהכא הסיכויים שווים ומאי חזית.

סעיף נ'

א. משנה, ג"נ שהיו ישנות ונמצא תחת אחת מהן כולן טמאות, גמ', ד"נ ונמצא תחת האמצעית כולן טמאות, פנימית- שתיים פנימיות טהורות חיצונית שתיים פנימיות טמאות, והחילוק בין המשנה לגמ' שבמשנה הם לא משולבות ובגמ' הם משולבות.

ב. פירוש משולבות: רא"ש רש"י- תכופות ודבוקות יחד, והכ"נ מעמידים איפה שמסתבר. טוש"ע רשב"א ורי"ו- משולבות כסולם ממש שרגליהם מעורות זו בזו.

ג. סייגים לדין זה: (1) רא"ש ראב"ד, דווקא שישנות ודחוקות- ובניעורות מי שיכולה לומר ברי שלא

לכ"א מקומה, ואם נמצא ביניהן רק הסמוכות טמאות, והכ"נ אם צריך לעלות למיטה מאומ"ק דתלוי היכן נמצא וכל מי שעברה באומ"ק טמאה, וכן באם דרכן להתהפך הכל לפי הענין.

ה. גמ' טוש"ע, ב"נ טוחנות ברחיים ונמצא תחת הפנימית שתיהן טמאות. חיצונה, חיצונה טמאה פנימית טהורה ביניהם שניהם טמאות, והכל לפי הענין אם יש הסתברות לשייך לא' מהן.

ו. ט"ז, כל מה שאמרנו שאומרת ברי לי הוא רק בסמיכות ובזמן קצר, אך בעבר זמן רב אין יכולה לומר ברי, ובש"ך נקה"כ, דאין לחלק כל ויכולה לומר נאמנת.

סעיף נ"ג

א. רשב"א ראב"ד ה"ה שו"ע, אם אחת התעסקה בדמים כולן תולות בה וטהורות.

סעיף נ"ד

א. רשב"א ראב"ד ה"ה טוש"ע, אף שהחמרנו בכתמים כדין ראייה לז"נ והפס"ט וכו', בכ"ז לא קובעת וסת על ידיהם חוץ מכתמי עד הבדוק דהוא כראייה. ש"ך, והוא אף בפחות מכגריס.

ב. ט"ז, כל מה שמטמאה בכלל בכתמים הוא דווקא בבדוק אך בלא בדוק טהורה בכלל.

ג. ט"ז מתשובות הרמ"א, מראה טהור מעורב עם מראה טמא אם אפשר לתלות שיצאו האחד אחר השני דנים אותם כדין כתם מלא על כל דיניה שאפש"ל שהמראה טהור מלמד שבא ממנה.

סימן קצ"א- דם בהשתנה

ו. ר"ח הגהמ"י מהר"ם מרדכי, כל מה שר"י טיהר הוא רק כלפי טהורות שהוא בדיעבד, אך לכתחילה לטהר אשה א"א וטמאה, אא"כ יושבת על שפת הספל ומזנקת לתוך הספל דאף בזה ר"מ יתיר דהוי ב' לטיבותא.

ז. פסיקת הלכה: שו"ע כדעת הרמב"ם והרשב"א, דבכל גווני טהורה ברואה במ"ר, ואפי' אם הרגישה.

ח. רמ"א ב"א, א', דעת תוס' והרא"ש, טהורה, אלא"כ הוי תרתי לריעותא. ובי"א ב', הביא שיטת ר"ח דכל ההיתר הוא דווקא גבי טהר ולא גבי אשה, וסיים והכי נהוג, לטעמא בכל גווני אלא"כ הוי ב' לטיבותא (יושבת על שפת הספל ומזנקת), ט"ז- וכן שיהא בתוך הספל והוי ג' לטיבותא, הל"ה טמאה.

ט. פת"ש או"ז, בזקנה יש להקל כהרמב"ם רשב"א שו"ע להקל דג"כ א"ש בכתמים, סד"ט פת"ש חלק דג"כ שייכת.

י. גמ' רמב"ם רמב"ן שו"ע, דאפי' אם הרגישה הרגשת מ"ר, ולהרמ"א אפ"ה טמאה דאורייתא דהוא מראה דאורייתא גם בלא הרגשה.

יא. טור שו"ע רמ"א ש"ך, איש ואשה שהטילו שניהם מים בספסל ונמצא בו דם טהורה כו"ע, דהגם להמחמירים הנ"ל בכ"ז הכא הוי ס"ס אם בא בחלל ממנה, ואם מן המקור.

סעיף א'

א. משנה, נח' ר"מ ור"י באשה שעשתה צרכיה וראתה דם, אם מחלקים אם עמדה שטמאה או ישבה וטהורה (ר"מ), או שבין כך ובין כך תלינן במ"ר וטהורה (ר' יוסי).

ב. גמ', באשה שמצאה דם בהשתנה מכיון שהטעם הוא מכיון דאין הכרח שבא מן המקור טהורה ואין מחלקים כר' יוסי בין עומדת ליושבת.

ג. גמ', אחר שהסכימו כר' יוסי שאין ההבדל בין עומדת ליושבת, והשוני בין עומדת ליושבת, שמואל- הוא דווקא במזנקת שאז יצא מ"ר ואח"כ דם ואין לחוש שבא מן המקור. ר' אבא הוסיף- שצריך ב' תנאים ג"כ יושבת על שפת הספל וגם מזנקת לתוך הספל ונמצא בתוך, דאם אחר דתמו מיא אתיא, היה אמור להיות על שפת הספל.

ד. דעות הראשונים: רמב"ם רשב"א- מכיון דכבר נפסקה הלכה כר' יוסי וכל מה שנח' שמואל ור' אבא הוא לדעת ר"מ, להלכה אין הבדל ותמיד טהורה.

ה. תוס' רא"ש טור, בד"כ טהורה אלא"כ הוי תרתי לריעותא כר' אבא (עומדת ושותת לתוך). דנח' שמואל ור' אבא גם לדעת ר' יוסי אף שטיהר, אם די בחדא לריעותא כדי לטמא, דצריך שנים כדי לטהר.

כ. הביאם הרמ"א בי"א דטמאה דמ"ש הוא רק דם במ"ר, וי"א שטהורה כנ"ל ויש להחמיר, והש"ך כתב להקל.

כא. מרדכי רמ"א, ומוחזקת אחר ג"פ לכל הראיות, וכן יכולה לקבוע לזמנים מסוימים, אחר שבדקה ונטהרה ג"פ.

כב. ר"ן, אם יצא במ"ר כעין חצץ שנולד מהכליות, ורואה דם וסתה ג"כ שטהורה.

כג. ב"י, והוא שתבדוק בפושרין כנ"ל.

כד. דרכ"מ רמ"א ש"ך ט"ז, א"צ לבדוק בפושרין דידוע הוא שבא מן הכליות, ואף אם נימוחו טהורה כל וא"ז בשעת וסתה.

כה. פת"ש חכ"צ ועוד, יש להתיר בחתיכות דווקא שמטילה מ"ר ועם כאב ולא סתם, ואין לכ"א להורות אלא גדולי הדור.

כו. עוד סיכום: (1) במשנה נח' בעומדת טמאה ויושבת טהורה, או שבין כה וכה טהורה. (2) הסכמת הגמ' כר"י שבין כה וכה טהורה. (3) נח' בעומדת שטמאה, האם היא במזנת דווקא טהורה, או שצריך ג"כ יושבת על שפת הספל וגם מזנת וביחד טמאה. (4) רמב"ם ועוד, אין הבדל כהסכמת הגמ'. (5) צריך בשביל לטמאות תרתי לריעותא, תוס' רא"ש טור. (6) ר"ח, צריך בשביל לטהר ג' לריעותא דכל מה שטיהרנו הו"ד לטהרות ובנדה החמרנו. (7) שו"ע כהרמב"ם דתמיד טהורה. (8) ברמ"א הביא ג' דעות בשם י"א, ונקט לחומרא שצריך ב' לטיבותא בשביל לטהר, ובט"ז הוסי' כהר"ח ג' לטיבותא

יב. אגור רא"ש שע"ד רמ"א, אם תמיד שרואה יש לה כאב או שיש יותר מראה של מוגלה אף שא"א בקאים בכ"ז טהורה, כל שיש ידיים מוכיחות למחלה.

יג. רמ"א בדיקת מהרי"ל: שתבדוק עצמה ותקנח יפה, ואח"כ תכניס מוך דחוק ותטיל מ"ר, ואם ימצא המוך נקי הרי"ז לא מן המקור וטהורה, אך צריכה שיהיה לה ו"ק והוא לא עתה כדי שנוכל להחזיקה ודאי.

יד. ש"ך, אפשר לערוך בדיקת מהרי"ל באין לה ו"ק כאשר יש לה רגליים לדבר שהוא חולי, או שרואה ג"כ בלי להטיל מ"ר וכו', והר"ה בזמנינו להתיר ע"י רפואות.

טו. פת"ש צ"צ, והוא רק כאשר יש כאב הרבה ג"פ ולא די שפע"א יכאב לה, וצריך להחמיר ולראות מכאן בד"ן זה.

טז. פת"ש, גם אחר בדיקה אחת בלא ו"ק טהורה ומה שהצרכנו ג"פ ביש לה ו"ק הוא כדי להחזיקה לעולם, אך ברור שעכשיו אחר שראתה שא"ז מן המקור תהיה טמאה, ויש שחלקו.

יז. פת"ש דגמ"ר, תמה אמאי אחר שבדיקה זו רק מגלה מילתא הצריכו ג"פ דהוא גם בשפורפרת מספק אחד, ואולי ההוא בשביל לעקור וסת ראייה במ"ר, ובנוב"י, הכ"נ סגי באחד.

יח. פת"ש חת"ס, אחר בדיקה זו גם בהפס"ט וז"נ לא תתחשב בדם זה שבא עם המ"ר.

יט. נח' הראשונים בלא הרגישה כאב ואחר המ"ר בדקה וראתה: אגור מרדכי-טמאה, רא"ש ור"ן-בכה"ג טהורה דהדמים תמצית דם של המ"ר.

סימן קצ"ב- דם חימוד

הרא"ש בשם יש מן הגדולים- סגי שיעבור ז"י טובלת וטהורה, ויש שכתבו- שצריכה בדיקה ולדעתם אני חיש דכל שלא בדקה יכולה לטבול. הטור החמיר שתבדוק כל יום.

ג. וכ"פ בשו"ע, שתספור ז"נ בלא הפס"ט ותעשה בדיקות בנתיים (ולא כל יום).

ד. הרמ"א, כהרא"ש והרמב"ן, דתבדוק כל יום לכתחילה וביעבד סגי בפע"א שבדקה בתוך הז"י.

סעיף א'

א. גמ', תבועה להינשא צריכה שתשב ז"נ וכו' ל"ש קטנה ל"ש גדולה, דם חימוד הוא וקטנה נמי מחמדה.

ב. הרשב"א- עושה הפס"ט בזמן התביעה ואם לא ראתה סופרת ז' ימים וטובלת דכ"מ מהגמ' שרבינא לא ציוה לבדוק את ביתו בשאר הימים.

הרמב"ן- הפס"ט א"צ אך בדיקות כל ז' צריכה לודאות שלא ראתה.

ה. ט"ז, דהוא גזירת דרבנן ביחד עם גזירת כתמים ומן התורה טהורה, הילכך תמר ויהודה וכן ברות ובוועד דנתרצו זה לזה ולא חיכו לז"נ, ואפש"ל שמיד שנתרצו היתה מזומנת ולא היה מספיק בשביל דם חימוד.

ו. ט"ז, מה שא"צ הפס"ט דאין היא מוחזקת בדמים קודם.

ז. ש"ך ע"פ פוסקים, דהאידינא נהגו להחמיר בהפס"ט וז"נ עם בדיקות ובדיעבד שבדקה פע"א סגי.

ח. פת"ש, אשה שחיכתה ליבם עד שנתפשרה ולמחרת רצתה להתחתן עם אחר ואמרה שספרה ז"נ ע"ד שיכול היבם ויסכים, בכ"ז לא עלתה לה ספירה דחששה אולי לא יסכים ועתה דם חימוד חדש, והכ"נ בחולצין בלבד.

ט. פת"ש ב"ש, אשה שנשתטית וספרה, ועתה הבריא, הסתפקו האם עלה וכתב להקל, וכן באשה שלא ראתה החתן והסכימה וספרה, השואל ומשיב החמיר דאין היצר חומד רק מראה עינים, ובכ"ז יש להקל דהחמדה היא חמדת ביאה וספרה ע"ס זה והמחמיר תע"ב.

י. פת"ש גבע"ש, גם מסולק"ד צריכה לספור ז"נ, וכן במעוברת מנואף שמתחתנת עימו צריכה ז"נ.

יא. פת"ש חו"ד, אין לחלק כחילוק הט"ז בין לקצת זמן בין להרבה זמן משעת התביעה.

סעיף ב'

א. ר"ן ה"ה הרשב"א טוש"ע, מונין ז"י משעה שמכינה עצמה אף שלא נתקדשה עדיין ולא מתחלת מזמן רחוק אלא סמוך לזמן החופה.

ב. ש"ך, וכ"ש אם כבר נתקדשה שצריכה הז"נ סמוך.

ג. רשב"א מהר"ם רוקח רמ"א, תסמוך כמה שאפשר הטבילה לביאה.

ד. תוס' וגמ' ורמ"א, ובכ"ז מאז שטבלה צריכה עדיין לבדוק כל יום עד הבעילה (והוא עד חודש דאח"כ כבר רואה דם נידות וכו').

ה. מרדכי רמ"א, מנהג לטבול ליל ד' אע"פ שתיבעל עד אז יש לה לבדוק כל יום עד הבעילה ובדיעבד פע"א בתוך ז'.

ו. רמ"א, לחתן ישאל ויגידו ששמרה, ש"ך, א"צ דאם לא מודיעים.

ז. באחרונים חלקו בדעת רמ"א, האם הוא מדבר על אחרי הטבילה שצריכה כל ז"י לבדוק או עלו קודם הטבילה ואחרי הטבילה א"צ לבדוק כל ולא התחדש חימוד חדש.

ח. ט"ז, כתב לכתחילה תבדוק כל יום כ"מ מהב"י והשו"ע ולכה"פ פעם בז"י.

סעיף ג'

א. מרדכי רמב"ם מהגמ' הנ"ל, אם דחו הנישואין צריכה שוב ז"נ מכשיתפשו ויקבעו שוב, דברגע שנדחו הסיחה דעתה.

ב. מהרי"ק, נח' בעלי תריסין האם כשנדחו ביום או יומיים, חשיבי נדחו שהפסידה הז"נ ואף שבודקת לא בודקת יפה, או שלא ועדיין תקפין הז"נ, ודקדקו מהראשונים לכאן ולכאן, והמהרי"ק הכריע כהאוסרים דגם אם בדקה אחר שנדחה בכ"ז צריכה לשוב ולספור, וכ"פ שו"ע רמ"א.

ג. ט"ז מהמרדכי, והוא שנדחו ואחר כמה זמן נתפשו שוב, אך אם במקום נדחו לתאריך אחר, או שיש צד שלא התייאש וממשיך לשכנע לקיים השידוך בכה"ג אי"ז חשיב חימוד חדש כאשר התפשו.

ד. ט"ז לבוש, לא ס"ל הכי, וג"כ לחומרא שביטל גם בנידחו יום או יומים, ובכ"ז דחה הט"ז דבריו דלא משמע כן מהמהרי"ק ובכה"ג יועיל וכן ס"ל ב"ח וש"ך.

ה. ט"ז, חתן שאיחר ואחר יומים בא והסביר אונס שקרהו לא יועיל וצריכה שוב דהדרכים בחזקת סכנה ונתייאשה, ועתה חימוד חדש, והמשאת בנימין כתב להקל.

ו. ט"ז לבוש, אם נתחלף החתן הפסידה הז"נ, וכן אם אח"כ חזרה ג"כ לראשון הוי חימוד חדש.

ז. ש"ך משאת בנימין, בחתן שאיחר, אם קודם הזמן כבר שלח שליח והסביר סיבת איחורו ודחו בכמה ימים אין כאן חימוד חדש, ואין להחמיר בדברים אלו דיש הרבה ע"מ לסמוך.

ח. פת"ש חו"ד, כל מה שיש להקל בדחו, הו"ד לזמן קרוב שההכנות תקפות ג"כ לאז אך בתאריך רחוק הוי חימוד חדש, והש"ך היקל בזה יותר.

סעיף ד'

א. גמ', רב איקלע לדרדרשיר, הכריז מי שרוצה להתחתן עימי ליו"א, והא תבועה צריכה ז"נ, ליחודי בעלמא, דאית ליה פת בסלה ולא יתקרב עד אחר ז"נ ולכן מותר להתחתן כבר עתה.

ב. רמב"ם, ת"ח מותר לישא, דיזהר ולא יתקרב עד אחר שתטבול, ראב"ד רשב"א, אין לחלק וגם ת"ח אסור לכנוס עד אז והכוונה יחודי הוא רק לייעד אותה להינשא.

ג. ב"י טור שו"ע, גם הרמב"ם כוונתו לינשא אך לא שפטורה מז"נ, וכו"ע אין הבדל בין ת"ח לשאר אדם.

ד. רמ"א תרה"ד שלט"ג, אם היתה טהורה כשכנסה ואח"כ פירסה נדה א"צ שימור והמחמיר תע"ב. רי"ו, אין לחלק בין בחור לאלמן וכו'.

ה. ש"ך, מכיון שיש מנהג ואף שהוא של שטות שלא לבעול עד אחר ג"י וכו', ובנתיים פירסה נדה ודאי דצריכה שימור בכה"ג דלא בעל מחמת מנהג, אך אם אין מנהג הוכיח דאין יצרו תקפו ומותרים ביחוד.

ו. ט"ז, סתם אדם מועד ותקיף יצריה כאשר לא בעל ותמיד אסורים ביחוד כאשר לא בעל.

גבי שימור

ז. ראב"ד רי"ו טור, צריכים שימור ביום ובליילה, רשב"א, ואם יושנים בב' בתים אי"צ שימור ממש.

ח. רמ"א י"א כהרשב"א, וי"א כהראב"ד והוסיף, דהמנהג ליקח קטן וקטנה ואין מתייחדים ביום אלא בקטן וקטנה.

ט. ש"ך, קטן וקטנה מדובר ביודעים טעם ביאה.

סעיף ה'

א. ש"ר בן רשב"ץ מגילויני צרפתיים וטוש"ע, גם מחזיר גרושתו בכלל הני וצריכה ז"נ לדם חימור.

ב. ט"ז, ואם עבר וכנסה מותרים ביחוד דאין יצרו תקפו כ"כ, ואסורים עד שתטבול רק מלהתקרב זל"ז.

ג. ט"ז, מעשה באלמנה, שאמר לה שיכול להקדים והיא ספרה והוא באמת הקדים, וכבר בעלה אף שעשו לא כהוגן אין להפרישה אח"כ.

ד. פת"ש רידב"ז, גירשה ע"ד להתחתן עימה וג"כ היא יודעת, כן הסתפקו האם בכה"ג סגי או לא פלוג.

ה. פת"ש נו"ב, כלה שביקשה להקדים הנישואין והשיב האבא להסכים ובתנאי שאשתו ג"כ תסכים, והיא בנתיים התחילה לספור הז"נ וכן היה, וצריך תלמוד אם כשתולה בדעת אחרים סגי בשביל שיכולה לספור.

סימן קצ"ג- דם בתולים

סעיף א'

א. משנה תינוקת שלא הגיע זמנה לראות וניסת, ב"ש אומרים נותנין לה ד' לילות, ב"ה אומרים עד שתחיה המכה. הגיע זמנה לראות ועוד לא ראתה וניסת, ב"ש נותנין לה לילה ראשון, ב"ה עד מוצ"ש ד' לילות. הגיע זמנה וראתה, ואח"כ ניסת, ב"ש בעילת מצוה, ב"ה כל לילה ראשון.

ב. גמ', רב- בוגרת נותנין לה לילה ראשון כאשר לא ראתה, ובראתה נותנין לה בעילת מצוה (כשיטת ב"ש).

ג. גמ', חזרו רבותינו (רב ושמואל), ונמנו תמיד בועל בעימ"צ ופורש ואפי' בתינוקת.

ד. ירושלמי, ר' ינאי ג"כ ערק מתינוקת שלא הגיע ולא ראתה אחר בעימ"צ.

ה. רש"י ראב"ד רשב"א רא"ש רי"ו, כרב ושמואל הנ"ל, דתמיד בועל בעימ"צ ופורש, הם תמיד גם אם לא ראתה וכו"פ טוש"ע. רי"ף רמב"ם- דווקא כשראתה, אך בלא ראתה מותרת כדעת ב"ש ד' ימים, ובוגרת כל לילה ראשון, ודחו דבריהם.

ו. הרא"ש, מה שהחמירו בבתולה אף שאין לך מכה גדולה מזו ואף שאין זמנה לראות משום שאפשר לבעול גם בלא דם, והשתא הוא דם נדה, ועוד דבתולה הוא לשעתה ואינה נאסרת מחמירין ומה שמקלין הוא בקבוע שיכול ותיאסר על בעלה.

דרך הטהרה

- יג. רשב"א רא"ש רב האי רמב"ם טוש"ע, צריכה ז"נ והפס"ט אחר הביאה ראשונה.
- יד. הגהמ"י תרומה ועוד, דא"צ להמתין ומיד אח"כ עושה הפס"ט וז"נ.
- טו. סמ"ג סמ"ק ב"י בשם הרמב"ם טוש"ע, כדין נדה ממש ורק אחר שתפלוט השכ"ז יכולה לעשות הפס"ט, ונוהג בכל דיני הרחקת נדה.
- טז. ט"ז מהרי"ל ורמ"א לקמן, אף שלהרמ"א מחמירין אחר ו' ימים השתא יכולה לספור אחר ה' דסו"ס א"ז דם נדה, והבעילה היחידה ידועה.
- יז. ראב"ד רא"ש ועוד, וטוש"ע, אף שנוהג בכל דיני הרחקות נדה בכ"ז מותר לו לישון באותו לילה על מיטתה אחר שקמה ממנה (משא"כ בנדה רגילה).

- ז. ראב"ד, יש אומרים שצריך לפרוש באבר מת כי אח"כ נאסרת, אך בראשונים פסקו לא כן דהא בעל בהיתר וכ"פ טוש"ע.
- ח. ראב"ד, בעל ולא מצא דם טהורה, דהוא ס"ס, ספק דם ספק נדה, אך שאר הראשונים ס"ל דטמאה ג"כ שמא היה ונעלם וחיפהו שכ"ז וכ"פ טוש"ע.
- ט. רמ"א כתב, ויש מקילין (כהראב"ד), ונהגו להקל רק אם הערה ולא ראו, אך בביאה גמורה גם בלא ראו טמאה.
- י. ש"ך ט"ז, אף שהדם שותת יכול לפרוש באבר חי.
- יא. ט"ז, הגם שפה אפשר לחפש אם יש דם או לא בכ"ז נקטינן לחומרא.
- יב. רמ"א, בע"נ לא ישחק בתינוקות ויגמור הבעילה מיד.

סימן קצ"ד - יולדת מפלת

- זבה ופסקה והתחילה לספור וילדה אינה סותרת ואינה עולה, ורבא פסק אינה סותרת אך עולה.
- ו. רוב הראשונים, הלכה כרבא שאינה סותרת ועולה וכ"פ טוש"ע, ותוס' כאביי.
- ז. האידנא, א"ש כ"ז דיושבות בנות ישראל על כל טיפת דם כחומרת ר"ז וחשיבי כיוולדות בזוב גדול, ולכן צריכות ז"נ אחר ימי טומאה קודם ימי הטהרה, וכן ימי לידה עולים לה באם לא ראתה, ואח"כ שיעברו ימי לידה יכולה לטבול אחר שעברו ג"כ ז"נ.
- ח. הראשונים טוש"ע, אף בזמן התורה מותר לבעול על דם טוהר ואחר קבלת חומרת ר"ז גם דם טוהר מטמא וצריכים ז"נ ג"כ עליו.
- ט. ט"ז, ב"ח כתב דאחר שנטהרה מימי לידה דם טוהר אינו מטמא ודחאהו הט"ז והכו"פ, דשייך בכל דם כדעת הראשונים וטוש"ע.
- י. רמ"א ריב"ש, יש שנהגו שלא לטבול כלל בימי הטהרה משום שדמים מצויים בה והוא משום נקיות. מהרי"ק, שלא יבאו לטעות בין דם לדם, ואין להתיר במקום שנהגו.
- יא. הרמב"ם, דהוא מנהג טעות. ט"ז, אף דהוא מנהג טעות מי שכוונתו לש"ש ורוצה להחמיר רשאי.

סעיף א'

- א. ויקרא, אשה יולדת, ילדה זכר, טמאה ז' ימים נדה, ואח"כ ל"ג יום טהרה ודמיה טהורים. ילדה נקבה, טמאה י"ד יום נדה, ואח"כ ס"ו ימי טהרה, ואל המקדש לא תבוא עד מלאות ימי טהרה.
- ב. גמ', נח' האם מדובר במעייין אחד והתורה שטמאה נדה טיהרה הדם הזה (רב), או שמדובר בשני מעיינות נסתם הטמא ונפתח הטהור (לוי), ואיכא בינייהו, אם שופעת מתוך ז' לאחר ז' וכד', וכן מלפני הטהור לאחמ"כ (דאם מעייין אחד הוי לחומרא לתחילת טוהר, ואח"כ לקולא לטוהר).
- ג. גמ', רב שמן, מר זוטרא אמר הלכה כרב לחומרא וכלוי לחומרא. מרימר, הלכה כרב בין לקולא ובין לחומרא, וכן הלכה.
- ד. גמ', היוצאת מדם טוהר אסורה לשמש עונה, רא"ש סמ"ג תרומה, טעם הדבר שהורה לה עד עתה שלא לייחס חשיבות לדם שהוא טהור ועתה הוא טמא והפרישה נועדה כדי להבדיל בין התקופות, ראב"ד ובה"ג, הטעם הוא שהמעבר הוא כדין וסת, ואותם הרא"ש דחה דבריהם.
- ה. גמ', אם ילדה בזוב דבימי לידתה לא ראתה, מהו שתעלה לה לנקיים ולא תיצטרך לספור אחריהם, אביי אומר אינה סותרת ואינה עולה שאם היה

- ד. פת"ש בה"ט עבודת הגרשוני, מונים מיום טבילה שלפני העיבור מ' יום דל"ח שהתעברה קודם ואם ראתה כתם צ"ע, אם מלמד שאין מעוברת, ובתשובה מאהבה, א"צ דבכתמים אזלינן להקל.
- ה. חו"ד סד"ט חת"ס, אפשר לקבוע וסת בג"ח ראשונים ותמיד תחמיר כדין לידה.
- ו. פת"ש נו"ב, אין פיה"ק בלא דם, לא שנא מעצמו ל"ש ע"י רופא, כ"פ שאפשר שהיה פיה"ק צריכה לישב ז"נ גם אם לא ראתה כלום.

סעיף ג'

- א. תנן, וכ"פ טוש"ע ע"פ ראשונים, מפלת כמין דגים וחגבים אם יש עמם דם טמאה, לא, טהורה. מפלת כמין בהמה חיה ועוף, אם דומה לזכר תשב לזכר ואם לנקבה נקבה. ובספק, תשב לזכר ולנקבה דברי ר"מ, חכמים - כל שאינו צורת אדם אינו ולד, אך בכ"ז טמאה דא"א לפיה"ק. והכ"נ למ"ד (רמב"ם) דאפשר לפיה"ק שתליא אם ראתה או לא.
- ב. גמ', רמב"ם, צריך שיהיו כל האיברים שיהא ניכר פני אדם, רשב"א טור, אפי' חצי מהאברים.
- ג. גמ', מפלת גוף אטום אין טמאה לידה, רבי-גוף אטום כדי שינטל מן החי וימות, וכמה, עד הארכובה, רבי ינאי, עד לנקביו ר' יוחנן עד טבורו, כ"פ רמב"ם וראב"ד עד הארכובה.
- ד. גמ', המפלת יד חתוכה, וכן רגל טמאה לידה ואין חוששים שמא בא מגוף אטום, ראב"ד טור - אף אם אין מחותך, רשב"א - רק עם מחותך.

- ה. גמ', שפיר מלא מים אין טמאה לידה, מרוקם-טמאה וכן בסנדל או שלייא הוי טמאה לידה.
- ו. גמ', המפלת חתיכה, קורעה אם תוכה מאדים טמאה ואם לאו טהורה, אם יש עצם טמאה אם לא טהורה.
- ז. למסקנת הגמ' הסיקו הראשונים והטוש"ע, כיון דא"א בקאים בכל הנ"ל כל שמפילה משהו צורת ולד, שפיר, שליה, חתיכה עם עצם, חוששת לולד וטמאה כדין יולדת.
- ח. ש"ך, ויושבת לנקבה דבכלל מאתיים מנה ואם טבלה קודם לא עלתה לה טבילה ובע"נ יחמיר לפרוש גם בסוף מ"א וגם לסוף פ"א, וט"ז, דהשו"ע ג"כ לא חיש ליה.

יב. ש"ך לבוש, דטעם להחמיר משום שהם ימים סמוכים ללידה וחישינן לראיות משא"כ אחר שעובר חלק מהזמן בפחות חישינן לראיות.

יג. ש"ך מהדרכ"מ, חשש קצת לשיטת אביי שלא עולים לה ולכן קודם תטבול מיד אחר ימי לידה, ואח"כ תספור ז"נ ותטבול שוב כחומרת ר"ז, ומשם השתרבב המנהג שלא תטבול עד אחר ימי הטוהר לגמרי.

יד. פת"ש בה"ט, מי שנוהג היתר אין פורץ גדר, אך אם נמצא במקום שכולם מחמירים חשיב פורץ גדר.

טו. פת"ש נו"ב, והו"ד שהתחיל המנהג בהסכמת זקני העיר ולא כמנהג נשים בלי מקור, ובכ"ז אם היה בידו לבטל היה מבטל.

טז. בה"ג רמב"ם סמ"ג תרומה הרא"ש ס"ל, דבעלה בדם טוהר תליא במנהג ויש מקומות שהתירו והביאם הטור.

יז. שו"ע רמ"א, אך האידנא אין בועלים על דם טוהר וגם אם אחר שנטהרה ראתה סופרת שוב ז"נ.

יח. פת"ש נו"ב, ואם בועל ותוכ"ד ראתה בדם טוהר יכול לפרוש באבר חי, דאין לך בו אלא חידושו.

יט. פת"ש תשובה מאהבה, הסתפק אם תברך, דהוא ברכה על המנהג דאין מברכים, ולהרמ"א משמע דינו כשאר דם לכל דבר הוא גם לענין ברכה, נו"ב - הסתפק. חת"ס - מברכין על המנהג. פת"ש - צ"ע לדינא (פוסק"ז - תליא במח' הפוס' האם מברכין על המנהג).

סעיף ב'

א. משנה, המפלת ליום מ' אין חוששת לולד, ליום מ"א תשב לזכר ולנקבה, ר' ישמעל לחלק יום מ"א זכר, יום פ"א לנקבה דבכך הם נגמרים וחכמים לא חילקו א' זכר וא' נקבה ליום מ"א, גמ', הלכה כחכמים ות"ק דביום מ"א תשב לזכר ולנקבה.

ב. רמב"ן טור ס"ל, כר' ישמעל והוסיף אבל הלכה כחכמים, וכ"פ הרמב"ם והרשב"א, ומש"כ הטור מהרמב"ן ספר מוטעה הוא.

ג. רמב"ן רשב"א טוש"ע י"א, שהפילה פחות ממא' יום אין חוששת ללידה אלא רק לנדה, גם אם לא ראתה דאין פיה"ק בלא דם.

ט. פת"ש מעי"צ, כל ואין עצם אין לחוש ללידה כל שאינה עם שפיר או שליא, ולכן שמפלת דם קרוש אין טמאה לידה, וסד"ט, כל ואין עצם אין טמאה לידה.

סעיף ד'

א. גמ' רמב"ם רא"ש רשב"א וטוש"ע, מעשה ותלו השליא עד כ"ג יום מהא שכבר ילדה ואין טמאה שוב נדה אף שהפילה שלייא.

ב. גמ', המפלת סנדל תשב זכר ונקבה. ובגמ', אין תולין את השליא אלא בדבר של קיימא. רש"י- שתולין בולד שיכל לחיות אף שיצא מת, אך אם יצא חתיכה השתא שוב טמאה לדה מהשליא החדשה, והו"ה אם הוא בע"מ גדול וכיוצ"ב.

ג. הראשונים חלקו וכן טוש"ע, כל ואין ולד של קיימא ממש חי, אין תולין וטמאה שוב לידה.

סעיף ה'

א. גמ' רשב"א טוש"ע, אך אם יצאה השליא קודם הולד, א"ש לולד וטמאה לדה על השליא ואח"כ שוב על הולד.

סעיף ו'

א. גמ' ראשונים טוש"ע, אם יצאה השליא בב' ימים חוששת לטומאת לידה מהיום הראשון אך סופרת י"ד מהיום השני לחומרא.

סעיף ז'

א. גמ' טוש"ע, מין בהמה חיה ועוף עם השליא בזמן שהיא מחוברת אין חוששים לעוד ולד, ואם אינה קשורה חוששת לולד אחר, ונחמיר דין לידה של נקבה, אך באם המין שמחובר הוא זכר טמאה כדין זכר.

ב. ש"ך, האידנא דאין אנו בקאים בכל גיוני טמאה כנקבה.

סעיף ח'

א. גמ' טוש"ע, מפלת טומטום ואנדגורינוס תשב לזכר ולנקבה לחומרא.

סעיף ט'

א. משנה, מפלת ואין ידוע מה, תשב לזכר ולנקבה, ואם אין ידוע אם היה בכלל ולד או לא תשב לזכר ולנקבה ולנדה (ואין לה כלל ימי טוהר כדין לא

ילדה, ובנוסף חייבת בחובת פרישה כנ"ל) ככל ספ"ד לחומרא.

ב. גמ', כגון עברה בנהר והפילה ואין ידוע, ריב"ל תביא קורבן כדין הלך אחר רוב נשים שולד הפילה שם, וא"כ אמאי תשב ג"כ לנדה, רוב נשים ולד מעליא, ובשלא הוחזק עובר, וריב"ל- דיבר בהוכר עובר, וכ"פ טוש"ע.

סעיף י'

א. משנה, יצא מחותך או מסורס, משיצא רובו הרי הוא כילוד, יצא כדרוכו עד שיצא רוב ראשו, רוב פחדתו.

ב. גמ', ר"א אפי' הראש עימהם, ר"י לא שנו אלא שאין ראש, אבל בשיש ראש הוא רובו.

ג. רמב"ם רשב"א כר"י שראשו הוא עיקרו ונח' האם סגי ברוב ראשו (רשב"א), או בכל ראשו (רמב"ם).

ד. טור וש"ך, כהרשב"א דסגי ברוב ראשו.

ה. שו"ע, דווקא כל ראשו.

ו. ש"ך, כ"ז דווקא לידה דאורייתא, אך מדרבנן סגי באיבר אחד, אפי' החזירו, ונדה טמאה דאורייתא דא"א לפיה"ק.

ז. גמ' רשב"א טוש"ע, בא למול בשבת, ואמר שביום שישי שמע קול תינוק ואח"כ נולד בשבת, אמר לו מה ששמע קול הוי הוציא ראשו לפרוודור ויום הלידה חשיב יום שישי ומימילא א"א למולו בשבת שאח"ז, וכן הלכה אפי' הוציא לפרוודור טמאה לידה.

ח. פת"ש בה"ט, באשה שכבר ישבה על המשבר, ופסקו הצירים וחזרה אפי' הביתה טמאה מדין פיה"ק, ויש שחלקו עליו דאין בישיבה על המשבר חובה שיפתח ג"כ הקבר.

סעיף י"א

א. גמ', אמר רב הונא הוציא ידו והחזירה טמאה לידה, והסיקה שם לחשוש לימי טוהר לאו עד דיצא רובו, אמר אביי אין חוששת דאורייתא אך דרבנן חוששת כ"כ הרמב"ם ג"כ.

ב. רשב"א, מדין פיה"ק טמאה דאורייתא ולדין לידה רק דרבנן ודוקא הוציא יד או רגל לא דלא כתיב, ויש שחלקו דהוא בכל אבר.

ג. טור רמב"ן ירושלמי, להחמיר דהוא בכל איבר.

ד. שו"ע סתם, כדברי הגמ' והרמב"ם, והש"ך החמירו כהטור.

סעיף י"ב

א. טוש"ע ע"פ גמ' הנ"ל, ששמעו קולו שיצא ואמרנו שהוציא ראשו לפרוזדור, וחשיבי כילוד אף שלא יצא לגמרי דא"א שישמע קולו בלי שהוציא ראשו לפרוזדור.

ב. פת"ש נוב"י, הורה לאיש ששמע קולו של תינוק בעוד אשתו ישנה, שטמאה כדין לידה, ואף דנוגד ההגיון שנשארה יושנת ולא התעוררה, בכ"ז מדין ספק לא יצאנו וטמאה לחומרא, ויש לדונו כדין יולדת נקבה דאין אומרים בכה"ג ס"ס.

סעיף י"ג

א. רשב"א טוש"ע, בלדת תאומים אחד לפני השקיעה ואחד לאחמ"כ אזלינן לחומרא, וכן בספק.

סעיף י"ד

א. משנה, נח' האם יוצא דופן טהורה מדין לידה (רבנן) או דינו כדין לידה (ר"ש), והלכה כרבנן, דנאמר אשה כי תזריע וילדה, עד שתלד ממקום שמזרעת, וכ"פ טוש"ע יוצא דופן אף אם יצא עימו דם טהורה, ואין לה דין לידה כלל (כולל ימי טוהר), ואם מצא דם במקור טמאה רק מדין לידה.

סימן קצ"ה- הרחקות

סעיף א'

א. גמ', הווה בנידתה, בנידתה תהא עד שתבוא במים, באבות דר"נ, סייג שעשתה תורה, ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב יכול יחבקנה ינשקנה ידבר עימה דברים בטלים ת"ל לא תקרב.

ב. רשב"ם רמב"ם טוש"ע, ודין זה תלוי בכ' דברים גם שלא תראה וגם שתטבול, ובחיסרון האחד מהם עדיין בגדר נדה היא, ואסורה בכל הני ולא רק מתשמיש ורק להתייחד התירו.

ג. רמ"א, לא ידבר עימה אפי' דברי חשק וגם אם עבר זמן ארוך, עדיין בנדתה. ש"ך, דברי חשק הוא דברים המרגילים עבירה.

ד. גמ' טוש"ע, אם בעל יכול להתייחד עימה אך אם לא בעל תקיף יצריה ואסור אף להתייחד עימה.

ה. פת"ש ברכ"י, אסור להריח בשמים שלה, רמז לדבר סוגה בשושנים, ט"ז- אף שמסירה אותם מעליה עדיין אסור.

סעיף ב'

א. גמ', תנא דבי אליהו מעשה בתלמיד א' ששנה וקרא הרבה וכו' בימי נידותה מה הוא אצלך לא נגע, ובימי ליבונך, אכל עימי וישן עימי בקירוב בשר וכו', ברוך המקום שהרגו שנאמר ואל אישה בנדת טומאתה לא תקרב.

ב. רמב"ם רשב"א טוש"ע, כל הנ"ל תקף ג"כ בימי ליבונה (ז"נ).

ג. תוס', רש"י היה נזהר גם מלהושיט מפתח מידו לידה.

ד. נח' בראשונים האם הוא להלכה או דין פרישות: (1) תוס' סמ"ג סה"ת, אין ללמוד ראייה ממנהגו. (2) הרמב"ם, עד כדי מפתח אין להחמיר אך כוס לדינא. (3) רא"ש רשב"א רי"ו טוש"ע, להחמיר בכל דבר כמנהג רש"י לדינא.

ה. רמ"א שע"ד, וכן ע"י זריקה מידו לידה אסור.

ו. ש"ך, לא יושיט מידו לידה כלים ואפי' דבר ארוך שלא יגעו בכלל.

ז. פת"ש נו"ב, להתיר בשעה"ד שאין מישהי לגעת באשתו נדה בכדי לדוחפה למים דאדם לא שביק היתר.

ח. מעי"צ, אשה מתה אינה נדה ומותר לבעלה ליגע בה.

ט. פת"ש שו"ת יד אליהו, אסור להדליק לו נר שהוא מחבר ביניהם.

י. פת"ש תשב"ץ, מותר ליטול מידה התינוק דחי נושא עצמו והתינוק יוצא מחיק אימו אל אביו, ודווקא בהני ולא חולה או כפות דאינו נושא עצמו.

יא. פת"ש, מותר לגעת בבגדיה שאינה עליה שלא מטמאה מושב ומשכב (והוא שלא כדרך חיבה).

יב. פת"ש מנח"י, אסור להסיר מבעל נוצה ע"י נפיחה ובשו"ת הר כרמל והכו"פ כתב להתיר.

יג. פת"ש כו"פ, מותר לזרוק כלפי מעלה והיא תתפוס וסד"ט המחמיר תע"ב.

סעיף ג'

א. גמ', לא יאכל הזב עם הזבה מפני הרגל עבירה.
 ב. רמב"ם ראב"ד, דוקא בקערה אסור ובשולחן אחד מותר.

ג. ה"ה הרמב"ן הרשב"א, אף שולחן אחד אסור אלא"כ עם היכר ויש מקילין כהרמב"ם.

ד. הרא"ש, דוקא בזמנם שהיה שולחן קטן לכ"א שהוא חיבה אך האידנא בשולחן גדול מותר, ויעשו היכר או שישנו מקומם, וכ"פ הראשונים וטוש"ע.

ה. ש"ך, א"צ לומר שלא יאכל עמה מאותה הקערה, ט"ז- סימן היכר ולא שייך לסעודה.

ו. פת"ש, לא תדליק לו נר לחמם עצמו או להדליק סיגריה וכו' לפי שההבל מחבר.

ז. רמ"א הגהות אשר"י בשם ר"י ואלפסי, שינוי סגי בהא שבזמן טהרתה אוכלים בקערה אחת והשתא בשניים.

ח. ש"ך ב"ח, חלק על הנ"ל דג"כ בהכי צריך שינוי נוסף.

ט. ט"ז פרישה ב"ח, חתיכות חתיכות מקערה (שקית חטיפים/פיצוחים) חשיב כאכילה מקערה אחת, והרש"ל התיר רשב"א יקח ויניח לפניו ואח"כ יאכל.

י. פת"ש משאת בנימין, מותר לאכול מקערה אחת אם אוכלים עימם עוד בני בית, ורבים המחמירים ויפה עושים.

יא. פת"ש, עפ"י להתיר על שולחן אחד אף בלא היכר ביש עוד אנשים דעדיפי מהיכר ועדיין אי"ז היכר גבי קערה אחת, ועוד דהוא שיורי מאכלה.

יב. רמ"א עוד מן הראשונים, אסור לאכול משיורי מאכל כמו שאסור לשותות משיורי משקה.

יג. ט"ז, משקה הוא דרך חיבה אך אוכל הוא דרך עבדות ויהיה מותר ומ"מ אם הפסיקו ביניהם ע"י מישהו אחר ודאי שמותר.

יד. פת"ש יד אליהו, אחר שהריח הבעל טבק יכולה היא ג"כ ואי"ז נחשב לשיורי מאכל.

סעיף ד'

א. רמב"ם סמ"ג רי"ו ועוד- מותר לשתות מכוס אחת זה אחר זה. סמ"ק- אין קפידא ונהגו להחמיר באחר מפסיק. שאילתות יראים מרדכי תלמידי ר' יונה- אין לשתות מכוס אחת

ב. טור כהסמ"ק, מותר ונהגו להפסיק ע"י אחר. שו"ע כר"י והיראים, שאין לשתות מכוס אחת. רמ"א, ואם הפסיק אחר מותר.

ג. ש"ך, גם אם מילא על השיריים שלה הוי שייריים, אך אם גמרה והוא מילא שוב לא הוי שייריים, והב"י הביא דיש נוהגים להדיח ביניהם ואנן לא נהגינן הכי.

ד. רמ"א, אם הריק הכוס ושוב החזיר מותר ואי"ז חשיב כשייריה, ואם לא יודע אי"צ לומר לו, והיא מותרת לשתות משלו.

ה. ט"ז, טעמא שהיא מותרת שלא מרגלת ליה לעבירה.

ו. רמ"א, אם שתתה והלכה, י"א שמותר כי אין עכשיו חיבה. פת"ש משו"ת יד אליהו, ולכן מותר להמשיך אף אם חזרה, וכן אם פירסה נדה באמצע ששותה מכוסה דהתחיל בהיתר.

סעיף ה'

א. רשב"א מרה"ג ה"ה הרמב"ן הרא"ש ועוד וכ"פ טוש"ע, אסור לישון או לשכב על מיטתה ולמדנו מכ"ש שאסור להציע המיטה, והו"ה אפי' לא בפניה.

ב. ט"ז, אפי' לשבת אסור דישינו הרהור והרגל עבירה, ולכן לה מותר ורק שלא תישן דאינה שייכת בהרגל עבירה.

ג. ט"ז, אם אינה בעיר מותר לו לשבת דאין כאן הרגל עבירה, וכן מותר לגעת בסדיניה וכו'.

ד. מרדכי אגודה תרה"ד רמ"א, 1) אסור לישיב על ספסל ארוך מתנדנד ביחד, ויש מתירים כשיש אדם נוסף איתם. 2) לא ילך עם אשתו בעגלה או בספינה דרך טיול לגינות וכו', אך לצורך מותר ובלבד שלא יגעו, דבטיול חיישינן להרגל עבירה משא"כ לצרכיו.

סעיף ו'

א. גמ' ראשונים טוש"ע, אל ההרים לא אכל ועיניו לא נשא ואשת רעהו לא טימא ואל אשה בנדת טומאתה לא יקרב, מקיש אשת רעהו לאשה נדה, מה אשת רעהו הוא בכגדו והיא בכגדה הכ"נ,

ב. טוש"ע, ראוי שתיחד בגדים מיוחדים לימי נידותה.

סעיף ט'

א. גמ', והדוה בנדתה זקנים ראשונים שלא תתקשט ותתאפר עד שבא ר"ע ולימד א"כ אתה מגנה על בעלה וכו', ובנדתה הכוונה עד שתהא במים, וכ"פ הרמב"ם דמותר להתקשט.

ב. הרמב"ן טוש"ע, בקושי התירו רק שלא תתגנה על בעלה.

סעיף י'

א. גמ', כל מלאכות שאשה עושה עושה נדה חוץ ממזיגת הכוס, הצעת המיטה, הרחצת פניו ידיו ורגליו, אמר רבא לא אמרן אלא בפניו ושלא בפניו מותר.

ב. ראשונים טוש"ע, כל מלאכות עושה וכו', מזיגת כוס אפי' רק להניח לפניו אסור, והסמ"ג התיר להניח דכל האיסור דווקא בהושטה מיד ליד.

ג. פת"ש מהשל"ה, התירו זה שלא יסבלו מחיסרון שפחות והמחמיר שומר מצרות נפשו.

ד. גדר מזיגת הכוס: (1) ריטב"א - בכל דבר של שתייה למעט מים. (2) רשב"א רא"ש הגהמ"י טוש"ע - מים ביין בלבד ומניחה על השולחן.

ה. ש"ך ב"ח מהר"ש אוסטריך, לא כדין שמתירין לנשים לישא קערות לשולחן דהוא כעין מזיגת הכוס, והוא שמגישה לו במיוחד ולא בכלליות לשולחן.

ו. רמ"א ע"פ הרא"ש הגהמ"י וטוש"ע - ויכולה למזוג ע"י שינוי.

ז. ש"ך הב"ד ב"ח, שינוי ממש ושלא רק תמזוג לא בפניו אך תניח בפניו, ודחאהו דבעינן תרויהו מזיגה והגשה ובחסרון אחד מותר.

סעיף י"א

א. רשב"א, אסור להציע מיטתו.

ב. תוס' הרא"ש טוש"ע, דוקא פריסת סדין והמכסה שהם חיבה אך כריות (וכ"פ) שהוא דרך עבדות מותר ושלא בפניו והכל מותר.

סעיף י"ב

ופליג על ר' פדת דס"ל לא אסרה תורה אלא קורבה של גילוי עריות, ולכן אסור לישן עם אשתו נדה (ויש דקדקו דהרמב"ן ס"ל להקל).

ב. רי"ו רשב"ן - יש היתר במיטה רחבה שאין מתקרבין או נוגעין. מרדכי מהר"ם רמ"א - אעפ"כ אסור ואפי' במצעים נפרדים ואפי' במיטות נוגעות.

ג. ש"ך, וב"י התיר בלא נוגע בב' מיטות ואפי' צמודות.

ד. פת"ש, יש להסתפק אם מותר לשמוע קול זמר שלה.

ה. פת"ש מקור חיים מהמרדכי, דוקא אם רגלי המיטה נוגעים אסור דשוכבים פנים אל פנים ויכולים להגיע להסתכלות והרגל עבירה, משא"כ רגלי המיטה ומ"מ נהגו להרחיק ד"ט, ואם מחוברת המיטה לכותל אפשר אף בפחות.

ו. פת"ש, בכ"ז מיטות צמודות נראות כמיטה אחת ויש להחמיר אלא"כ הם תיבות גדולות שנראות כ"א בפנ"ע שמותר ג"כ בצמודות. וכן המהר"ם אלשקר התיר בכילה אחת.

סעיף ז'

א. גמ', ואל תרבה שיחה עם האשה שסופך לבוא לידי ניאוף, כל הצופה בנשים בא לידי עבירה וכל המסתכל בעקיבה הוין לו בנים שאינם מהוגנים.

ב. רשב"א טוש"ע, מן העקב לשאר מקום מכוסה כדרכה שאסור להסתכל בימי נדתה.

ג. הרמב"ם רמ"א, מותר לאדם להביט באשתו נדה אע"פ שהיא ערוה (בשא"מ שאינם מכוסים) הואיל ומותרת לאח"ז.

ד. ט"ז, ומי שמסתכל בעקיבה הוין לו בנים שאינם מהוגנים.

ה. ט"ז סמ"ק, מותר לה לישון על מיטתו ואין לחשוש שמא תתעבר משכ"ז ואין הולד בן הנדה.

סעיף ח'

א. גמ', ומשמשתו נדה, היכי דמי אם יודע שיפרוש אם לא יודע אנוס הוא בסמוך עליה שבד"כ מוחזקת בשכנותיה (ע"י לבישת בגדי נדות) ולא לבשה שבעלה אנוס, כי אם רואה פורש.

ב. ש"ך, אבל מזיגת הכוס התירו דהוא חלק מהשימושים שהתירו בחולה.

סעיף ט"ז

א. רמב"ן תרה"ד, אשה חולה, לבעל אסור ליגע בה כלל.

ב. שלט"ג מהר"ם שע"ד, התירו ג"כ לבעל כהנ"ל, והמחמירים חסידות של שטות.

ג. שו"ע כהרמב"ן ותרה"ד לחומרא, וברמ"א בי"א, דעת השלט"ג להקל וכן נוהגים בצורך הרבה.

ד. ש"ך, ההבדל בין הוא חולה שמותר להיא שאסור, דהוא בריא וחישינן ליצרו תוקפו.

ה. פת"ש רידב"ז, היקל כהי"א ברמ"א לכתחילה ואף דבכל אביזריהו יהרג ואל יעבור, הכא דאי"ז דרך עבירה מותר.

סעיף י"ז

א. תרה"ד, אשה חולה ובעלה רופא אסור למשש לה הדופק ואף באין רופא אחר.

ב. רמב"ן ב"י, דווקא שיש, אבל אם אין רופא אחר מותר משום פיקו"נ דנגיעת נדה דרבנן. והרמב"ם דס"ל דאורייתא הכ"נ אמרינן יהרג ואל יעבור.

ג. שו"ע סתם, אם בעלה רופא אסור לממש לה הדופק. רמ"א, אין רופא אחר ויש סכנה מותר.

ד. ש"ך לבוש, גם לפי הרמב"ם הוא רק דרך חיבה ולא כשיש סכנה והוא דרך רפואה, והוא ההיתר ג"כ לנשים לילך לרופאים דבעבודתיה קא טריד ואפי' ברופא עכו"ם.

ה. פת"ש מקור חיים, מותר למשש דופק ע"י הפסק בגד גם בצריכה לו בלבד.

ו. רמ"א ע"פ ראשונים, יש שאסרו לנדה ליכנס לביהכנ"ס ולהתפלל או ליגע בספר ויש מתירים וכן עיקר ובפרט כאשר נגרם לה צער כג' בימים נוראים, וכן נראה להתיר.

ז. פת"ש חמ"ד, יש שנהגו שלא תלך לביה"ק ונכון הוא (זולת מקום צער).

א. סמ"ג הגהמ"י הרשב"א טוש"ע, אסור לרחוץ פניו ידיו ורגליו אפי' היא מוצקת ואפי' בצונן דאסור לו ליגע בה.

ב. יראים- אפי' אסור לתת קיטון של מים כדי שירחץ.

ג. ט"ז דרישא, מותר להגיש ורק לרחוץ אסור.

ד. ש"ך, להחמיר כהיראים אף להגיש.

סעיף י"ג

א. רשב"א, כמו שאסור לה למזוג כן אסור לו, וכ"ש לאשה אחרת דהגמ' איתא המשגר כוס שלא מדעת בעלה חייב מיתה, הו"ה כאשר היא נדה שאסור.

ב. רשב"א ראב"ד טוש"ע, והוא חמור יותר שאף לשלוח לה אסור, ורק בהיא שתתה אחריו מותר, וכן אם לא שלח לה מותר לה לשתות משייריו. והשאלות פת"ש והיעב"ץ, אסור לה לשתות משייריו.

סעיף י"ד

א. רשב"א טוש"ע, דינים אלו נוהגים בין בימי נידותה ובין בימי ליבונה.

ב. מרדכי ראבי"ה ורמ"א בלשון י"א, אין להחמיר בימי ליבונה באכילה מאותה קערה, כדי שתתרצה לטבול, וכתב רמ"א בסוף, וכן נוהגין ויש להחמיר.

ג. ש"ך ב"ח, כל מה שהתירו זה רק ביום השבעי כדי שתתרצה וגם ליכא הרגל עבירה דלא שביק היתרא, וגם זו סברה קלושה ולכן נהגו לאסור (והראב"ד התיר רק אחר השקיעה שכבר יכולה לטבול כדי שתתרצה).

ד. ט"ז מהדרישא וכן תרה"ד הראב"ד, דאדרבא יש להחמיר בזה יותר, שיש חשש יותר שיבואו לידי הרגל דקיל לה.

סעיף ט"ו

א. רא"ש רי"ו טוש"ע, הבעל חולה ואין מי שימשנו מותרת היא ותשתדל בהרחצת פניו ידיו ורגליו והצעת המיטה בפניו.

סימן קצ"ו- לבישת ליבון ובדיקות

יב. תרה"ד, י"א דהיא נגררת אחר הקהל שהתפללו ערבית מבעו"י ומבחינתה כבר לילה ואינה יכולה להפס"ט אלא למחרת.

יג. אגור המהר"ל, אין נגררת אחר הקהל.

יד. רמ"א, הב"ד שניהם וכתב לכתחילה תיזהר ובדיעבד אין לחוש.

טו. ש"ך, ובאם היא התפללה ערבית, האגור ס"ל דעדיין יכולה להפס"ט, אך רש"ל ורבו של הש"ך ס"ל שסו"ס השתא עשתה ממש מבחינתה את היום ללילה ואינה יכולה להפס"ט.

טז. רמ"א, אם פסקה בטהרה ושוב נתקלקלה המנהג שיכולה להפס"ט עד השקיעה בדיעבד דהוא מנהג ותקין. ש"ך- דהיא כבר הוחזקה כמעיינה סתום.

יז. ט"ז רש"ל, הטעם שמותר לה אם כבר פסקה משום שעד שעושה הפס"ט הוא אחרי ו"י וכמעט שמן התורה כבר מותרת וא"כ יש להקל.

סעיף ב'

א. משמעות הגמ' ראב"ד רשב"א רא"ש טור, יכולה לפסוק מיד כשפסק הדם.

ב. רמב"ם רמב"ן, יכולה לפסוק רק מיום אחרי שפסק הדם דביום הראשון מעיינה פתוח.

ג. רמב"ן, ובכ"ז אם ביום הראשון רוצה לפסוק צריכה לידיה בין עיניה כל ביה"ש כדי שתוחזק (מוך דחוק).

ד. שו"ע- כהרמב"ן, שאם פסקה באותו יום שראתה צריכה מוך דחוק. והרמ"א, בדיעבד כמשמעות ראשונים וטור- אך בכ"ז צריכה לבדוק סמוך לשקיעה ולא בשחרית, פת"ש- לכה"פ מזמן מנחה קטנה.

ה. ש"ך, ואידנא דמחכים ה-ו ימים הנפק"מ בראתה כתם שאפשר שתפסיק בטהרה כבר לפני השקיעה וכו'.

סעיף ג'

א. רשב"א שו"ע, אחר ההפס"ט תלבש חלוק בדוק לה כדי שתוכל לראות אם יהיה כתמים.

ב. מרדכי רוקח שו"ע- וכן תשים סדינים בדוקים אחר ההפס"ט, ומיום מחורת תספור ז"נ.

א. משנה, בנטת כותים נדות מעריסותיהן והכותים מטמאים משכב תחתון כעליון מפני שהם בועלי נדות והן יושבות על כל דם, ובגמ', ר"מ ומה שהם יושבות על כל דם ודם שמשלימות ירוק לאדום ויושבות על כל מראה ז"י שהוא חומרא, הוא הקולא שבנתיים גם אם תראה מראה אדום ממש, בכ"ז היא סופרת מהמראה הטהור ולמעשה משמשת בסוף באיסור.

ב. גמ', עוד טעם מפני שיום שפוסקות בו מלראות כבר סופרות אותו למנין ז' והוא קילקול, וכ"מ מעוד מקומות, וכ"פ הראשונים.

ג. רא"ש שו"ע, והאידנא דתמיד ספק זבות, פוסקות בהפס"ט ביום שפסקה מלראות, כדי להחזיקה כמעיינה סתום ורק למחרת תתחיל לספור ז"נ וכל ולא פסקה בטהרה בחזקת מעיינה פתוח וטמאה.

ד. זמן בדיקה: משנה, ת"ק- בדקה עצמה יום שבעי שחרית ומצאה טהורה, וביה"ש לא הפרישה ואחר כמה ימים מצאה טמאה, בחזקת טהרה עד הבדיקה האחרונה, נמצא שאפי' הפס"ט בבוקר מועיל.

ה. ר"י - ס"ל דרק מהמנחה יועיל לחזקת כשרות, אך מהבוקר אינו מעלה או מוריד כלל.

ו. חכמים אפי' כבר בדקה ביום השני לנידותה (דהרי א"צ ז"נ, אך היא כבר בדקה ביום שני ונשאר לה רק לספור) מועיל ובחזקת טהרה עד שיוכח אחרת.

ז. ראב"ד רמב"ן רשב"א- אחר חומרת ר"ז כו"ע מודו להקל כחכמים שאפי' משחרית יכולה להפס"ט, דבין כהו וכה יושבת ז"נ מלאים.

ח. רא"ש טור- דווקא בביה"ש ומיום המחרת תספור ז"נ כדברי ר"י.

ט. ב"י- מה שפסק כדעה יחידאה הוא לא כהלכה אלא כחומרא ועדיפא לרווחא דמילתא (טה"ב אף לכתחילה מהבוקר).

י. רשב"א שו"ע, לעולם ילמד אדם בביתו שתבדוק בהפס"ט, ואח"כ תשים מוך דחוק כל ביה"ש והוא לצאת כו"ע, ומידי ספק דהוא החזקה הכי טובה.

יא. ובדיעבד או בשעה"ד יכולה ג"כ מהבוקר.

ג. מרדכי רוקח רמ"א- מנהג כשר שתרחוץ ותלבש לבנים, ולכה"פ פניה של מטה וכן נוהגים, והאגור- בשעה"ד ואין לה בגדים וכו' תבדוק בגדים שעליה ודי בזה.

ד. פת"ש ממעי"צ, יכולה לבדוק אפי' חלוק המוכתם ואם מכירה הכתמים וראתה שהם ישנים עולה לה ורק אם הסיחה דעתה מהספירה לא מועיל לה.

סעיף ד'

בדיקות לכתחילה:

א. גמ', פעמים שצריכה להיות בודקת שחרית וביה"ש ובשעה שהיא עוברת לשמש ביתה.

ב. רמב"ן רשב"א רא"ש, כפשט גמ' דצריך לכתחילה ב' בדיקות בכל יום.

ג. הגהמ"י תוס', סגי בפע"א ביום.

ד. סמ"ק סמ"ק סה"ת מרדכי ועוד, פסקו כהרמב"ן שצריך בכל יום ב"פ פע"א בבקר כשקמה ופע"א כשהולכת לערבית.

ה. טור, לכתחילה תבדוק ב"פ בכל יום כהנ"ל, ובשו"ע כתב ב"פ לכתחילה (והבדיקה של הערב קודם השקיעה או עד צאה"כ).

בדיקות בדיעבד:

ו. משנה, הזב והזבה שבדקו בראשון ובשבעי ובנתיים לא בדקו, ר"א, הרי הם בחזקת טהרה, ר' יהושע, יש להם בסה"כ ראשון ושבעי וצריכים עוד 5 ימים, ר"ע, אין להם אלא שבעי וצריכים עוד 6 ימים.

ז. גמ', איבעיא להו הזב והזבה שבדקו עצמן ראשון ושמיני ומצאו טהור ושאר ימים לא בדקו לר"א שהיקל בראשון ושבעי מהו?, האם הצריך תחילה וסוף והכא תחילה איכא סוף ליכא, או דמספיק לשיטתו תחילה אף שאין סוף?

ח. גמ', אמר רב, ר"א ס"ל דמספק רק התחלה אף שאין סוף, ולכן שבדקה ראשון ושמיני מספק טהורה, ורב חנינא- דווקא תחילה וסוף והכא ליכא, ואין חזקת כשרות גם ליום הראשון.

ט. עוד חידש רב בדעת ר"א: עשתה הפס"ט ולא בדקה העד שביעי מועיל, וא"כ מספיק לשיטת ר"א או תילה או סוף.

י. בדעת רב: ראב"ד רא"ש וטור- תועיל הבדיקה אף אם לא בראשון או באחרון אלא בא' מהימים האמצעיים (יועיל לה הז"נ עכשיו שבדוק). הרז"ה רשב"א רא"ה- דווקא או תחילה או סוף אך לא באמצע. ובשו"ע- כהראב"ד בדיעבד.

יא. ונח' בראשונים במח' רב ור"ח, האם סגי בבדיקה אחת או שצריך שנים כדי לצאת יד"ח בבדיקה שבעי:

הרמב"ם ראב"ד רשב"א רא"ש טור- כרבי, דבדיעבד בדיקה אחת בכל הז"נ.

סמ"ג סה"ת הגהמ"י- כרבי חנינא, דחייב בבדיקת א' בתחילה וא' בסוף.

יב. פסיקת הלכה: שו"ע- 1) לכתחילה- הפס"ט וכל יום בוקר וערב, ולכה"פ ראשון ואחרון כדי לתחום הימים. 2) בדיעבד: אפשר לצרף הפס"ט כבדיקה ראשונה ואם בדקה ג"כ באמצע הימים מצרפת עכשיו הבדיקה והוי ז"נ. 3) לא עלתה- כאשר בדקה רק הפס"ט ולא שאר ימים דעתה יום ז' הוי כיום ח' ואין מועיל בדיקה אלא ליום א'.

יג. פת"ש, יש שאמרו שצריך שתספור בפה, ויש שלא הצריכו וכן הלכה.

יד. חו"ד, כל ולא עשתה הפס"ט הרי היא בחזקת טמאה דאורייתא וכ"פ להלכה. חת"ס ועוד, ברגע וידוע שפסק הוי טהורה דאורייתא. נפק"מ- בנולד מכה, שיכולה שלא תסיח דעתה כ"ז ביה"ש להרגיש שלא יצא ובכה"ג עולה לה להפס"ט.

טו. פת"ש דגמ"ר, דגם ע"פ סמ"ג דחייב בדיקה תחילה וסוף, בכ"ז אם לא עשת תחילה יכולה לבדוק ב"פ בתוך הז"נ ובתנאי שאין בין הראשונה לשנייה יותר מ5 ימים ואזי בכך יעלה לה לז"נ (ג"כ אם לא פסקה בטהרה ע"פ הנ"ל, או במקום הבדיקה הראשונה) והנוב"י כתב, דאי"ז במקום תחילה וסוף להסמ"ג.

טז. פת"ש חת"ס, בדיעבד שכבר לנה יש להקל כל ובדקה בראשון, אך אם רק בימים האמצעיים יש להתמיר אף בדיעבד כאשר עבר יותר מ5 ימים בין הראשון לשני.

יז. רשב"א רי"ו- אור היום טוב לבדיקה. ב"י ע"פ הפסוקים- ובכ"ז אין מעכב. רמ"א- לכתחילה או יום ובדיעבד אף לאור הנר.

סעיף ט'

- א. גמ' טוש"ע, כל המרבה לבדוק בנשים הרי"ז משובח, גם באם יש לה ו"ק.
- ב. טור גמ', ואם לא בדקה אחר עונ"ב בחזקת טומאה עד שתראה שטהורה.

סעיף י'

- א. גמ', ואחר תטהר, שלא יפסיק בטומאה, טוש"ע- צריך שיהיו רצופין הז"נ ואם ראתה סמוך לשקיעה סותרת.
- ב. ט"ז, והיום אין נפק"מ דבין כה וכה יושבת ז"נ על כל טיפת דם, ומש"כ לדינא דגם בו"ק צריכה בדיקות בכל הימים ולא שמעמידים שלא תראה מחמת הו"ק.

דין ג' ימים ראשונים

- ג. תרומה הגהמ"י, דיכולה לתלות כתם רק אחר שעבר ג"י ראשונים כדי להעמידה בחזקת מעיינה סתום.
- ד. תרה"ד דחה, דאין לחלק וא"א לתלות מעלמא מאי שנא קודם ג"י או אחרי.
- ה. רמ"א, כהתרומה שבג"י ראשונים לא תולין רק במכה שאין ידוע שמוציאה דם. ש"ך ט"ז- אין תולין אלא"כ ממש מוכח שלא ממנה, ובבא ממנה כולל ממכה אין תולין וטמאה.
- ו. פת"ש דגמ"ר, ביושבת על כל כתם וכן בחימוד א"ש חומרת ג"י ראשונים. חת"ס, אחר ג' בדיקות סגי להחזיקה כמעיינה סתום.
- ז. פת"ש תפאר"צ, בספק אם מג"י ראשונים או לא תולין להקל, ויש שהיקלו בצבעוני ולהלכה אין מקלין בזה.
- ח. פת"ש ר' דניאל, מה שהיקלנו בפחות מכגריס הוא במקום שאין יכולה להימנע אך אם לא נמנעה אין תולין.
- ט. מה שמקלין במכה ידועה הוא הכא שתולין ג"כ בג"י ראשונים.

סעיף י"א

- א. בגמ' הסתפקו, אם פולטת שכ"ז הוי כרואה וסותרת או נוגעת, וכ"פ בגמ' ע"פ האמוראים דהוי כרואה ממש.

- א. משנה רשב"א טוש"ע, בדקה וראתה בשחרית, וביה"ש לא הפרישה וכו', כל ולא עשתה הפס"ט אחר ראיית ודאי טמאה דאורייתא עד שתפסוק בטהרה ואין יכולה להתחיל בז"נ כל ואין הפס"ט.
- ב. גם אם עבר הרבה זמן מאז שפסקה בוודאות בכ"ז צריך הפס"ט.

סעיף ו'

- א. מנהג בית מונבז- בדיקה בצמר נקי. רבא- שחקי דכיתנא, שצריך שיהא לבן ונקי ורך, וזה בשחוק ולבן. וכ"פ רמב"ם בשחקים לבנים.
- ב. ב"י- אמאי לא פסק כמונבז ג"כ בצמר. (1) רבא חלק ובצמר א"א לבדוק. (2) אין חולקם והביא ריבוחא שג"כ ישן כל והוא לבן מועיל וכ"פ טוש"ע והכ"נ.
- ג. ע"פ ראשונים, בדיקה האמורה צריכה חו"ס עד מקום שהשמש מגיע ובלא זה הוא קינוח וכ"כ לכתחילה שו"ע.
- ד. ראב"ד, א"צ בכ"ז, רק עד ששמש דש שנועד להתיר אשה לבעלה אך חו"ס הוא לטהרות.
- ה. רמב"ן, דווקא חו"ס בהפס"ט ובשאר בדיקות א"צ.
- ו. ב"י ע"פ תרה"ד, מכיון דבכ"ז קשה הדבר דיכולה לקלקל עצמה עיד"ז, מ"מ תכניס עמוק כמה שיכולה והנח להם לישראל.
- ז. הנ"ל, לכתחילה תבדוק שמש דש וחו"ס, ואם שה א"צ עד שמש דש ולכה"פ תעשה בפע"א. ורמ"א, בדיעבד אם אינה יכולה יש להקל.
- ח. פת"ש נוב"י, אם כואב הרבה, ובשעת הדחק, תבדוק רק ראשון ושביעי ובשאר בקינוח, ואפשר להקל ג"כ שלא בו"ס חוץ מהפס"ט.

סעיף ז'

- א. גמ' טוש"ע, סומא- יכולה לבדוק ולהראות לחבירתה.

סעיף ח'

- א. גמ' טוש"ע, חרשת, דווקא באין מדברת ושומעת (ע"פ מעשה שהיתה חרשת אך שומעת, שהיתה מורה במראות), נבדקת רק ע"י פיקחות.
- ב. רמב"ן, ויכולה לקבוע וסת ע"פ פקחות, ואם אין קבעה חוששת לעונ"ב.

טז. פת"ש השל"ה, היקל כדעת שו"ע מתי שיודעת שלא שימשה כדי למנוע טבילה בליל שבת דעדיף לקרב החפיפה לטבילה ע"פ חומרא זו וסד"ט היקל בזה ג"כ אם שימשה.

סעיף י"ב

א. סמ"ק הרא"ש שו"ע, אם טעתה במנין ימים וטבלה ושימשה ואח"כ הוברר לה שחסר לה יום נוסף וכו', צריך לחכות כל הו"ע (כדלעיל) ואח"כ תספור את היום שחיסרה ותטבול, אך אם אירע פסול של טבילה וכו' אחר הז"נ הרי שאין חיסרון בספירה וטובלת שוב וא"צ להמתין ואפי' אם שימשה באיסור ביום שבעי עדיין לענין זה אמרינן מקצת היום ככולו.

ב. ט"ז, והחידוש כאן דאומנם חשבינן ליה לרואה אך בכ"ז אי"ז סותר מנין שבעה כדין רואה, ורק שלא עולה לה לימים.

ג. ש"ך, דאף בכך ששימשה מספק ו"ע מאז ששימשה בהוא שימוש אחד ול"ח שתטעה.

סעיף י"ג

א. משנה רא"ש רשב"א, אשה שטבלה בלא שניקתה באומ"ק כאילו לא טבלה משום שנשאר שם משכ"ז שמטמאה.

ב. גמ' נדה, בכ"ז אם הלכה אחר התשמיש, פולטת בכך שכ"ז ומועיל וכ"פ רמב"ן, והרא"ש כתב, דבכה"ג לא מועיל אלא"כ ניקתה מותר.

ג. סמ"ג רשב"א, מועיל אפי' הליכה, ולכתחילה תנקה ותדיח במים חמים.

ד. הגה"מ והסמ"ק, א"א בקאים בשטיפה ולא מועיל כלל.

ה. טוש"ע, כהרא"ש שתשטוף או תקנח ודי בזה.

ו. רמ"א כהגה"מ"י והסמ"ק, דא"א בקאים עתה בשטיפה כלל, ועוד דאין לחלק דתמיד גזרינן לא שימשה אטו שימשה.

ז. ש"ך, רמ"א לאפוקי מאפי' אם שכחה וכו' דתמיד צריכה ו"ע מלאות דגזרינן בכ"מ לא שימשה וכו'.

ב. ראב"ד, הני מילי דווקא לטהרות ולא לענין נדה.

ג. ר"ת, רק כשנבעלת לזב.

ד. ר"י סמ"ג סמ"ק הרא"ש, שייך ג"כ לענין נדה והפולטת טמאה וסותרת.

ה. טוש"ע כרוב הראשונים, שהפולטת מטמאה בכל שהוא.

ו. זמן: גמ' שבת, נח' האם סגי בג"ע (ראב"ע) או בג"י (רבי ישמעל) או ה' עונות (ר"ע). וחכמים ס"ל ו"ע מלאות.

ז. רמב"ם פסק ג"ע, או"ז יומיים (ג"ע ומקצת יום ככולו=ד"ע).

ח. הרא"ש וסייעתו, ו"ע מלאות ולכן שמא תשמש בלילה ותבלבל לעולם אומרים ד"י והוא כדי שלא תקצר מו"ע מלאות כ"פ טוש"ע.

ט. תרה"ד מהר"ל רמ"א, חוששין לעוד יום שמא שמשה בביה"ש ולכן רק אחר ה"י תחל לספור ז"נ, וט"ז, כלה יכולה להקל אחר ד"י שהוא רק דם בתולים והכ"נ אם שימשה בביה"ש שתספור ה' ימים.

י. ב"י, לא גזרינן לא שימשה אטו שימשה, תרה"ד מהר"ל רמ"א, גזרינן ותמיד תחכה.

יא. ש"ך, בכתם לא גזרינן לא שישמשה אטו שימשה, והלבוש, לא שנא וג"כ גזרינן. ובט"ז, לחלק בין זמן ספירתה דודאי לא שימשה דא"צ, לבין בסתם יום דכן חישינן.

יב. פת"ש בה"ט, הכריע כהש"ך וחת"ס ודגמ"ר בדיעבד יש להקל או בשעה"ד.

יג. פת"ש נוב"י, ואפי' אם ראתה אחר טבילה חוששת ללא שימשה, אך פנ"י סד"ט חכ"צ, מילתא דלא שכיחא ובכה"ג לא גזרינן.

יד. ש"ך ע"פ מש"פ לעיל, דאזלינן בתר שעות כתב דהכא עונה היא י"ב שעות וא"כ בשביל שתפלוט צריכה ע"ב שעות מאז ששימשה.

טו. ט"ז, ב"ח כתב להקל כשאין בעלה בעיר ואין להקל, אלא"כ בכלה ושלא התייחדו, והש"ך, הו"ד בשעה"ד, אך בלא שעה"ד גם בכלה גזרינן והוא כדי למנוע חופת נדה.

סעיף א'

- א. גמ', והדוה בנידתה בנדתה תהא עד שתבוא במים.
- ב. רמב"ם סמ"ג ה"ה, מכיון דטבילה נדה דאורייתא.
- ג. רב האי, ק"ו ממגעה שמטמאה שהטבילה דאורייתא, ר' יעקב מכלי מדין.
- ד. רמב"ם טוש"ע, וטהרתה תלוייה: בספירת ימים, וטבילת מקוה. ולכן אף אם עברו כמה שנים עדיין טמאה עד שתהא במקוה, וכן כל ואין ספירת ימים נקיים, ל"ש כמה מקואות שתעשה דצריך את ב' התנאים.

סעיף ב'

- א. גמ', וש"מ טבילה בזמנה מצוה, ור' יוסי בר יהודה לא אמרינן טבילה בזמנה מצוה, נפק"מ לטבול בשבת ועוד.
- ב. ר"ת מרדכי, כר' יוסי בר יהודה דאינה מצוה.
- ג. ר"ח ועוד מן הראשונים, הוי מצוה דאורייתא וכן עמא דבר.
- ד. שו"ע, אם בעלה בעיר מצוה לטבול ולכה"פ מדין פו"ר אך מדינא הטבילה אין היא מצוה אלא רק הכשר מצוה. ט"ז, והוא לכו"ע.

היתר טבילה בשבת

- ה. גמ', כלי שנטמא מעריו"ט אין מטבילין ביו"ט דהוא כמתקן, ואדם נראה כמיקר ולכן מותר לו דא"ז נראה כמתקן.
- ו. נח' בראשונים, האם דווקא בזמנה הוי מצוה ולכן כאשר נדחה נדחה (אגור ורי"ו), או שתמיד נראה כמיקר ותמיד מותר (ר"ח ורמב"ם).
- ז. ב"י, גם למ"ד דטבילה שאין בזמנה איזה מצוה עדיין יכולה בשבת דהנה כל נדה לא טובלת בזמנה שלה מדאורייתא.
- ח. תרה"ד, דווקא שבעלה בעיר, אך באין כאן שום מצוה אלא רק להיטהר אין היתר לטבול בשבת וכ"פ רמ"א. ועוד, דאם היה לה זמן ולא נטהרה אינה יכולה עתה לטבול בשבת, ובמקום שאין מנהג להחמיר אין להחמיר, ויש כאלה שהחמירו אף שלא תטבול במוצ"ש דהוא הרחקת טבילה מחפיפה כאשר היה לה לטבול קודם.

ט. ע"פ גמ', פע"א מותר לחפוף ביום ולטבול בלילה ופע"א לחפוף ולטבול בלילה קמ"ל דהיכא שהיה אפשר אסורה לחפוף בלילה.

י. ש"ך, ואם חששה לטבילה שטבלה ביום ו' ממ"נ מותר, או שצריכה והוא אונס ולכן מותר או שאי"צ ואז אי"ז מתקן כלל ומותר.

יא. פת"ש חמ"צ, אסור לטבול בחמין שאסור לרחוץ כל גופו בחמין בשבת, ולא תטבול גם בער"ש בחמין דהוא טבילה ביום שבעי אלא בליל שבת בצונן, ואם א"א תדחה למוצ"ש, או שיטבילו בביה"ש ותמתין מלבוא עד הלילה, ובכה"ג שדוחה מותרת לטבול במוצ"ש אף דלהרמ"א טבילה דחייה לא התירו לחפוף בלילה.

יב. דברי יוסף, ללמד זכות על שטובלין בחמין, ולכה"פ שיפסקו החימום בשקיעה ואז ישאר חם לאחמ"כ.

יג. ש"ך, מותרת לטבול בשבת או במוצ"ש אפי' לא היה לה אונס, אלא רק שלא פשעה גם לפי הרמ"א, שכל מה שאוסר הוא רק בפשעה ולא טבלה שלא התירו לה עכשיו ג"כ לטבול.

יד. ש"ך, לאלמנה אסור לטבול בליל שבת דאין יכולה להיבעל דהוא קנין ולכן לא התירו משא"כ בבתולה דאי"ז מדין קנין התירו, דהא שאר מיני קריבות ג"כ מצוה.

טו. ש"ך, בדיעבד ג"כ בפשעה מקילינן שתחפוף במוצ"ש ותטבול.

טז. פת"ש, יוצא לדרך אפשר להקל אפי' בליל שבת בפשיעה.

יז. פת"ש, גם מה שהחמירה ע"פ חכמים שלא לטבול בימי טוהר הוי סוף הימים כטבילה בזמנה ובהגהמ"י כתב דאם החמירה על דעתה ולא כמו שנפסק א"ז טבילה בזמנה ואסורה בשבת.

יח. פת"ש סד"ט, עברה וטבלה מותרת, חוט השני, רק בשוגג ובמזיד אסורה עד למוצ"ש ביו"ט יש להקל.

יט. בכלה שאין חשש שתחפוף בחיפזון שתמהר לביתה מותרת לחפוף ולטבול בלילה.

סעיף ג'

- א. גמ', הזב וכל חייבי טבילות טבילתן ביום, נדה טבילתן בלילה יכול תהא טובלת מבעו"י ת"ל ז' ימים תהא בנדתה, ויולדת איתקיש לנדה.
- ב. גמ', אמר רב, בזמנה בלילה אחחרר זמנה יכולה ג"כ ביום. ר' יוחנן, תמיד בלילה והוא משום סרך ביתה.
- ג. גמ', רב פפא אף דממ"נ יהא מותר ביום משום נדה הרי כבר החמרנו יותר מז' ימים ומימילא מותרת ביום, ואם משום זבה, זבה טובלת ביום, ומ"מ החמרנו שמא תבוא לידי ספק שתשמיש ביום ואח"כ תסתור, ונמצא שימשה באיסור.
- ד. רז"ה, לפי"ז אסור תשמיש ביום ז' אף שמותרת בטבילה.
- ה. רשב"א דחאהו, וכתב דהלכה ככר' יוחנן דתמיד בלילה משום סרך ביתה, וכ"פ ר"ת וראב"ד וטוש"ע, דלא חילקו ותמיד בלילה.
- ו. עו"כ ר"ת, שאם טובלת מבעו"י וחוזרת משתחשך מותר, ורשב"ם חולק ואוסר ג"כ בהכי. רי"ו וטור, איירי ביום שמיני. ובספר הנייר ס"ל ביום השבעי.
- ז. תוס' רמב"ם רשב"א רא"ש ועוד וטוש"ע, אף ביום שמיני אסורה כהנ"ל (אך הראבי"ה ור' שמחה ס"ל שאם חיכתה ליום שמיני אין סרך ביתה, ואף ביום שביעי בעברה וטבלה ועלתה לה טבילה).
- ח. ש"ך, ר"ת דיבר רק עפ"י"ז אף לטבול משתחשך שחשינן לסרך ביתה אסור אלא"כ כך הוא המנהג שיש בית מרחץ וליכא חשש סרך ביתה.
- ט. אגור כתב כר"ת, ובכ"ז מנהג אשכנז להקל בסמוך לחשיכה. והוסיף הש"ך, והו"ד ביום שמיני אך בשבעי יש להחמיר בלילה ודאי.
- י. ערוך השולחן, התיר אף ביום שבעי יסמוך לחשיכה, וסד"ט היקל ג"כ בשעה"ד דאל"כ תיבטל ממצות פו"ר ותשהה מחוץ לביתה, ואף לא תיכנס לבית חבירתה (טה"ב הסכים וביום שמיני יכולה אף לשהות בבית חבירתה).
- יא. פת"ש חת"ס, בישוב רחוק מהמקוה ומש"ה נהגו לטבול ביום ח' וחזרין מחשיכה, ואם יחול יום ח' בשבת ידחו עד יום א' ויתבטלו ב' עונות, הילכך אפשר שתפס"ט ב"פ והא' להשו"ע והא' להרמ"א ואז טבול ביום שישי (שהוא יום ז') והתקשה היאך תתעכב והחכם עיניו בראשו.

יב. סיכום הענין: ר"ת, התיר כאשר ביום ז' יכולה לטבול בשעה"ד גדולה ולחכות עד השקיעה מחוץ לבית (בכלל), לפי ערוך השולחן סד"ט.

לפי האגור, כל ההיתר הו"ד ביום ח' ולא בז', וחת"ס הציע שתטבול ביום ח' לשיטת השו"ע ותמתין עד הלילה, ולכתחילה נקטינן כרשב"ם וכדיעבד ובשעה"ד כר"ת ע"פ הנ"ל.

יג. ש"ך, אפי"ן אין לה בת ולא פלוג. והו"ד גבי חובת טבילה, אבל אם גילתה שטבלה לא כראוי, יכולה לטבול אחר יום או יומיים ואין חושש לסרך ביתה בכה"ג, דחשינן לסרך רק גבי טבילה היום.

יד. מהרי"ל רמ"א, בכלה אין סרך ביתה ויכולות לטבול ג"כ ביום והיתר זה הוא עד החופה ולאחריה הוי כשאר נשים רגילות.

טו. והו"ד שעשתה הפס"ט וז"נ אך אם רק ז"נ לא התירו ביום שמא תיבעל לחתן, ואח"כ תראה ובפת"ש מהדגמ"ר להקל אף בכה"ג.

סעיף ד'

א. בגמ', שעה"ד איתקין רב אידי לטבול בשמיני ביום, משום פחד אריות, רב אחא משום גנבי, ר' יהודה משום צינה וכו'.

ב. טוש"ע, והו"ד ביום ח' אך ביום ז' לא התירו מחמת כל הני.

ג. פת"ש חמ"ד, והו"ד באונס לכלל הנשים, אך גבי יחידה אין לה להקל גם באונס.

סעיף ה'

א. רשב"א רי"ו טוש"ע, בדיעבד עברה וטבלה ביום ח' עלתה לה טבילה.

ב. עברה וטבלה ביום ז': ראב"ד מהשאלות המהר"ם מהרי"ל ב"ת, לא עלתה לה טבילה אף בדיעבד. רשב"א רמב"ם רמב"ן ושו"ע, בימים שסופרים יותר מז' מהראיה יש להקל בדיעבד וכ"פ בטור.

ג. ש"ך, טוב להחמיר היכא דאפשר, פת"ש- בספק אי"צ להחמיר ולטבול שנית.

ד. אגור רמ"א, אותם נשים שהתירו לטבול ביום ח' צריכות להסתיר מבעליהם עד הלילה כדי שלא יבאו לידי תשמיש.

ה. ב"י, דעת האגור על מי שטבלה ביום ז', דביום ח' בשעה"ד היקלנו לכתחילה.

ו. הגר"א וב"ח, ס"ל כהב"י דאיירי דווקא ביום ז', וסד"ט כהרמ"א, דהוא איירי בח' (דבז' לא עלתה לה כלל טבילה).

סימן קצ"ח- דין טבילה

סעיף א'

א. גמ', רבי חייא בר אשי אמר רב, שיערין וחציצין ומחציצין הלכה למשה מסיני, שואלת הגמ' חציצין דאורייתא- ורחץ במים בשרו שלא יהיה דבר החוצץ בין בשרו למים, עונה הגמ', ההלכה באה על רובו ומיעוטו מקפיד ואינו מקפיד כדאמר ר' יצחק דבר תורה רובו המקפיד עליו חוצץ רובו ואינו מקפיד אינו חוצץ, וגזרו חכמים על רובו שאינו מקפיד משום מיעוטו המקפיד. שואלת הגמ', וניגזור גם על מיעוטו שאינו מקפיד משום מיעוטו המקפיד, עונה הגמ', הא גופא גזירה ואין גזרין גזירה לגזירה.

ב. רש"י, רובו דווקא ברוב שערות, אבל בבשר אפי' מיעוט שאין קפיד חוצץ.

ג. רא"ש רמב"ם רשב"א טוש"ע, דין רובו נאמר ג"כ על בשרו ולא רק על שער.

ד. רא"ש ראב"ד ר"ן, אפי' אינה מקפדת עתה בכ"ז מכיון שדרך בנ"א להקפיד חוצץ (אך אם היא אינה מקפידה ע"כ לעולם אף שדרך בנ"א להקפיד לה אינה חוצץ).

ה. רשב"א ר"י, אפי' אינה מקפדת לעולם כל שדרך בנ"א להקפיד חוצץ.

ו. רמב"ם לדעת ב"י, הולכים אחר האדם בין להקל ובין להחמיר קפיד חוצץ, לא קפיד לא חוצץ.

ז. פסיקת הלכה: שו"ע פסק לחומרא: בדרך בנ"א להקפיד חוצץ- כדעת רשב"א. בדרכה להקפיד בלבד חוצץ- כדעת רמב"ם. ברוב הגוף אפי' אין דרך להקפיד חוצץ, כדעת רא"ש רמב"ם רשב"א כדברי הגמ'.

ח. עוד סיכום: רוב- קפיד, חוצץ דאורייתא. לא קפיד חוצץ דרבנן. מיעוט- קפיד, חוצץ דרבנן. לא קפיד- נח' בראשונים, האם תלוי בדעת בנ"א או לא. ולהלכה- רק מיעוט דלא קפיד ואין דרך להקפיד לא חוצץ הל"ה חוצץ.

ט. ט"ז ש"ך, אם מקצת מקפידים והיא אינה מקפידה לעולם, שאין חוצץ אך באין מקפידה עכשיו חוצץ, כי הולכים אחר רוב זמנה.

י. פת"ש זכרון יוסף, אף אם עתה אין מקפידה אם לפעמים מקפידה הוי חוצץ דא"ז תלוי בזמן אלא במעשה אך במקפידה רק בחד"פ מותר וא"ז חציצה.

יא. שע"ד רמ"א, ולכתחילה לא תטבול אפי' בדברים שאינם חוצצים גזירה אטו דברים חוצצין.

סעיף ב'

א. גמ' שבת, לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא פשטן ולא רצועות שבראשה ולא תטבול עד שתרפם.

ב. רש"י, חוטינן הנמצאים בקלעי שערה.

ג. תוס' רא"ש טוש"ע, חוטינן המונחים ע"ג שערה כיון שמסירתם כשמתקלחת הוי חציצה.

ד. גמ' רש"י טוש"ע, חוטים כרוכים שבשאר מקומות הגוף צריכה להרפות חוץ מבצוואר דהיא אינה מהדקת ממש, אבל אם יש איזה שהוא סיבה או סוג כגון קטלא שקושרת חזק והוי חציצה.

ה. פת"ש משו"ת פני אורה, השאירה ספוג באוזן, הצריכה טבילה בלא ברכה.

סעיף ג'

א. גמ', תיכי חלילתא אין חוצץ. רמב"ם טור, חוט ארוג שנכנס המים לתוכו, ראב"ד שו"ע, חוט כשת חלול, אין חוצץ.

ב. ש"ך, שו"ע באור"ח לא חילק בין רשת לארוג ותמיד לא חוצץ ועי"ש דגבי נדה חמיר טפי.

סעיף ד'

א. גמ', מודים חכמים שר"י בחוטי שער שאין חוצצים מפני שהמים באים בהם וכ"פ בטוש"ע, ט"ז, מכיון דלא מהודקים נכנסו.

ב. טור ורמ"א, דווקא אם מקפדת עליהם שלא יתלכלכו מהמים, יהא חוצץ, ט"ז דמקפדת להסירם.

ג. פת"ש, יוצא דדוקא שהוא מגופה חוצץ רק שמונע מים, אך לא מגופה דינה לפי רוב ומיעוט כהנ"ל.

ד. סד"ט, חלק ובכ"ז גם אם זה רוב ואינו מגופה אם נכנסו מים אין חוצץ והכריעו דבדיעבד עלתה לה טבילה.

סעיף ה'

א. גמ', רב הונא, שערה אחת קשורה חוצץ, שלוש אין חוצץ, שניים איני יודע. ר' יוחנן אין לנו אלא אחת, דיותר מכך כבר אינו מונע מים.

ב. רמב"ם סמ"ג, כר' יוחנן רק נימא אחת חוצצת ושנים ומעלה לא וכ"פ טוש"ע (ותליא בקפיד או לא). רשב"א ר' ירוחם ר"ן, כר' הונא דגם ב' שערות חוצץ.

ג. שו"ע, רוב שערותיה מחוברות רמב"ם מכיון שדנים שערות וגוף יחד הוי מיעוט ואם אין קפיד אין חוצץ, אך השו"ע ס"ל כרוב הפוסקים שדנו שערות בנפרד וגוף בנפרד והוי ברובו שחוצץ כבר ברוב שער גם אם אין היא והעולם קפדי בהדי.

ד. ושונה מסעי' ד', שבשערה אחת כבר חוצץ דהוא אינו שלה, ובשלה ע"פ הנ"ל רוב וקפיד.

סעיף ו'

א. מקוואות, קלקי הלב והזקן, ובית הסתרים באשה חוצץ, רא"ש ביאור כל שערות הגוף שנדבקים מחמת הזיעה.

ב. שם, ואלו בשערות בגוף שאין חוצצין גם אם הם דבוקים שערות הראש, השחי, בית הסתרים באיש, ר"א אחד באיש ואחד האשה כל דקפיד חוצץ אין קפיד אין חוצץ, וכ"כ הרא"ש.

ג. תוספתא ר"ש שזוי, שער בית הסתרים פנויה אין חוצץ נשואה חוצץ. דנשואה יותר קפיד. וכ"פ טוש"ע.

ד. עפ"י נהגו חלק מבנות ישראל לגלח שערותיהן בכל מקום בגוף, ועיין לקמן בדיני ציפורניים.

ה. רמ"א מרדכי ראבי"ה אגור שע"ד, אם יש לה סיבוך בשערות הידוע שנוצר ע"י שד ואין מסירים אין חוצץ.

ו. פת"ש, אף שמקפדת בזה מכיון שהוא חשש סכנה, ובאין חשש סכנה כגו' לרפואה ברוב קפדי.

סעיף ז'

א. מקוואות, לפלוף חוץ לעין חוצץ שבעין אין חוצץ. ועוד בגמ', מר עוקבא לפלוף לח אינו חוצץ יבש חוצץ, ונקרא יבש משיתחיל לירק.

ב. תוס' והרמב"ם, מה שאינו חוצץ בלח הו"ד בתוך העין דלחלוחית העין מונעת מלהתייבש אם בחוץ גם מר עוקביא בלח חוצץ, טור ברמב"ם, ההבדל הוא בתוך העין לפני ג' ימים לח ואינו חוצץ אחר ג"י חוצץ.

ג. סמ"ג מרדכי, ההבדל הו"ד אם יבש או לא, וזה בין בתוך העין ובין מחוץ לעין.

ד. רא"ש רי"ו וטור, בתוך העין אין חוצץ אפי' יבש חוץ לעין לח אין חוצץ יבש חוצץ.

ה. שו"ע כתוס' ומשמעות הרמב"ם: לפלוף חוץ לעין- חוצץ אפי' לח. לפלוף בעין- אין חוצץ אלא"כ יבש שהתחיל להוריק ואין חילוק לפני ג"י או אח"כ.

ו. ב"ח כהטור. ש"ך דרישא, כשו"ע.

ז. ש"ך מהראשונים, דכ"ז נאמר לטהרות ולחומרא הכא, ובדיעבד שטבלה כבר היכא שאפשר יש להחמיר.

סעיף ח'

א. גמ', אמר שמואל כחול שבתוך העין אין חוצץ ע"ג העין חוצץ ואם עיניה פורחות אין חוצץ אף ע"ג העין.

ב. פירוש פורחות: רש"י לישנ"ק- פתוחות ועצומות תדיר וכיון דאינו עב ומעבירתו תמיד לכן אין חוצץ. לישנ"ב- דומעת, שהדמעה ממחקת את הכחול.

ג. ב"י רמב"ם ושו"ע- כלישנ"ק. טור ב"ח דייקו מהרמב"ם- שפתחה עיניה ואף שהסתירה הגב שלהן בכ"ז אין חוצץ.

ד. ש"ך בה"ג, כאשר בא לקישוט אין חוצץ, בא לרפואה כיון דנפרד חוצץ, והו"ה גבי כל

ד. ומה שהצריכו קרם עור ולא די במשוקע (כהנ"ל), דנח' רבנן האם שנראה גזרו שחוצץ הגם שמשוקע (חכמים), או די במה שאין בולט (רבי).

ה. ועוד אפש"ל, שנח' האם שייך נראה בלי בולט או לא.

ו. נח' בראשונים אף דאין נפק"מ לדינא בביאור התוספתא: מרדכי סמ"ג סה"ת- נח' בחץ שנראה מבחוץ- שלרבי אין חוצץ ולרבנן חוצץ וכן הלכה. ובאינו נראה כו"ע מודו דלא חוצץ.

ז. רמב"ם רא"ש רי"ו- נח' בחץ שאינו נראה מבחוץ דלרבי אין חוצץ, ולרבנן חוצץ. והלכה כרבי דאין חוצץ. ובנראה כו"ע חוצץ.

וא"כ נראה חוצץ, לא נראה אין חוצץ.

ח. שו"ע כהרמב"ם רא"ש רי"ו, נראה מבחוץ חוצץ ואינו נראה חוצץ, ואם יש קרום אין חוצץ.

ט. כ"פ רשב"א באשה שנכנס קוץ, תעקור אותו עד שלא יראה ממנו או שלא תרגיש ותקפיד עליו.

י. ט"ז לבוש, דווקא בלא משוקע, ובמשוקע אין הגדרתו כחץ דאינו נראה כלל ואין חוצץ.

יא. ש"ך, אף אם רואים החץ מתכת קרום העור אין חוצץ.

סעיף י"ב

א. מקוואות טוש"ע, לכלוכי זיעה אינם חוצצים אלא"כ יש בו ממש כנגלדו בגליד חוצצים.

סעיף י"ג

א. מקוואות טוש"ע, מלמולי זיעה חוצצין. ט"ז ש"ך, פירוש כאדם המשפשף הידיים אחר הרחיצה אין חוצצים ולכתחילה תסיר ג"כ אותם.

סעיף י"ד

א. מקוואות, טיט יון ונגץ יוני הוי סוגי טיט שחוצצים בין לחים ובין יבשים דאין יוצאים בקלות שאר סוגי טיט בלח אין חוצץ, כן ביארו ופסקו הרמב"ם והסמ"ג וכ"פ שו"ע.

ב. טור, הני סוגי טיט חוצצין ביבש, והשאר אין חוצצין גם ביבש, דתמיד אפשר להסירם.

ג. רמ"א הוסיף על שו"ע דברי רוקח ומרדכי, דבמקפדת אפי' בדבר לח, חוצץ וכל הנ"ל הוא בשאינה מקפדת.

השמנים דליופי, חוץ מהמור שהוא לרפואה. ובכ"ז נהגו בנות ישראל שלא למרוח ע"ע שמנים קודם.

סעיף ט'

א. משנה, גלד שמחוץ למכה חוצץ על המכה אין חוצץ.

ב. ועוד מבואר דעד ג"י גילדין רך ומחובר ואינו חוצץ ואח"כ חוצץ.

ג. מרדכי סמ"ג סה"ת, עד ג"י חודר מים ואח"כ כבר לא וחוצץ.

ד. הרא"ש הרמב"ם, עד ג"י הדם והמכה חלק מהגוף משא"כ אח"כ נפרד ונקרש.

ה. סמ"ק, אף במה שאין חוצץ רגילות נשים להוריד כל גרב וכו', ולכן אם באה ויש לה חטטין בראש וכו' אין לאוסרה בטבילה.

ו. טוש"ע, דם יבש חוצץ וריר שבה אין חוצץ, תוך ג"י לח ואינו חוצץ אח"כ יבש וחוצץ. ולכן תשב במים חמים מי שיש לה פצעים לרככם ודי בזה.

ז. ש"ך מהמהרש"ל, צריכה להסיר הכל אף אם כואב הרבה, וכן נהג באשתו האו"ז לראות שהורידה הכל, וכ"ג עשה השר מקוצי.

ח. פת"ש, האו"ז והשר מקוצי הסתכלו אחר הטבילה דלפני"כ אסור להסתכל (ויש מקילין ג"כ לפני דאין אדם שביק היתרא).

סעיף י"

א. מקוואות טוש"ע, רטיה שעל המכה חוצצת משום שהדרך להחליפה תדיר, הל"ה אין חוצץ.

סעיף י"א

א. משנה, חץ תחוב בזמן שנראה חוצץ לא נראה אין חוצץ אפי' לטהרות. רא"ש, משום שכאשר נראה הרי שהוא עודף על העור ולכן אין חוצץ.

ב. תוספתא, נכנס לו חץ בירכו, רבי- אין חוצץ, חכמים- הרי"ז חוצץ, והו"ד בשל מתכת ובשל עץ הרי"ז חוצץ. וכן אם קרם עור אין חוצץ כו"ע.

ג. הטעם דיש הבדל בין ברזל לעץ, דברזל אינו נדבק משא"כ עץ, ועוד, דיותר מסוכן להוציאו משא"כ עץ.

סעיף ט"ו

א. תוספתא רא"ש רמב"ם רי"ו טוש"ע, דם, דיו, דבש, חלב, ושרף תות, שרף שקמה, שרף חרוב, כל הני יבשין חוצצין לחים אין חוצצין שאר שרפים בין לחים ובין יבשים חוצצים שהן לכלוך של פרי, והטור ס"ל שכל מה שלא כתוב לא חוצץ.

סעיף ט"ז

א. גמ' רמב"ם רי"ו שו"ע, דם לח ויבש חוצץ, ומה שאיתא שבלח לא חוצץ הוא דווקא שלא נסרך על הבשר, אבל בנסרך חוצץ גם בלח.

ב. ש"ך, ואין חילוק ממה נסרך, מכיון שנסרך הוי קפיד וחוצץ.

סעיף י"ז

א. גמ', רבב על בגדו חוצץ ובמוכר רבב אינו חוצץ.

ב. רא"ש רשב"א רי"ו טוש"ע, באשה שצובעת עצמה אין חוצץ דהוא לנוי וכן שאינה מקפידה אלא עשתה במכוון, ועוד שאין בו ממש.

ג. ומכאן מקור להקל באיפור שלם וכן בלק ג'ל וכד', כאשר הם שלמים דדי בטעם ליופי אף שיש בו ממש, וכן הוא בשער צבוע שלם דדנים ראש וגוף ביחד וא"כ הווי מיעוט, משא"כ למ"ד ראש בנפרד נידון.

ד. הנ"ל רמ"א, ואשה שאומנותה בצבע וידיה צבועות אין חוצצין שרוב בני אומנותו אין מקפידים.

ה. ש"ך ט"ז, האם צריך דווקא ב' הטעמים גם נוי וגם אין בו ממש (ש"ך), או די בטע"א (ט"ז), ונפק"מ כאשר הוא לא לנוי כג' חינה או לכלוך פחמים וכיוצ"ב.

סעיף י"ח

א. מקואות, בצק תחת הציפורן חוצצת צואה כנ"ל אין חוצצין.

ב. תוספתא, צואה שתחת הציפורן שלא כנגד בשר, טיט שתחת הציפורן אפי' כנגד הבשר חוצץ.

ג. דעות הראשונים: (1) רא"ש רשב"א רי"ו- כהתוספתא לחלק בין כנגד הבשר או לא, ובטיט ובצק תמיד חוצץ כי הוא חיצוני לגוף. (2) רמב"ם- כהמשנה, צואה אין חוצץ בצק וכו' חוצץ ואין לחלק בין כנגד הבשר או לא. (3)

מרדכי תוס'- בצואה יש לחלק בין לח שאין חוצץ, ליבש, שהוא כגלדי צואה שחוצץ. (4) סמ"ק, צואה אם דבוקה חוצצת לא אין חוצצת.

ד. עוד סיכום: האם הדיון הוא בכנגד הבשר, או לחלק בין צואה לבצק, או בצואה והחילוק הוא בין יבש ללח, או לחלק רק בין דבוק ללא.

ה. פסיקת ההלכה: טוש"ע, כהרא"ש רשב"א רי"ו- והוסיף, שגדר שלא כנגד הבשר= שהציפורן עודפת על הבשר.

ו. טור, וכל הנ"ל תליא אם קפדי או לא, והנה היום אין דרך להקפיד בזה בין בצואה ובין בטיט וכו' והכ"נ אי קפדי, דחשיב בסתם כמיעוטו דאינו מקפיד ואינו חוצץ, ובכ"י חקר דאף ברוב בנ"א לא קפדי, אך בנשואות כן קפדי כדי לא להתגנות, ולכן גבי טבילה כו"ע קפדי וחשיב רוב קפדי וחוצץ, ג"כ אם היא אינה קפדי.

ז. טוש"ע ע"פ הנ"ל, לפי שקשה לחלק מה נחשב ומה כנגד בשר ומה לא נהגו לקצוץ הציפורניים לפני הטבילה (ועי"ל ס"ו גבי גילוח שערות בגוף).

ח. ט"ז ע"פ ב"י, גבי נט"י אין חוצץ וגבי טילה חוצץ, ועוד דלנט"י היקלנו טפי, ובש"ך כתב, דבנדה החמרנו שמא הלכלוך הוא צואה הנדבקת דחוצצת ולכן החמרנו.

סעיף י"ט

א. מרדכי שו"ע, אם יש לה נפח על הציפורן ואינה יכולה לחתוך דנים אותה ע"פ חץ הטחוב שלא נראה שאינו חוצץ.

סעיף כ'

א. מרדכי גאונים שו"ע, דווקא שיש לכלוך בציפורן אך הציפורן עצמה אף פעם אינה חוצצת ואפי' אם גדולה ואמורה לינטל.

ב. ט"ז, דהציפורן היא חלק מן הגוף ולכן אין חוצצת.

ג. ראב"ן שע"ד רמ"א, והיכא שנהגו לחתוך הציפורנים כן חוצצת ותטבול שוב דהא קפיד ביה.

ד. ט"ז, הקשה והא כל מה שנהגו לחתוך הוא חומרא שמא יהיה לכלוך ועכשיו הוא החוצץ בפנ"ע, אלא ודאי דהוא לחומרא ואם נשארה

- ו. ש"ך דרכ"מ לבוש ב"ח, מה שהסתפקנו הכא והצרכנוה לטבול שוב באם לא גזרה, הכא שפירשה האם חשיב מחוברת או לא.
- ז. פת"ש מחת"ס, בכלה שנוהגת לקצוץ השערות ויש שרצו לומר שכיון שהוא עתיד ליקצץ הוי חוצץ, וענה שכיון שבכ"ז עתה מעונינת בשערות אי"ז חוצץ.

סעיף כ"ב

- א. תוספתא, אבר ובשר מדולדלין באדם, רא"ש וטוש"ע גרסו: חוצצין, סמ"ג רשב"א גרסו: אין חוצצין.
- ב. ב"י, טעם שחוצצים: א. דכבר צריך לקצוץ ולכן חוצץ, וזה דחוק. ב', דשונה מציפורן שכבר מסיח דעתו ממנו כאשר הוא מדולדל באבר מקפידים ג"כ בהכי אם יש לכלוך ולכן חוצץ.
- ג. סמ"ג, והו"ה לשא"ד המחברים לגוף וקפדי ביה, אך בכללן שעליהם חוצץ, ולכן לכתחילה תסיר האיבר ואם לאו לפחות שיהא נקי.
- ד. רמ"א, כנ"ל יבלת ושא"ד המחברים לגוף אין חוצצין ולכלוך עליהם חוצץ.
- ה. ט"ז, באבר מדולדל מונע מים (כנ"ל בסעיף כ"א) דלא כהב"י שהעמיד על לכלוך באיבר.

סעיף כ"ג

- א. תוספתא מקוואות, יש שאמרו חוצצין יש אמרו אין חוצצין לא מטמאין ולא מיטמאין חוץ מ: קרום ע"ג המכה, אגד ע"ג מכה, קשקשים שע"ג שבר, שירים, נזמים, קטלאות, טבעות מהודקין חוצצין רפויין אין חוצצין.
- ב. רא"ש רשב"א רמב"ם ועוד, וטוש"ע, בכל התכשטין וכד' כל ומהודקין חוצצין לא אין חוצצין.
- ג. אגד שע"ג מכה וקשקשים על הבשר: א', הרמב"ם וטוש"ע, כנ"ל קתליא אם רפויין או מהודקין. ב', ר"ש רא"ש רשב"א סמ"ג, אפי' רפויין חוצצין ומה דאיתא בתוספתא הוא רק גבי טהרות, והכא דאטומים יותר ואין נכנסין בו מים. חוצץ אפי' רפוי, וכ"פ ש"ך ב"ח.
- ד. פת"ש, נח' האחרונים האם בתכשטין רפויים חוצצין אף בדיעבד, כיון שיש חשש שאולי הם לא רפויים ממש - מהרי"ט חוצץ, ובדיעבד יש

בבית הטבילה, ובדיעבד בוודאי עלתה לה טבילה.

- ה. ט"ז, דבחוה"מ יכולה לבקש מגויה ובשבת ע"י שינוי.
- ו. פת"ש ע"פ נקה"כ, להקל בשבת ג"כ ע"י גויה. חכ"צ, התיר רק בשינוי.
- ז. ש"ך, חומרא זו אין לה מקום, ואדרבא משמע דתמיד אין חוצצת כאשר הציפורן נקייה.
- ח. שע"ד, טוב להחמיר מכיון שא"ש לא יהיה שם לכלוך.
- ט. מהר"ם לובלין, אחר שלנה עם בעלה לא תחזור לטבול.
- י. ש"ך, מה שהראב"ד והב"ח החמירו הוא מעצם הציפורן ולכן היכא שאפשר אף אם ישנה עם בעלה שתחזור וטבול, ורק כאשר לא יכולה יש להקל.
- יא. פת"ש מהר"ר דניאל, אפשר להקל בציפורני הרגיים כאשר הם נקיות, דאין רגילות להקפיד ברגליים.

סעיף כ"א

- א. מקוואות, ציפורן מדולדלת אין חוצצת. תוספתא - ר' יוחנן בן יוסף, ציפורן שפירשה רובה הרי"ז אין חוצץ.
- ב. רמב"ם לא חילק בין פירשה רובה ללא ותמיד אין חוצצת.
- ג. ביאור דברי רמב"ם: ב"י א' - אפשר שהתוספתא היא לריכותא, שאפי' פירשה רובה לא חוצצת. ב' - הרמב"ם הכריע כחכמים שחלקו על ר"י בן יוסף ותמיד אין חוצצת.
- ד. טוש"ע ביאר - פירשה רובה אין חוצצת פירשה מיעוטה חוצצת כפשט התוספתא.
- ה. ט"ז, מה שהתחדש הכא בשונה מאבר מדולדל, דאבר מדולדל נמנע כניסת מים אף שכבר פרש מן הגוף, משא"כ הכא דבמיעוט, הסדק צר ומונע כניסת מים משא"כ כשנפרד רב הציפורן שכבר נכנס ולכן במיעוט חוצץ וברוב אין חוצץ (בזה נח' הרמב"ם והטור).

ובשעווה), אין מעכב הטבילה, והו"ה בשבת ויו"ט שאוכלת בשר ורק בודקת אח"כ שוב טוב כעיקר הדין.

סעיף כ"ה

א. ראב"ד שו"ע ע"פ גמ' נ"ל, לא הדיחה בית הסתרים ונמצא דבר חוצץ לא עלתה טבילה. ובלא נמצא אף שלא בדקה עלתה לה טבילה, ואין חובת הדחה כחובת הבדיקה בגוף וחפיפת הראש דאם לא בדקה לא עלתה טבילה גם אם אח"כ לא נמצא כלום.

ב. ש"ך לבוש, לא חישיינן שמאא היה והלך, דאם כך חישינן שהלך קודם הטבילה ג"כ, ובכ"ז ראוי לביאה הוי.

ג. פת"ש דעות האחרונים: נו"ב - טבעת ברחם שמסירה בהפס"ט ובימי לידה, הוי חשיב כקפיד וחוצץ. חת"ס - אי"ז חשיב קפיד בהא שמוציאה, דמוציאה רק לצורך. זכרון יוסף שבו"י - כיון שאי"ז ברור שלא נכנסים מים תחת הטבעת הוי ספ"ד לקולא, וכן דהוא סכ"נ מתי שהכרח להוציא, או שמוציאה רק לשם נוחות ואי"ז משום קפיד. ואפי"ה הפס"ט יכולה לעשות וכ"פ פת"ש. רע"א - אין חוצץ גבי טבילה אך הפס"ט אין יכולה דהא אי"ז חו"ס.

סעיף כ"ו

א. ראב"ד שו"ע, טבלה בלא בדיקה וגם אח"כ לא בדקה עד שנתעסקה ואכלה ואח"כ מצאה עצם בשינייה תלינן לקולא דבא אחר הטבילה.

ב. ט"ז, דווקא בבית הסתרים שאי"צ בפועל לביאת מים היקלנו, אך במקום שצריך ביאת מים (תוך השערות) ג"כ בהאי חוצץ.

ג. ש"ך רוקח, להחמיר בהא שלא בדקה דיתכן היה שם בשעת טבילה ג"כ.

סעיף כ"ז

א. מקוואות, נתנה שערה בפיה קפצה ידיה קרצה שפתותיה כאילו לא טבלה, ר"ש, דבכך מנעה מהמים להגיע לשערה או לשפתיים וכו', דאף דאי"צ ביאת מים בכ"ז ראוי צריך והכא לא ראוי וכ"פ רא"ש טוש"ע.

ב. פת"ש חמודי דניאל, חרצה שינייה אך בחוזקה עדיין חשיב ראוי ואין חוצץ.

סעיף כ"ח

להקל. סד"ט ב"ח מקום שמואל - כהשו"ע אין חוצץ. הר"ר דניאל - אפי' כבר עבר הלילה תחזור ותטבול אלא"כ רפוי הרבה.

ה. שיורי טהרה, טבעות תליא אם מסירה מידה כאשר לשה או לא ואם אינה לשה אפי' מהודקת אין חוצצת.

ו. אליה רבה רש"ל, ובכ"ז אין להקל בזה שלא יבאו להתיר לגמרי ג"כ באשה שלשה ומוציאה ולא קשור לצובעת דידוע סיבת היתרה, ונפק"מ לענין עברה וטבלה.

ז. פת"ש שיבת ציון, אשה שיש לה חולי עיניים ואינה יכולה להרטיב, ורוצה להניח אגד על העניים לפי"ז דהשו"ע מותר, אך בכ"ז אם אפשר להחמיר שהבלנית תרטיב ידה טופח ע"מ להטפית, ותכסה בה עיניה יותר טוב.

ח. והיסוד בזה הוא, שאין חוסמת מלבוא מים אלא רק מעכבת.

סעיף כ"ד

א. גמ', מעשה בשפחתו של רבי שטבלה ונמצא אח"כ עצם בין שיניה הצריכה רבי לטבול שוב.

ב. גמ', ולא שצריכה להרטיב השיניים אלא שיהא ראוי דקי"ל כל הראוי לביילה אין בילה מעכבת.

ג. ר"ש, השפחה היתה נשואה, דנשואה קפדי בבית הסתרים שלא תתגנה, א"נ שכולם קפדי בעצם בשיניים.

ד. רא"ש רי"ו טוש"ע, לפי"ז צריכה לחצוץ בשינייה קודם הטבילה שלא ישאר דבר חוצץ והו"ה משום שמצוי שיהא שם לכלוך.

ה. טוש"ע, מנהג נשים כשרות שלא לאכול בשר כלל ביום טבילתן מפני שנכנס בשיניים אע"פ שבודקות ומנהג יפה.

ו. רא"ש רמ"א, נהגו לא לטעום בין הרחיצה לטבילה כדי שלא יכנס שוב דבר חוצץ.

ז. שע"ד רמ"א, גם נהגו שלא לעסוק כל היום בבצק ובשעווה שהם נדבקים.

ח. ש"ך ר"ח, אין חובה לחצוץ בשיניים, ורק עצה טובה כדי שלא תצטרך לחזור, ש"ך, חוב הוא לה שתבדוק.

ט. ט"ז, המנהגים שהביא השו"ע השאר (בשר, לטעום מהרחיצה, ולא להתעסק בבצק

ש"ך ב"ח- בחזקה- לא עלתה טבילה. ברפוייה- שלחלחה רק בדוחק כנכה בלבד.

סעיף כ"ט

א. תוספתא, הקופץ למקוה מגונה, הטובל פעמיים מגונה, אומר כבוש ידך עלי מגונה, ר' יהודה- כבוש עד שתצא נפשו.

ב. מסכת ד"א הרמב"ם, אל יאמר דרוס עלי בבית המרחץ, והאומר אינו יוצא כשהוא שלם, והו"ד במועטים, דחבירו מתרטב ג"כ ומחסיר מהמים, ובמים מרובים, שעיד"ז יכול לטבול יותר בנחת הרי"ז משובח.

ג. ריב"ש, טעם שמגונה, דנראה כנכנס להקר. ב"י- אי"ז מטעם זה אלא הוא מהנ"ל שיחסיר מהמים מהקפיצה, וכ"פ שו"ע דהכ"נ במים מרובים, וט"ז הב"ד ריב"ש ג"כ.

סעיף ל'

א. מקואות ראב"ד רשב"א רא"ש וטוש"ע, הטביל בו את המיטה אע"פ שרגליה שקועות בטיט העבה טהורה, מפני שהמים מקדמים, ואם אין שם טיט אי"צ להגביה רגליה כלל.

ב. ש"ך, הנה הכא שו"ע התיר לטבול כאשר יש טיט עבה, ואילו לקמן אסר לטבול שיש טיט רך, והכ"נ טיט רך אסור טיט עבה מותר ואי"צ להגביה.

ג. ובט"ז (שם) חילק בין ג' מיני טיט שלא עלתה טבילה ובשאר מיני טיט רק תגביה רגליה ובעבה אי"צ גם לזה.

ד. ט"ז, הני מילי שנכנסה רגיל דאז קדמו המים לרגליה משא"כ שקודם נכסיה ואח"כ נתמלא המקוה שצריכה (טה"ב ג"כ הכא א"צ להגביה דגוף האדם קל).

סעיף ל"א

א. גמ', לא תעמוד ע"ג כלי חרס ותטבול והוא לא משום גזירת מרחצאות אלא שחוששים שמא תפחד ולא תטבול כראוי.

ב. משנה, מעיין שהעבירו ע"ג כלים או ספסל, ר"י- הרי הוא כמו שהיה (ולא עלתה טבילה), ר' יוסי- הרי הוא כמקווה ובלבד שלא תטבול ע"ג ספסל דהוא מקב"ט.

א. האוחז באדם ובכלין ומטבילין טמאים ואם מדיח ידיו במים טהורים, ר"ש- ירפה כדי שיבאו מים.

ב. נח' בראשונים במח' ת"ק ור"ש:

רמב"ם בה"ג רמב"ן רא"ה- נח' מתי שלא הדיח ידו והרפה אחיזתו בכלי: ת"ק- לא עלתה טבילה, גזרינן שמא לא ירפה. ר"ש- אם הרפה עלתה טבילה. וכאשר הדיח ידו- כו"ע עלתה טבילה הגם שהחזיק חזק.

רשב"א רא"ש- נח' כשהדיח ידו והחזיק בכלי: ת"ק עלתה טבילה. ר"ש- לא עלתה טבילה. שלא הדיח ידו והרפה אחיזתו- כו"ע לא עלתה טבילה.

ג. טוש"ע, כרשב"א ורא"ש וכדעת ת"ק: הדיח ידו והחזיק בכלי עלתה טבילה, אך מתי שלא הדיח ידו אפי' הרפה אחיזתו לא עלתה טבילה.

ד. ט"ז, אף שהב"ח תמה ע"ד השו"ע שלא פסק כהרמב"ם וסייעתו בכ"ז כדאי הרשב"א לסמוך עליו.

ה. ש"ך ט"ז מהרמ"א לעיל, והו"ה לגבי טבילת כלים שילחלח המטביל ידו במים קודם שיתפוס בכלי הנטבל והו"ד במי המקוה ולא בסתם מים, ועו"ש- שאם מניח הכלי מחמת כובד ע"ג כלי אחר לא יועיל לו טבילה דהתחתית של הכלי לא נטבלה כראוי.

ו. ט"ז, לא דמי התם להכא, דהנה האשה תופסת ברפוי ויכול ויכנס לשם מים משא"כ בכלי שמחמת הכובד לא יכנס כלל, ולכן ברפוייה אפי' לא לחלחה ידה יועיל (וכ"פ פוסק"ז, וכ"פ פת"ש לעיל בחולי בעינייה).

ז. ש"ך ע"פ ב"ח שפסק כהרמב"ם וסייעתו, אפי' ברפתה ידה לא עלתה לה דחשינן שמא תתפחד ותתפוס חזק שיותר יש חשש בטובלת שתתפחד ותתפוס חזק.

ח. ש"ך דרישא, ומכאן יש היתר גמור לדחוף הטובלת אם הדיחה חברתה תחילה ידיה במקוה וא"צ להפריד הידיים, ומ"מ אין להורות כן כלל דנוהגים להחמיר בנדה.

ט. ש"ך משא"ב, לנכה התירו שיאחזו בה ב' נשים שחלחו ידיהם ולא שיטבילו אותה ע"י דבר מקב"ט.

י. א"כ להלכה ולמעשה: יש להחמיר שלא תתפוס כלל ובשעה"ד: שו"ע וט"ז- בחזקה רק אם לחלחה ידיה. ברפוייה- אף אם לא לחלחה ידיה.

ג. ראב"ד רשב"א ר"ן רי"ו טוש"ע, למדנו כלים שאינם מקב"ט מהגמ', ומקב"ט מהמשנה וא"כ בכל כלים לא עלתה טבילה.

ד. בעברה וטבלה:

1. ראב"ד, הו"ה בשליבות הסולם שהם מעץ אע"פ שמחוברים בגדר כלים (מקב"ט) ואין לטבול ע"ג אף אם אין מתפחדת (פת"ש פנים מאירות- טסין של נחושת ששמים בקיר אינם בכלל זה דאינם מקב"ט דחשיבי כלים רק אחר שנכנסו למקוה והם כחלק ממנו, כ"פ שו"ע, ורמ"א- ובכ"ז אם הכניס כלים אף אם חיברם עדיין מקב"ט).

2. רא"ש רמב"ם- אין נקטו גזירת מרחצאות אלא רק שמא תפחד, הילכך אם טבלה עלתה לה טבילה (ב"י- ועדיין אין לטבול ע"ג ספסל, אלא היתרם הוא רק כאשר יש כלים ובדיעבד).

3. רש"י- במחובר אסור- שמא יקבעו סמוך ויהיה כשפורפרת הנוד והמים שעוברים בדרוכו נפסלים, ובתלוש אין גזירה זו ועלתה טבילה בדיעבד אם לא התפחדה.

ה. שו"ע כהראב"ד- לכתחילה, אין טובלים ע"ג כלים כלל, ע"כ הגם שיש טיט אין להניח מע"ג זה כלי משום שהם מקב"ט וכן משום שמא תתפחד. עברה וטבלה, בכלים מקב"ט- לא עלתה טבילה. בכלים שאינם מקב"ט- אם לא התפחדה עלתה טבילה.

ו. שו"ע, ויכולה ליתן חבילי זמורות בקרקעית (שאינן מקב"ט, ואינן חשש שתפחד) לכתחילה מפני הטיט, מפני שאי"ז כלים כלל.

ז. ש"ך, ב"ח ע"פ רש"י ותוס', גם בכלי שאינן מקב"ט גזרו מרחצאות, ולכן גם בדיעבד לא עלתה טבילה, אך ש"ך ע"פ הפוסקים, כ"ז בהו"א, ובמסקנא סברו, שאין גזירת מרחצאות דאין מקב"ט.

ח. ש"ך ע"פ הנ"ל, כתבו הרבה מהפוסקים, ולכן אין לעשות המדרגות וקרקעית המקוה מעץ דהוא כלי שמקב"ט.

ט. ש"ך המהר"ם פדואה, התיר, שפשוטי עץ אינם מקב"ט. ועוד- דדוקא אם היה ע"ז שם כלי אך אם בנו סולם ישר במקוה דלא היה עליו שם כלי לפני"כ ג"כ אינו מקב"ט, ולכן לא יוציאו לעז ויגידו שפסול, וכשר בדיעבד.

י. ט"ז, אין להתיר כלל גם לא בדיעבד, דגזרינן שמא יבאו להתיר במקב"ט, ומקור מנהג ע"פ רא"ש, דנאסרו רק כלים שיכולים להעביר את מי המקוה ואז יפסלו את המים אך נסרים מותר לכתחילה, אך צריך שיהיו רחבים ד"ט כדי שלא תתפחד.

יא. פת"ש מהר"ם לובלין, אם אין זרדים או שרוצה לעשות קרקעית למקוה יכול לעשות מנסרים צרים מאוד כדי שלא יהיו ראויין למדרס בפנ"ע דאז אין מקב"ט, ובפני יחברם למקוה דאז לא פוסלין.

יב. פת"ש חת"ס, נתנו נסרים עבים כדי שלא יזובו המים וחיברם ע"י ברזל, הצריך שיעשו נקבים כדי להורידם משם כלי מקב"ט, ודחה החת"ס- דאין הנקבים מבטלים שם הכלי דהרי כל זה נועד למנוע יציאת מים ושם כלי עדיין עליו, ועוד, דיש חשש שהמים יזחלו ויפסלו המקוה וכו'. ואולי- יש מקום כאשר כל הברזל נוצר כדי לחבר למקוה.

יג. פת"ש נו"ב, מקוה עמוק והורידו ע"י כסא דיש לגעור בהם דהוא טבילה ע"ג ספסל, ובפוסק"ז היקלו בנכה על כסא פלסטיק שאינו מקב"ט.

סעיף ל"ב

א. רא"ש טוש"ע, סילון של עץ כעין מדרף ולא שנוצר כמדרף הקבוע לקרקע ואין לו מסגרת וכך אין כלי קיבול אפשר לעמוד עליו ולטבול.

ב. ט"ז ש"ך, שונה מלעיל, דהכא מחובר טוב ויציב ואין מתפחדת.

סעיף ל"ג

א. גמ', אמר שמואל בר יצחק אשה לא תטבול בנמל אע"ג דהשתא ליכא אימר ברדיוני נפל (דהחול והטיט שמעלות הספינות יעלו עליה ויחצוץ) אבוה דשמואל בנה לבנותיו מחיצות בים כדי שיטבלו בימי ניסן ותשרי שהמים נעימים.

ב. החשש שבגללו לא תטבול בנהר: (1) ראב"ד כרש"י- שיחצוץ הרפש. (2) רי"ף רמב"ם רא"ש ר"ת- שתפחד שמא יראו אותה. הנפק"מ- בעברה וטבלה.

ג. נח' בראשונים בדעת רש"י מ"ש לעיל שהתרנו לטבול ע"ג טיט משום שהמים מקדימים, ר"ש- הכא הוא מג' מיני טיט הפסולים. ר"ן ראב"ד-

ט. ט"ז, והוא אותו דבר והכלל כל ודרך הילוכה ולא כנשים שחצניות ההולכות בקומה זקופה.

י. רשב"ץ רמב"ם טוש"ע, גם אם שינתה בדיעבד עלתה טבילה, ראב"ד רשב"א שו"ע יש מי שאומר- לא עלתה טבילה.

יא. ט"ז, אמאי נפסול אף בדיעבד (ליש מי שאומר), והרי אפי' להגביה רגליה אי"צ, וי"ל שלא עלתה כאשר נכנסה כך, אך אם נכנסה רגיל ואח"כ הזדקפה הרי"ז עלתה לכו"ע בדיעבד.

יב. ש"ך, לכאורה היה צריך השו"ע שלא גרס וכן הלכה על כל הני ג"כ הכא לא עלתה כלל וצ"ע.

סעיף ל"ו

א. רשב"א רשב"ץ שו"ע, צריך שיהיה המקוה גבוה מעל טבורה זרת לכה"פ, ולא"ד אלא כ"ש מ' סאה כשר.

ב. פת"ש לבושי שרד, ואף דלכתחילה די במ' סאה ראוי לחוש שיהא גבוה מעל טבורה זרת כדי שלא תשחה יותר מדאי.

סעיף ל"ז

א. רי"ו גאונים שו"ע, כל שיכולה ליכנס כל גופה במקוה אף שהוא רדוד ואפשר רק ע"י שכיבה מותר, ולא"ד בעמידה (ולעיל סעיף ל"ו שתשחה קצת לכתחילה והכא דיעבד).

סעיף ל"ח

א. קידושין רש"י רא"ש, לא תפתח פיה שיכנסו מים ולא תקפוצו בחוזקה שלא יהיה ראוי, אלא תשיק שפתותיה בדיבוק בינוני דסגי בראוי לביאת מים.

סעיף ל"ט

א. גמ', א"ר יוחנן פתחה עינייה יותר מדאי הוי חציצה כלפי מעלה עצמה חציצה כלפי מטה.

ב. וכנ"ל במח' האם גורסים וכן הלכה כהני שמועות: רמב"ם ר"ן- גורסין ועלתה טבילה בדיעבד. רש"י תוס' רא"ש עוד- לא גורסין ואף בדיעבד לא עלתה.

ג. שו"ע, לא תפתח או תעצום יותר מדאי, ואם עשתה י"א שלא עלתה וכן נקט.

ד. ש"ך ר"ן, יש לחלק בין קרצה שפתותיה דלא עלתה אף בדיעבד מכיון שמנעה ממש מהמים לבין עצמה עינייה אף בחוזקה שעדיין לא מונע

הכא כשנכנסת למים כבר מקדימה הטיט ונכנס בין הרגליים.

ד. טור, הב"ד שניהם ונקט כר"ת שהוא חשש שתתפחד. שו"ע- נקט כרש"י שהוא מחשש הטיט ולכן באם שם זמורות עלה טבילה, והוסיף דברי הראב"ד ור"ת ב"א- דלא עלתה טבילה. הרמ"א הוסיף- דרוה"פ נקטו להתיר כדברי שו"ע.

ה. פת"ש, וצריכה להגביה רגליה, ובנו"ב- דלכתחילה תחפש מקוה אחר כי רובן לא נזהרת מלהוציא הטיט מבין הרגליים.

סעיף ל"ד

א. ע"פ ר"ת הנ"ל, תטבול בצניעות ולא במקום שיש בנ"א שמא תמהר ולא תטבול כראוי.

ב. רשב"א רי"ו וטוש"ע, ובדיעבד עלתה טבילה אם יודעת שטבלה טוב, ולכתחילה תניח מחיצות.

סעיף ל"ה

א. גמ', ר"ל תטבול כדרך גדילתה, האיש כעודד וכמוסק זיתים, אשה כאורגת ומניקה בנה. רש"י, והוא כדרך הילוכה ולא תדחוק איבריה זב"ז, ובכך אף אם אין מים מגעים בכ"ז ראויים לבוא ועלתה טבילה.

ב. תוס' רא"ש, וכן לא תקפוץ ידיה או תעצום בחזקה עינייה.

ג. רשב"א, העיקר שלא תעמוד זקוף מדי דבכך מסתירה חלק מהמקומות הגלויים.

ד. סמ"ג ורשב"א נח' האם דרך גידולה נאמר רק לטהרות (סמ"ג), או ג"כ לאשה (רשב"א).

ה. טוש"ע- לא תטבול זקופה, לא תשחה הרבה, אלא תשחה מעט עד שיהיו סתרי בית הערוה נראים כדרך שנראית בשעה שהיא עורכת, ויהיה בית השחי נראה כדרך שאורגת בעמידה.

ו. ש"ך, ובכך שיערו חז"ל שראוי לבוא מים בכל גופה.

ז. נח' הטור והב"י, האם היא כמוסקת או כאורגת. ט"ז, הנפק"מ אורגת הוא רק ביד ימים משא"כ במוסקת.

ח. טוש"ע, ולא ירחקו ירכותיה זו מזו יותר מדאי אלא כדרך הילוך.

מים, והט"ז ס"ל דבין כך ובין כך דייעבד עלתה טבילה.

סעיף מ'

א. רשב"א רא"ש טוש"ע, צריך שתעמוד ע"ג יהודיה גדולה שתראה שכל שערותיה נכנסו ונטבלו. ראב"ד- ואם אין לה מי שיעמוד תכרוך שערותיה בחוטי שער שלא חוצצים ובכך תעלה טבילה.

ב. פת"ש רע"א, ובלא שעמדה ע"ג מישהי וכן בלא כרכה לא עלתה טבילה. סד"ט- תעלה טבילה אף בכה"ג שתפסה בידיה ונכנסה ואח"כ הרפתה בתוך המים.

סעיף מ"א

א. גמ', אמר רב גידל, אשה לטבול אחר שבנה היה על גבה והפשילתו מאחוריה כשהיא ערומה לא עלתה לה טבילה בלא בדיקה, דחשינן שמא ידיו או רגליו היו מלוכלכות בטיט ולכלך אותה אע"פ שעכשיו אין לכלוך בכ"ז חשינן שמא היה ונפל אחר הטבילה.

ב. רמב"ם שו"ע, ע"פ הגירסא בגמ' שהני מילי להלכה, לא עלתה טבילה, וכנ"ל הש"ך שלא גרס כתב שעלתה טבילה.

סעיף מ"ב

א. תוספתא מקוואות רמב"ם שו"ע, נכנסו לכלוכים וכו', בין האצבעות ברגליים, ר"ע אומר אינו חוצץ מפני שהוא בית הסתרים, ומדשתקי רבנן הוי דחלקו וכן חוצצין וכן הלכה דלא כר"ע.

ב. ש"ך, אע"ג דבבית הסתרים אי"צ ביאת מים, סו"ס ראוי וליכא לכן חוצץ.

סעיף מ"ג

א. תוספתא מקוואות, אספלנית מלוגמא (מיני תחבושות) ורטייה שעל בית הסתרים, רבי חוצץ, ר' יוסי בר יהודה, אין חוצץ.

ב. רמב"ם שו"ע, אע"ג דפוסקים בד"כ כר' יוסי, בכ"א הכא דראוי לביאת מים בעינן חוצץ.

ג. שע"ד ראב"ן רמ"א, ע"פ ראוי לביאת מים בעינן, י"א שצריכה להטיל מ"ר קודם דהא אף בבית הסתרים ראוי בעינן, ותבדוק עצמה לראות שאי"צ לנקביה, וכן תנקה צואת חוטם קודם הטבילה.

ד. ש"ך ב"ח, בדיעבד אין מעכב ועלתה טבילה.

סעיף מ"ד

א. תוספתא מקוואות רמב"ם כל בו שו"ע, שיערה שנדבקה למכה חוצצת, ואין הפרש בין מכה בראש לשא"מ, וכן שתי שערות הדבוקות חוצצות, והו"ה בין בשערות הגוף והראש ובין ריסי עיניה שחוצצות בדבוקות.

סעיף מ"ה

א. משנה תוספתא רמב"ם, לא יטבול באבק שעל רגליו, ובתוספתא (וכן ברמב"ם) הובא הנ"ל ובדיעבד טהור (ור"ש גרס טמא), וכו"ע בשפשף או שטבל בחמין טהור.

ב. שו"ע, יש מי שאומר שאין חוצץ ויש מי שאומר שחוצץ (ונראה שהחמיר וחוצץ).

ג. פת"ש פני אריה, דווקא באבק רגליים, ולא באבק שעל השיער שהוא חוצץ בטבילה, אף שאין חוצץ בתפילין זאת משום שבמים חלקים יורדים ולכן קפיד וחוצץ, ואף דהרמב"ם היקל באבק שברגלים בכה"ג יהיה חציצה אף בדיעבד.

סעיף מ"ו

א. ביצה, אשה מערמת וטובלת בבגדיה.

ב. רמב"ם רא"ש שו"ע, משום שהבגדים לא מונעים מהמים ליגע בבשר והו"ה לנדה שטבלה.

ג. ש"ך רמב"ן, הכ"נ אם הבגדים הדוקים ומונעים מהמים לא עלתה טבילה.

סעיף מ"ז

א. רוקח שו"ע, כינים שדבוקים בבשר ודבוקים חזק צריך להסירן ע"י חמין ולגורדן, ואם אינו יכול להסירם אינו חוצץ.

ב. ש"ך, דוקא כשלא יכולה, אך ביכולה להסיר אף בדיעבד לא עלתה טבילה.

ג. פת"ש חמודי דניאל, כינים מתות חוצצות וצריך להסירם.

סעיף מ"ח

א. חולין, נאנסה וטבלה אמר רב יהודה אמר רב, טהורה לנדה וטמאה בטהרות. ר' יוחנן, אף לנדה טמאה.

ח. פת"ש חמודי דניאל, אף אם לא התכונה בשעת טבילתה שתהא מותרת לשמש ג"כ, בכ"ז מועיל ג"כ כדי לשמש.

ט. פת"ש לבושי שרד, ירדה להקר, ואח"כ נתכוונה ג"כ כדי לטבול אף שלא הגביה רגליה וכו' יש להקל.

עוד מנהגים:

י. שע"ד רוקח כל בו ע"פ גמ', אלעזר איש בירא אומר יושבי צריפין כיושבי קברים, ועל בנותיהם הוא אומר ארור שוכב עם בהמה, מ"ט וכו', ר' יוחנן משום שמרגשין זל"ז בטבילה, וכ"כ רמ"א שעל האשה להיות צנועה בליל טבילתה וכן נהגו להסתיר וכו' כדי שלא יהיו בכלל ארור שוכב עם בהמה.

יא. גמ' רמ"א, מי שפוגש אשה בחזרה מבית הטבילה מי שמשמש ראשון הרי"ז זנות אלא"כ יאמר פסוק שופך בוז על נדיבים, וכן שלא תפגע בחיה טמאה או עכו"ם.

יב. ש"ך, בע"ח טמא, כגו' כלב חמור עם הארץ עכו"ם חזיר סוס מצורע וכו'.

יג. שע"ד רוקח כל בו, סוס לא בכלל הנ"ל.

ב. גמ' רבא לר"נ, מ"ט של רב, שלעוון כרת הותרה אך לאיסור של תרומה לא הותר הלא זה ק"ו, א"ל, בעלה חולין, ובחולין לא בעי כוונה ולכן עלה רק לענין נדה ולא לענין תרומה.

ג. גמ', הכ"ד נדה שנאנסה - שאנסתה חברתיה והא כונת חברתה איכא ואף בתרומה אוכלת, ע"פ המשנה דאיתא חרשת ושותה וכו', פקחת מתקנתן, אלא א"ר פפא ולר"נ - א', נפילה מגשר, ולרבנן שירדה להקר.

ד. דעות הראשונים: א', רשב"א רי"ו רוקח - כר' יוחנן ולא עלתה לה טבילה כלל. ב', הרמב"ם ר"ח סמ"ג ר"ן וכ"פ שו"ע, עלתה לה טבילה גבי בעלה.

ה. רמ"א, הב"ד סייעת הרשב"א ויש להחמיר לכתחילה.

ו. ט"ז ש"ך, והכ"נ ע"פ הראשונים באם היתה כוונת חברתה הרי"ז מועיל.

ז. ש"ך ב"ח, שנפלה ומחמירה כדעת הרמ"א, אין לה לברך על טבילה זו דהוא רק מדין חומרא.

סימן קצ"ט - בדיקה וחפיפה לטבילה

ד. מנהג ישראל - תוס' רא"ש, והיום נהגו לרחוץ ולחוף כל הגוף, ומנהג כשר.

ה. גמ', לעולם ילמד אדם בביתו שתהא האשה מדיחה בית קמטיה במים, והוא בית השחי ובית הסתרים וכו'.

ו. טוש"ע, כתוס' רמב"ם רא"ש: דין תורה - עיון בכל גופה ורחיצת בית הסתרים. תקנת עזרא - לרחוץ שער ראשה. מנהג ישראל - לרחוץ ולחוף כל הגוף במים חמים.

ז. מהר"ק רמ"א, והרחיצה דווקא במים, ט"ז - דשא"מ ישאירו כתמים ויחצו, וזה מדובר בבית הקמטים.

ח. ט"ז דרכ"מ, בית הקמטים - תחת אצילי ידיה ושוקיה. בית הסתרים - נקבי חוטים ואוזניים ולפנים השפה.

סעיף א'

א. גמ', עשרה תקנות תיקן עזרא וכו', ושתהא חופפת וטובלת. ומה דאיתא דאורייתא ורחץ בשרו במים הוא גבי הבשר שלא יהיה דבר חוצץ מבשר למים, ועל השערות צריך עיון שאין חציצה וכו' והוא תיקן שג"כ תחפוף שערותיה.

ב. סיכום השיטות: (1) ר"ש רש"י, דין תורה - רחיצת בית הסתרים ועיון בכל הגוף. תקנת עזרא - שתחפוף ותסרק גם השערות וגם הגוף. (2) תוס' רמ"ם רא"ש, דין תורה - רחיצת בית הסתרים ועיון בכל הגוף. תקנת עזרא - הוסיף על דין תורה חפיפת שערות ראש בלבד. (3) ר"ן רשב"א ב"י, דין תורה - כנ"ל. תקנת עזרא - להוסיף חפיפת שערות בכ"מ שיש.

ג. עוד סיכום: נח' בתקנת עזרא: (1) האם שערות וגוף. (2) שערות הראש. (3) שערות בכ"מ שיש.

ט. פת"ש, דין רמ"א דווקא בקמטים, אך בסתרים אפשר ג"כ בשא"מ (ולהשו"ע אין חילוק בין קמטים לסתרים).

י. ש"ך, אין הבדל בתקנת עזרא בין שער ראש לגוף וצריכה סירוק וכו', אך הרמ"א כתב כהנ"ל דשער הגוף כדין גוף, ולא כדין שער.

יא. ש"ך ע"פ הנ"ל, נראה דאם לא עיינה בגופה לא יצאה יד"ח משום שהוא דין דאורייתא.

יב. ט"ז, מלשון השו"ע משמע שהחפיפה היא כוללת את העין, ואם חפפה ודאי ג"כ עיינה ונראה דעדיפא מעיון, וא"כ אם חפפה אף שלא עיינה יצא יד"ח דבכלל מאתיים מנה.

יג. פת"ש נו"ב, הסתפקה בלא עיינה דלכאורה הוי ספ"ד לחומרא, וגם בספק חפפה אף שהוא דרבנן, כיון דכבר איתחזיק איסורא, וכן דהוי דבר שיש לו מתירים שתטבול טוב, או"ד ע"פ ט"ז לעיל, באשה שהסתפקה אם הדיחה הבשר בהדחה אחרונה, דמעמידים שעשתה כדרכה וכן הדיחה והו"ה הכא, ובנקה"כ ש"ך דחה הנ"ל והוי לחומרא כשאר דיני ספ"ד.

סעיף ב'

א. גמ', מימר משם רבא, אשה תחפוץ בחמין ולא בצונן, ואפי' בחמי חמה לא תחפוץ אלא בחמי האור, ויש מן הראשונים וטוש"ע, דלא גרסי אפי' חמי חמה דמה לי חמה מה לי אור, אין מסבכין השערות.

ב. טעם שאין רוחצין בצונן: רש"י- מקשין השערות ואין הלכלוכין עוברין מחמתן. רמב"ם טוש"ע- רק מקשין ומקבצין השערות.

ג. גמ', ואמר רב אשה לא תחוף בנתר ולא בחול, טוש"ע- והוא כ"ד שיכול ויסבך שערות ובכלל זה אפי' סבונים או שמפו מסויימים שמגעים לכך, כ"כ ש"ך ופרישא, אדרבא סבון מנקה יותר ובתנאי שאין מסבך השערות.

ד. רמ"א מהרי"ק, ואי"ז סיבה לעיכובא באם חפפה וראתה דא"ז סיבך הכ"נ, והו"ה אם חופפת רק ביין וכיוצ"ב, אם ראתה שאי"ז מסבך השערות מותרת לחפוף בזה, והוא שונה מבית הסתרים דשם יועיל רק מים (מכיון שאין אפשרות לראות אם נשאר כתמים או לא).

ה. ש"ך, לכתחילה תשטוף רק במים ובדיעבד יועיל בדברים שאינם מסבכין אלא"כ הוחזק דיוצא

ואינו משאיר כתמים וכו', ואז מועיל אף לכתחילה.

סעיף ג'

א. גמ', ר"פ לרבא שלח רבין באגרותיה, אשה לא תחוף בער"ש ותטבול במוצ"ש ושוב אוקי רבא אמורא עליה ודרש, כך אמרו משמיה דר' יוחנן (1) אשה לא תחוף בער"ש ותטבול במוצ"ש, ותימה היאך טובלת בלילה וחופפת ביום לפי"ז או לא. (2) הילכתא חופפת ביום וטובלת בלילה, ול"ק אלא הא באפשר והא בלא אפשר.

ביאור אפשר ולא אפשר:

ב. רש"י- אינה יכולה לחפוף ביום שקודם הטבילה עדיף שתחפוץ יום קודם ולא בלילה.

רי"ף תוס' שאילתות- אינה יכולה לחפוף ביום שקודם הטבילה עדיף שתחפוץ בלילה סמוך לטבילה, ואם א"א תחפוץ יום קודם.

ג. רא"ש טוש"ע- המנהג לחפוף מהיום וממשיכה עד הלילה ובכך יצאה יד"ח כל השיטות, ואעפ"כ נושאות לבית המרחץ מסרק וסורקות בבית הטבילה להיות סמוך ממש לטבילה.

ד. רמ"א רמב"ם ע"פ הראשונים, ובשעה"ד שא"א לה לחוף בלילה אז תחפוץ ביום, או שיכולה רק בלילה של הטבילה יכולה ג"כ ובלבד שלא תמהר לביתה.

ה. ש"ך, הנה עיקר החשש הוא שמא תמהר לביתה ולא תחוף כראוי, לכן עדיף שתחפוץ ביום, ובדיעבד גם רש"י יתיר לחוף בלילה מחמת כן, לכן אף שלרש"י, בחל יו"ט ואפי' כאשר הוא ב' ימים ואפי' ג' תחוף מעריו"ט, ובמוצאי יו"ט שכבר חל ליל טבילה תחמיר לשטוף עצמה ובכך תצא יד"ח כל השיטות.

ו. ש"ך מהרש"ל, כאשר היה הכרח שיחפפו אחר השקיעה (מחמת שהמקוה סמוך היה לביכנ"ס) קבעו זמן מסויים שתחוף ובה פתרנו טעם שמא תמהר (והוא כשעה או חצי שעה והכל לפי הענין).

ז. ומ"מ כאשר חופפת ביום, תבדוק ותעיין בלילה.

סעיף ד'

א. ע"פ הנ"ל, שו"ע ע"פ רוב הראשונים, חלה טבילתה במוצ"ש תחפוץ במוצ"ש ולא ביום שישי, רמ"א ע"פ הטור, תחפוץ בער"ש ואח"כ

ו. ט"ז דרישא, ואף אם חל טבילתה בליל שבת שהוא מוצאי יו"ט תחוף ותרחץ גופה ביו"ט (ואין בזה משום מכין).

ז. רא"ש רי"ו, מה שהתרנו לה לחוף מעריו"ט הוא בתנאי שתקשור ששערותיה מיד אח"כ כדי שלא יתלכלכו, ודחה הב"י טעם זה דהא מעיינת בהם קודם הטבילה, אך הרא"ש כתב, דהוא מטעם שלא יסתבכו וכ"פ שו"ע.

ח. רמ"א סה"ת סמ"ג רא"ש טור, תיזהר בימים האלה שבין החפיפה לטבילה שלא ידבק בה טינופת ותבשלין הנדבקים, ואם א"א לה ליזהר מ"מ תרחץ ידיה כ"פ שלא תבוא לידי חציצה.

ט. ב"י, הוא חומרא שאתי לידי קולא שמתוך כ"ז לא תיזהר לעין בגופה בעת הטבילה, והוא עדיף על בדיקתה של עריו"ט, ועוד דהוא בדיקה דאורייתא ע"פ הרמב"ן רשב"א ר"ן, והיקלו רק במה שא"א, ואולי הבדיקה בעת כזו היא דרבנן משום שכבר בדקה בעריו"ט דלא חישינן לשכחה. שו"ע פסק - יש לכן קודם הטבילה ג"כ בכה"ג.

י. ש"ך ט"ז, ובוודאי שצריכה אף שנוהרה מהתבשלין לבדוק קודם הטבילה ולא תסמוך על בדיקת עריו"ט.

יא. ש"ך ע"פ אור"ח, לא תרחוץ כל גופה ביו"ט אלא איבר איבר וע"ש.

יב. ש"ך, בימי אבלות אין לה לטבול, וברמ"א שם הוסיף דאף לא תעשה הפס"ט משום שנהגו לרחוץ בית הסתרים, ואף שנהגו לא לרחוץ כל הל' יום מ"מ לענין הפס"ט היקלו אחר הז' אך לא קודם, ובמשא"ב היקל ג"כ גבי הפס"ט בתוך הז', ורק אסרו הטבילה ותרחץ בשינוי באומ"ק.

סעיף ז'

א. תוס' רבינו משולם, אף התיירו לה לחוף בער"ש שחל ליל טבילתה בליל שבת אך היא מפחדת לטבול בלילה ולכן יכולה לטבול ג"כ בשבת בבוקר, אך ר"ת וכן מרדכי סמ"ק סמ"ג ועוד וכ"פ טוש"ע, דחו דא"א להקל ב' קולות, דם טבילה בשמיני וגם הרחקת הטבילה מהחפיפה.

סעיף ח'

א. גמ', רבא טבלה ונמצא עליה דבר חוצץ, אם סמוך לטבילה חפיפה א"צ לחוף ולטבול, וכ"כ ר"ן, אם לא חפפה סמוך לטביל בכ"ז עלתה לה

תסרוק רק במוצ"ש ותעיין בגופה, וכ"פ ש"ך לעיקר הדין.

סעיף ה'

א. טוש"ע ע"פ הנ"ל, חלה טבילתה בליל שבת תחוף ביום. ט"ז, ותהיה זהירה עד הטבילה שלא תתעסק בדברים החוצצים.

ב. פת"ש גבע"ש, אשה שכבר יש לה פטור מסירוק כג' שכבר מסובך השערות וכו' יכולה לטבול כו"ע בלא חפיפה בליל שבת כאשר שכחה כאשר אין לה לכלוכים וכו'.

סעיף ו'

א. גמ', אמר רב הונא (1) אשה חופפת בא' בשבת וטובלת בשלישי בשבת והוא משום שחופפת ער"ש וטובלת במוצ"ש. (2) אשה חופפת בא' בשבת וטובלת ברבעי בשבת והוא משום שחופפת בער"ש וטובלת במוצאי יו"ט שחל אחר השבת. (3) אשה חופפת בא' בשבת וטובלת בחמישי וכו' שכן חופפת ער"ש וטובלת במוצאי יו"ט שני של ר"ה שחל אחר השבת.

רב חיסדא: הכ"נ זה מה שאמרנו היכא שאפשר אפשר היכא דא"א אי אפשר.

רב יימר: הכ"נ הכל חוץ ממקרה 3 שטובלת בחמישי, שכן בכה"ג נימר לה שתחפוף במוצאי יו"ט ותטבול סמוך ונראה, דהכא אפשר כך, משא"כ שא"א לה לחפוף או לרחוץ ביו"ט דהכ"נ הוי א"א אפשר, וכן הלכה כרב יימר ע"פ רב חיסדא.

ב. תוס' עפי"ז, ביום או יומיים יכולה לטבול ובג' ימים לכו"ע תרחץ במוצ"ש ולא ברבעי.

ג. רא"ש רי"ו, אין להרחיק יותר מיו"א שהרי רש"י, קושי התיירו לה לחוף ביום ולטבול בלילה אף שהוא זמן מועט, וכ"ש הכא.

ד. ראב"ד שאילתות, כל מה שהתרנו להקדים הו"ד בזמנה והכא דאי"ז טבילה בזמנה א"א לה להקדים הילכך ע"פ הרמב"ם, מכיון דאין יכולה להקדים לרבעי, וכן לא יכולה לחוף בלילה, תדחה הטבילה לראשון.

ה. שו"ע כתוס', שחל הטבילה בליל שבת או יו"ט תחוף מערב שבת מיו"ט ובמוצ"ש תחוף ותטבול במוצ"ש.

טבילה, אך בלא עיינה לא עלתה אף בדיעבד אפי' חפפה סמוך לטבילה.

ב. ראב"ד רמב"ן רשב"א וטוש"ע, אם לא חפפה כלל לא עלתה טבילה אף שעיינה בעצמה בגופה, ואף אם חפפה אחר הטבילה ולא מצאה חציצה.

ג. ש"ך דחישויין שמא היה ונשר בחפיפה.

ד. טוש"ע, ואף אם חפפה רק שערות ולא עיינה בשאר גופה לא עלתה טבילה דהוא דבר תורה, אך אם לא חפפה אלא רק עיינה עלתה טבילה.

ה. נמצא א"כ: לשערות- חובת חפיפה. לגוף- חובת עיון. ובלא עשתה כן לא עלתה טבילה.

כמו"כ- בסמוך לטבילה- מותרת גם אם נמצא חציצה דתלינן בא אחרי הטבילה כי הבדיקה היתה בסמוך. בלא סמוך לטבילה- בדיעבד עלתה לה טבילה אך אם מצאה חציצה לא עלתה אף בדיעבד.

ו. טוש"ע, אם חפפה במקום שיער אבל לא עיינה בגופה אצ"ל שלא עלתה לה דעיון הגוף דאורייתא הוא.

סעיף ט'

א. טוש"ע ראב"ד, כ"ז בגוף ובשערות, אך בבית הסתרים כיון שאי"צ לביאת מים, אם לא עיינה יכולה לעיין אח"כ ואם לא מצאה חציצה עלתה לה ואין לחשוש שמא היה והלך דאי"ז מצוי כ"כ, ט"ז, וכן דאין דרך שיהא שם דבר חוצץ.

סעיף י'

א. גמ', אמר רבא טבלה ועלתה ונמצא דבר חוצץ אם סמוך לחפיפת א"צ לחפוף ולטבול אם לאו צריכה לחוף ולטבול, איכא דאמרי, אם באותו יום צריכה לחוף ואיכא בינייהו כאשר חפיפה ביום וטבלה בלילה דסמוך הוא, אך לא באותו יום.

ב. ר"ן ראב"ד, נקטו הלשונות איפכא משום דקי"ל כלישנ"ב והילכך הלכה שדי בסמוך.

ג. הרמב"ם רשב"א רז"ה גרסו כפי המובא ולכן הלכה באותה עונה וכ"פ שו"ע.

ד. רמ"א ע"פ רמב"ם, אף אם היה ממש סמוך בכ"ז כיון שאי"ז באותה עונה אי"ז חשיב סמוך וצריכה לחזור ולחוף.

ה. ש"ך, להחמיר ככל הדעות, וגם שיהא סמוך וגם אותה עונה, ואף להר"ן אם עיינה קודם הטבילה

עדיין אי"ז סמוך חפיפה ועיון מעלייתא. פת"ש החמיר כש"ך.

סעיף י"א

א. חולין, טבל ועלה ונמצא עליו דבר חוצץ, אע"פ שמתעסק באותו המין כל היום כולו לא עלתה טבילה, עד שיאמר ברי לי שלא היה קודם לכן. תוס', והכ"נ שלא סמוך לחפיפה.

ב. כ"פ רשב"א וטוש"ע, בד"א כשלא נתעסקה באותו המין אחר הטבילה, אך אם נתעסקה בין הטבילה לבדיקה שאחר הטבילה ומצאה מעמידים דבא אחר הטבילה גם אם התעסקה כל היום משום דחפפה ועיינה, והכ"נ אם לא חפפה קודם טבילה אין תולין במה שהתעסקה אחר הטבילה ומעמידים שבא מלפני"כ.

ג. רמב"ם, לא עלתה טבילה עד שתאמר ברי לי שלא היה בזמן הטבילה, ש"ך ב"ח, ג"כ הרשב"א ס"ל הכי וכן אפשר לבאר בלשון טוש"ע כך.

ד. ט"ז, ואם לא חפפה קודם טבילה אין תולין בו, ולכאורה אם לא חפפה לא עלתה כלל טבילה לפי הנ"ל? ותירץ: (1) חפפה וטבלה באותה עונה א"צ לחזור ולטבול אף כשנמצא דבר חוצץ (כאמור בסע' י'). (2) כשיש הפרש של עונה ונתעסקה בדבר נמצא עלה טבילה. (3) כשיש הפרש של יותר מעונה.

ה. ש"ך פרישא תירצו: הכ"נ לא היתה חפיפה א"צ לגריעותא של חציצה ולא עלתה לה טבילה.

ו. ב"ח תירץ: הכא מיירי שחפפה ראשה דמדאורייתא סגי, ואף אם לא חפפה גופה בדיעבד עלתה לה טבילה, אך כ"ז רק אם לא מצאה, ובמצאה לא עלתה לה אף בדיעבד.

סעיף י"ב

א. שו"ע ראב"ד, כ"ז דווקא במצאה בכל הגוף, אך בבית הסתרים אם לא עיינה קודם הטבילה ואחר הטבילה, ורק אחרי שהתעסקה ומצאה מאותו מין תולין להקל דסו"ס אי"ז מצוי כ"כ.

ב. ש"ך רוקח, ג"כ בכה"ג יש להחמיר.

סעיף י"ג

א. גמ', אמר רב גידל אמר רב נתנה תבשיל לבנה וטבלה, לא עלתה דחישויין שמא התלכלכה ממנו ונפל אך היה בזמן טבילה.

- ד. ש"ך ב"ח, והו"ה ילד מלוכלך שהרימה כאשר היא ערומה, דדינו כדין תבשיל הנדבק.
- ה. רמ"א שע"ד מרדכי, הכ"נ באם בדקה קודם שטבלה שעלתה טבילה.
- ו. הנ"ל, וכן מותרת ללבוש בגדיה בין חפיפה לטבילה, אך לא תיקח תינוק. ש"ך, שבבגד אין מצוי שילכלכו שוב משא"כ ילד.

- ב. דעות הראשונים: רשב"א - כ"ז דווקא בתבשיל הנדבק והכ"נ אם לא נדבק עלתה לה. רמב"ם - בכל תבשיל מדובר דחשינן מהשמנונית שבתבשיל, ומ"מ הו"ד גבי טהרות ולא גבי נדה.
- ג. ב"י שו"ע, מ"מ אין חילוק בין הראשונים גבי נדה, דאם נדבק חוצץ לא נדבק אין חוצץ, ואפי' אם בדקה אחר הטבילה ולא ראתה, דחשינן שהיה ונפל ביציאה מהמים.

סימן ר' - ברכת טבילה

- יב. דרישא, מים צלולים אין נחשבים לכיסוי ולא שייך שיחברו ליבן דא"ש ליבן רואה ערוה.
- יג. ט"ז, כן שייך שיחבקו ואפי' במים צלולים ויותר טוב לכסות ליבן במים ומ"מ לצאת יד"ח כל הדעות תחבק ג"כ.
- יד. פת"ש, המקוואות שלנו מזוהמים הם מחמת שהמים חמים ומעלים הבל, אסור לברך שם, וחלקו בזה האחרונים (והפוסקים אשכנזים היקלו, והספרדים החמירו).

תם ונשלם שבח לבורא עולם

סעיף א'

- א. גמ', ר' יהודה אמר שמואל כל המצוות מברך עובר לעשייתן אמר רב חיסדא חוץ מטבילה, טבל ועלה בעליתו אומר ברוך וכו' וציונו על הטבילה.
- ב. רש"י, הטעם משום שבירידתו קודם הטבילה טמא הוא ואין יכול לברך ולכן מברך על שהוא לאתח עשייתן, והו"ה בבעל קרי נדה וגר.
- ג. ראשונים טור, עוד טעם שמא בסוף לא יטבול מחמת איזה סיבה, הילכך באשה דליכא תברך קודם עובר לעשייתן.
- ד. תוס' אין לגעור במי שמברכת אח"כ.
- ה. ראשונים טוש"ע, דווקא בגר אך שאר טבילות לפני עובר לעשייתו, עומדת בחלוקה מברכת ופושטת.
- ו. רמ"א רש"י, תברך אחר הטבילה וכן נוהגים בעודה במים מתכסת בבגדה או בחלוקה ומברכת.
- ז. ט"ז, דלא חילקו בין הטבילות.
- ח. פת"ש הר כרמל, דם למי שמברך קודם, בשבת תברך אח"כ או בלחש דמיחזי כמתקן.
- ט. השל"ה לצאת יד"ח כל השיטות יטבלו יברכו ויחזרו ויטבלו, באחרונים דחו דבריו דממ"נ בטבילה ראשונה נטהרה, ואז הברכה לבטלה.
- י. גמ' ראשונים טוש"ע, אשה קוצה חלה והיא ערומה מפני שמכסה בקרקע אך בערומה ממש אין לה לברך.
- יא. רא"ש שו"ע, מים צלולים הוי מכוסה ויש שעוברים ברגלים ודי בזה.